

**Załącznik Nr 1
do uchwały Nr XXVIII/352/2004
Rady Miasta Kędzierzyn-Koźle
z dnia 29 listopada 2004 roku**

Lokalny Program Rewitalizacji Obszarów

MIEJSKICH

Miasta Kędzierzyn-Koźle

Spis Treści

SPIS TREŚCI	2
<u>WSTĘP</u>	4
ROZDZIAŁ 1	5
CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI W KĘDZIERZYNIE-KOŹLU	5
1.1. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE.....	5
1.1.1. Charakterystyka położenia geograficznego Miasta	5
1.1.2. Zasoby środowiska naturalnego.....	8
1.1.3. Podział administracyjny Miasta.....	10
1.1.4. Analiza tkanki mieszkaniowej Miasta Kędzierzyn-Koźle	12
1.1.5. Zasoby infrastruktury technicznej Miasta	15
1.1.6. Strefy ochrony konserwatorskiej	24
1.1.7. Główne problemy zidentyfikowane w obszarze zagospodarowania przestrzennego	25
1.2. SFERA GOSPODARCZA	27
1.2.1. Struktura działalności gospodarczej. Zmiany i trendy.....	27
1.2.2. Obszary aktywności gospodarczej w Mieście	33
1.2.3. Uwarunkowania budżetowe realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych.....	37
1.2.4. Problemy zidentyfikowane w obszarze gospodarczym.....	40
1.3. SFERA SPOŁECZNA.....	41
1.3.1. Struktura demograficzna	41
1.3.2. Główne przemiany społeczne i gospodarcze	44
1.3.3. Charakterystyka zjawiska marginalizacji społecznej w Kędzierzynie-Koźlu – problem patologii społecznych oraz przestępczości.....	46
1.3.4. Problemy zidentyfikowane w obszarze społecznym	52
1.4. ANALIZA SWOT MIASTA KĘDZIERZYN-KOŹLE.....	54
1.4.1. Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju Miasta.....	54
1.4.2. Mocne i słabe strony Kędzierzyna-Koźla	57
ROZDZIAŁ 2	63
POWIĄZANIE IDEI REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI NA POZIOMIE MIASTA I REGIONU	63
2.1. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO NA LATA 2000-2015.....	63
2.2. ZINTEGROWANY PROGRAM OPERACYJNY ROZWOJU REGIONALNEGO NA LATA 2004-2006.....	66
2.3. STRATEGIA ROZWOJU MIASTA KĘDZIERZYN-KOŹLE DO 2010R.	82
2.4. MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA KĘDZIERZYN-KOŹLE	86
ROZDZIAŁ 3	93
ZAŁOŻENIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI OBSZARÓW MIEJSKICH (LPROM)	93
3.1. OKRES REALIZACJI LPROM.....	93
3.2. ZASIĘG TERYTORIALNY REWITALIZOWANYCH OBSZARÓW	95

3.2.1. Obszary rewitalizacji.....	96
3.2.2. Uzasadnienie wyboru obszarów rewitalizacji.....	97
3.3. CELE PRZESTRZENNE REWITALIZACJI.....	100
3.4. PLANOWANE DZIAŁANIA PRZESTRZENNE NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM.....	102
3.5. CELE REWITALIZACJI W OBSZARZE GOSPODARCZYM.....	117
3.6. PLANOWANE DZIAŁANIA NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM W OBSZARZE GOSPODARCZYM.....	118
3.7. CELE REWITALIZACJI W OBSZARZE SPOŁECZNYM.....	118
3.8. PLANOWANE DZIAŁANIA NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM W OBSZARZE SPOŁECZNYM.	120
3.9. KRYTERIA WYBORU PILOTAŻU I KOLEJNOŚCI REALIZACJI ZADAŃ.....	127
ROZDZIAŁ 4.....	129
PLAN FINANSOWY REALIZACJI LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI OBSZARÓW MIEJSKICH W LATACH 2004-2006.	129
ROZDZIAŁ 5.....	131
SYSTEM WDRAŻANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI OBSZARÓW MIEJSKICH KĘDZIERZYNA KOŹLA.	131
ROZDZIAŁ 6.....	137
SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ.....	137
6.1. SYSTEM MONITOROWANIA LPROM KĘDZIERZYNA-KOŹLA.....	137
6.2. OCENA REALIZACJI LPROM KĘDZIERZYNA-KOŹLA.....	138
6.3. UPOWSZECHNIANIE EFEKTÓW REALIZACJI LPROM KĘDZIERZYNA-KOŹLA.....	139

WSTĘP

Opracowując Lokalny Program Rewitalizacji, na wstępie należałoby wyjaśnić samo pojęcie **rewitalizacji i jej zadania**. Dość powszechnie w Polsce pokutuje mniemanie, że rewitalizacja jest to odbudowa, renowacja – przywracanie stanu pierwotnego lub minimum stanu używalności jakiegoś obiektu lub terenu. Natomiast realizacja programu rewitalizacji jest związana z następstwami degradacji ekonomicznej i społecznej danego regionu. Rewitalizacja ma polegać na ponownym ożywieniu społeczno-gospodarczym. Obszary wymagające rewitalizacji to nie obiekty i nieruchomości, wymagające renowacji – zabytki, czy remontów kapitalnych - obiekty przemysłowe, ale obszary o szczególnej kumulacji problemów społeczno-gospodarczych, w tym oczywiście związanych z procesami przeprowadzenia kapitalnych remontów obiektów zabytkowych, ale przede wszystkim mających na celu przezwyciężenie kryzysu społecznego i zastoju gospodarczego, zmianę „nieciekawego wizerunku” danego obszaru, ponowne uruchomienie procesów rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta. Przez proces rewitalizacji tworzy się szansę zwiększenia bezpieczeństwa społecznego, przełamania impasu gospodarczego oraz stworzenia warunków ekonomicznych dla potencjalnych inwestorów, jak również dzięki atrakcyjności Miasta przyciągnięciu ludzi operatywnych i otwartych na nowe wyzwania, jakie po wejściu do Unii Europejskiej i w nowej rzeczywistości ekonomicznej, stawia nam codzienność.

Rozdział 1.

Charakterystyka obecnej sytuacji w Kędzierzynie-Koźlu

1.1. Zagospodarowanie przestrzenne

Zagospodarowanie przestrzenne, obok zasobów gospodarczych i społecznych, stanowi jeden z głównych elementów, w kontekście tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich, w oparciu o które, zostanie dokonana ocena szans i możliwości przeprowadzenia niezbędnych procesów rewitalizacyjnych w Kędzierzynie-Koźlu. Fakt zakwalifikowania całej jednostki osadniczej do kategorii obszarów miejskich nie zwalnia z konieczności przeprowadzenia szczegółowej analizy, ponieważ ze względu na wewnętrzną różnorodność Miasta, należy zidentyfikować te obszary, które w rzeczywistości spełniają kryteria poddania ich procesom rewitalizacyjnym w szerokim tego słowa znaczeniu.

1.1.1. Charakterystyka położenia geograficznego Miasta

Miasto Kędzierzyn-Koźle to jednostka o specyficznej lokalizacji, którą można rozpatrywać pod wieloma względami. Jest to położenie na granicy dwóch zróżnicowanych województw i bliskiej odległości do ważnej nitki komunikacyjnej, jaką jest autostrada A-4. Położenie to ma duży wpływ na możliwości rozwoju Miasta. Z uwagi na bliskie sąsiedztwo innych dużych ośrodków miejskich, stanowiących pewnego rodzaju konkurencję i naturalne zagrożenie - tj. Opola, Gliwic, Raciborza, Rybnika, czy też Nysy, można mówić o położeniu, które musi determinować procesy pro-rozwojowe w celu sprostania rosnącej konkurencji. Położenie Kędzierzyna-Koźla w naturalny sposób przełożyło się na zakres funkcji, jakie Miasto pełni na tle całego regionu oraz w dużym stopniu zadecydowało także o jego dzisiejszej pozycji.

Rysunek 1.

Położenie Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego na tle regionu

Kędzierzyn-Koźle znajduje się w granicach administracyjnych województwa opolskiego, w jego pld-wsch. części.

Jest drugim miastem na tym terenie pod względem ilości mieszkańców (67,1 tys. w 2002 r. ¹) i pierwszym pod względem zajmowanej powierzchni (123 km²). Po przeprowadzeniu reformy administracyjnej Kędzierzyn-Koźle stał się miastem powiatowym.

Obecny kształt administracyjny Miasto posiada od 1975 roku, kiedy to połączono w jeden organizm miejski cztery niezależne dotąd miejscowości: Koźle, Kłodnicę, Kędzierzyn i Sławięcice.

Duża rola Kędzierzyna-Koźla była widoczna już w XIX wieku z uwagi na jego położenie na kluczowym dla rozwoju tych obszarów szlaku komunikacyjnym. Dzięki usytuowaniu nad **rzeką Odrą** oraz kanałami – pełni ono funkcję portu rzecznoego oraz ma bezpośrednie połączenie wodne śródlądowe z Dolnym oraz Górnym Śląskiem. Baza techniczna portów

¹ Wg Narodowego Spisu Powszechnego 2002 r.

rzecznych na terenie Miasta pozwala na przeładunek oraz składowanie towarów, które są następnie transportowane dalej, również do krajów Europy Zachodniej.

System połączeń drogowych oraz kolejowych Miasta, po modernizacji, zwiększy jego znaczenie jako **strategicznego ośrodka komunikacyjnego**.

Rola Kędzierzyna-Koźla w tym zakresie może być tym większa, że ma on dogodną lokalizację na trasie Berlin - Kijów, łączącej Zachodnią część Europy z Rosją i Ukrainą, co po wejściu Polski do Unii Europejskiej stało się potencjalnym źródłem szans rozwojowych dla Miasta.

Z uwagi na usytuowanie na terenie Miasta znacznej liczby podmiotów gospodarczych, w tym dużych i średnich zakładów produkcyjnych, Kędzierzyn-Koźle pełni także rolę **ośrodka przemysłowego**. Najbardziej rozwinięty jest tutaj przemysł chemiczny, reprezentowany przez Zakłady Azotowe „Kędzierzyn” SA wraz z naukowym zapleczem tego przemysłu w postaci Instytutu Ciężkiej Syntezy Organicznej (ICSO), Zakłady Chemiczne „Blachownia Holding” S.A. Dynamicznie rozwijają się również usługi bankowe i handel oraz usługi dla ludności.

Rola **naturalnego ośrodka regionalnego** Miasta wynika z funkcjonowania na jego terenie szkolnictwa, placówek służby zdrowia oraz instytucji kulturalnych, których zasięg działania obejmuje pobliskie gminy, a w ostatnim czasie, także szersze spektrum regionalne. W Kędzierzynie-Koźlu znajdują się duże obiekty rekreacyjno-sportowe, z których korzystają zarówno mieszkańcy Miasta, jak i regionu. Obecnie dobiega końca budowa areny widowiskowo-sportowej w Azotach, która może stać się wizytówką Miasta.

Zabytki historyczne, obiekty kulturalno-rekreacyjne i sportowe, a także warunki naturalne, mogą być podstawą do rozwoju turystyki regionalnej, w tym turystyki wodnej. Powinno to także mieć wpływ na wzmocnienie pozycji Kędzierzyna-Koźla **jako regionalnego centrum kultury, nauki i rekreacji**.

1.1.2. Zasoby środowiska naturalnego

Użytkowanie gruntów w Kędzierzynie-Koźlu, mimo miejskiego charakteru jednostki, jest bardzo zróżnicowane. O dużych walorach przyrodniczych miasta może świadczyć fakt, iż ponad 46 % powierzchni miasta zajmują lasy, otaczające wschodnią jego część. Wpływ na różnorodność przyrodniczą ma także relatywnie duży udział gruntów rolnych (ok. 18 % powierzchni) w stosunku do innych miast regionu.

Ważnym aspektem, o którym warto wspomnieć w kontekście prowadzonych zadań zmierzających do poprawy stanu środowiska naturalnego, nadwreżonego w dużym stopniu przez zlokalizowany na terenie Miasta przemysł chemiczny, są wydatki przeznaczone na ochronę środowiska i gospodarkę wodną. W roku 2002 na ten cel w Kędzierzynie-Koźlu przeznaczono ponad 22 mln PLN, co plasuje Miasto obok Opola w czołówce regionu. Nakłady te, nakierowane w dużej mierze na gospodarkę odpadami i polepszanie stanu powietrza, stanowiły ponad 18 % wszystkich wydatków poniesionych w tym sektorze w całym województwie².

Za szczególne zagrożenia środowiska na terenie Miasta Kędzierzyn-Koźle należy uznać:

- nadmierne zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego,
- nadmierne zanieczyszczenia wód powierzchniowych,
- znaczne zanieczyszczenie gleb.

Zagrożenia powyższe są spowodowane przede wszystkim nadmierną koncentracją uciążliwego przemysłu w rejonie położonym w widłach rzek Odry i Małej Panwi, która sprawiła, iż tereny te uznano za jeden z 27 obszarów ekologicznego zagrożenia w Polsce. W lipcu 2000r. Miasto Kędzierzyn-Koźle znalazło się wraz z 9 innymi gminami na liście obszarów, na których występują szkodliwe uciążliwości dla środowiska. Lista ta została wprowadzona w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, które określiło obowiązek dokonywania zwiększonego odpisu podstawowego na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych na obszarach, gdzie występują szczególne uciążliwości dla środowiska.

Od lat w rejonie Kędzierzyna-Koźla rejestruje się **najwyższe zanieczyszczenia powietrza pyłami, gazami i węglowodorami aromatycznymi**. Zanieczyszczenia te są spowodowane nie tylko lokalnymi źródłami uciążliwości, ale również napływem zanieczyszczeń z terenu sąsiadującego województwa śląskiego. Do najważniejszych

² Wg Rocznika Statystycznego Woj. Opolskiego z 2002 r.

lokalnych źródeł zanieczyszczeń można zaliczyć Zakłady Azotowe „Kędzierzyn”, były Zakłady Chemiczne „Blachownia Holding” S.A. oraz Elektrownię „Blachownia”. Najbardziej niekorzystne warunki aerosanitarne zawsze panowały w Sławięcicach i Blachowni, zaś najlepsze przy ul. Gagarina i na osiedlu Azoty.

Na całym monitorowanym obszarze w ciągu minionych lat stężenia zanieczyszczeń w obrębie każdej stacji utrzymywały się na podobnym poziomie, przy czym najwyższe wartości przyjmowały w obrębie Sławięcic i Blachowni. Pomimo wysokich wskazań nie przekraczały one wartości dopuszczalnych norm. Wyjątkiem są stężenia mieszaniny węglowodorów, które w większości utrzymywały się pomiędzy normami dopuszczalnymi, ustalonymi dla węglowodorów aromatycznych i alifatycznych.

Wody powierzchniowe na terenie Kędzierzyna-Koźła nie odpowiadają warunkom III klasy czystości. Istotny wzrost zanieczyszczenia wód Odry w rejonie Kędzierzyna-Koźła jest w zdecydowanej mierze skutkiem oddziaływania wód Bierawki i Kłodnicy, przejmujących w górnym i środkowym biegu znaczne ilości niedostatecznie oczyszczonych ścieków miejskich i przemysłowych z województwa śląskiego, a zwłaszcza zasolonych „wód dołowych” z kopalń węgla kamiennego. Rozmiar oddziaływania lokalnych źródeł uciążliwości jest dość ograniczony.

Kolejnym kryterium pozwalającym określić stan środowiska naturalnego jest jakość gleb. Prowadzone systematycznie badania potwierdzają, że gleby na terenie Miasta zanieczyszczone są metalami ciężkimi i wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi. Zanieczyszczenia te należą do jednych z groźniejszych dla zdrowia i życia ludzi. Najwyższe zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi odnotowano na terenie położonym przy ul. Portowej. Występowały tam znaczne przekroczenia dopuszczalnych norm kadmu, cynku i ołowiu.

W kontekście planowanego pozytywnego wpływu na ochronę środowiska naturalnego poprzez realizację niniejszego Planu Rewitalizacji, należy także wspomnieć o zlokalizowanych na terenie Miasta **pomnikach przyrody**, które podlegają prawnej ochronie. W Rejestrze pomników przyrody województwa opolskiego znajduje się 18 obiektów, z czego 11 zlokalizowanych jest na terenie dzielnicy Sławięcice, natomiast pozostałe w Koźlu. Należą do nich głównie drzewa, których wiek wynosi ponad 200 lat.

1.1.3. Podział administracyjny Miasta

Miasto podzielone jest na osiedla, które spełniają różne funkcje społeczno-gospodarcze i cechują się odmiennymi warunkami zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej:

- 1) Rogi,
- 2) Koźle,
- 3) Osiedle Zachód,
- 4) Stare Miasto,
- 5) Koźle Port
- 6) Kłodnica,
- 7) Pogorzelec,
- 8) Kędzierzyn - Śródmieście,
- 9) Cisowa,
- 10) Kuźniczka,
- 11) Lenartowice,
- 12) Blachownia
- 13) Azoty
- 14) Miejsce Kłodnickie
- 15) Sławęcice
- 16) Osiedle Piastów
- 17) Żabieniec

Ww. osiedla różnią się znacznie od siebie ze względu na funkcje, jakie pełnią w strukturze całego Miasta. Trudno w niektórych przypadkach wskazać pojedyncze funkcje tych obszarów, jednakże można wskazać dominujące w nich elementy, wpływające na rozwój społeczno-gospodarczy.

Funkcje przemysłowo-mieszkalne.

Największą rolę w rozwoju gospodarczym pełnią: **Blachownia oraz Azoty**. Dominującą powierzchnię tych obszarów można uznać za **tereny przemysłowe**, co wynika z usytuowania w nich największych zakładów przemysłowych Miasta oraz lokowania tam w chwili obecnej kluczowych dla Kędzierzyna-Koźla inwestycji. Rola terenów Blachowni, Azotów oraz

osiedla Koźle-Port wynika m.in. z rozwiniętych tradycji przemysłowych. Rola ta wyrażona została również w obowiązującym Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego.

Ze względu na wcześniejszą restrukturyzację zakładów przemysłowych zlokalizowanych na tych terenach, między innymi wynika kwestia bezrobocia, czego następstwem są zauważalne problemy społeczne, wyrażone licznymi patologiami, rosnącą przestępczością i dewastacją dawniej przykładowych obiektów mieszkalnych.

Funkcje mieszkalne

Na przeciwnym biegunie w odniesieniu do terenów przemysłowych możemy ulokować rejon, które można określić jako mieszkaniowe, z dominacją zabudowy jednorodzinnej. Stanowią one zaplecze mieszkalne dla pozostałych terenów Kędzierzyna-Koźla, a ich rola gospodarcza ogranicza się do funkcji handlowych i drobnych usług. Są to: **Rogi, Kłodnica, Cisowa, Kuźniczka, Lenartowice, Miejsce Kłodnickie, Sławięcice, Żabieniec**. Do grupy mieszkalnej możemy zaliczyć także trzy osiedla z dominującym charakterem zabudowy wielorodzinnej, stanowiące „sypialnię” Miasta. Oprócz funkcji mieszkalnych, bardzo rozwinięte są tutaj funkcje handlowe oraz usług dla mieszkańców. Obszary te to: **Osiedle Piastów, Osiedle Pogorzelec**, część **Śródmieścia** oraz Koźle (w części **Osiedla Zachód**).

Funkcje administracyjno-kulturalno-mieszkaniowe.

Pozostałe obszary Kędzierzyna-Koźla zdominowane są przez funkcjonowanie jednostek administracji publicznej (Urząd Miasta, Starostwo Powiatowe, Powiatowy Urząd Pracy i inne), jednostek kultury (kino, biblioteka publiczna, domy kultury – DK „Chemik” i DK „Koźle”) oraz działalność usługową (m.in. instytucje finansowe). W rejonach tych zauważyć można zabudowę mieszkalną zlokalizowaną w budynkach o dużym znaczeniu architektonicznym (stare kamienice). Do pełniących ww. funkcje można zaliczyć: **Koźle** (Stare Miasto) oraz **Kędzierzyn-Śródmieście**.

1.1.4. Analiza tkanki mieszkaniowej Miasta Kędzierzyn-Koźle

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2002 r. mogą dostarczyć nam najbardziej aktualnych danych, które pomogą oszacować ogólny stan nie tylko gospodarki mieszkaniowej w Mieście.

W pierwszej, raportowej części programu, aby dokonać analizy porównawczej warunków społeczno-gospodarczych Kędzierzyna-Koźła na tle innych aglomeracji miejskich, wzięto pod uwagę wszystkie 23 miejscowości w Polsce o od 65 tys. do 95 tys. mieszkańców. Co prawda, Kędzierzyn-Koźle plasuje się w dolnej partii tabeli z liczbą mieszkańców, ale w czołówce, jeżeli chodzi o obszar terytorialny Miasta. W dalszej części opracowania, będziemy posługiwać się zestawieniami tabelarycznymi w celu przedstawienia różnych zależności i dysproporcji występujących między poszczególnymi miastami.

W Kędzierzynie-Koźlu zlokalizowanych jest ok. 23 100 mieszkań, z czego ok. 22 900 można zaliczyć do kategorii mieszkań zamieszkałych stale (stanowiące w czasie spisu miejsce faktycznego zamieszkania co najmniej jednej osoby). Łączną powierzchnię mieszkań w Kędzierzynie-Koźlu można oszacować na ok. 1 407,30 tys. m².

Przeciętna powierzchnia 1 mieszkania to 61,8 m², co stawia Miasto Kędzierzyn-Koźle w negatywnym świetle w odniesieniu do innych miejscowości woj. opolskiego (wskaźnik ten jest niższy jedynie w gminie Brzeg). Na jednego mieszkańca Miasta przypada 21,1 m² pow. mieszkalnej, co także świadczy o brakach w tym sektorze.

Jeżeli chodzi o wyposażenie mieszkań w podstawowe media, to można określić ten stan, jako wysoce zadawalający na tle innych miejscowości w woj. opolskim, Jednakże, także w tym zakresie, szczególnie w dzielnicach staromiejskich i dotkniętych marginalizacją społeczną, należy przedsięwziąć niezbędne środki dla polepszenia sytuacji i dorównania do wysokich standardów cywilizacyjnych. Ok. 99,5 % z nich jest zaopatrzonych w sieć wodociagową. Spośród 23,1 tys. mieszkań poddanych analizie ponad 22,3 tys. posiada łazienkę, jednak ponad 5% z nich nie ma bezpośredniego dostępu do ciepłej wody. Należy podkreślić znaczną gazyfikację Miasta (ok. 83 % mieszkań korzysta z sieci gazowej), jednakże pewne ograniczenia zauważalne są w dzielnicach peryferyjnych. Ok. 62 % gospodarstw domowych korzysta ze zbiorczej sieci ogrzewania – stan ten także należy wziąć pod uwagę formułując założenia rewitalizacji.

Miernikiem zaufania ludności do strategicznych szans rozwoju danego terenu jest aktywność budowlana w sferze budownictwa mieszkaniowego: buduje się lub kupuje tam

gdzie widzi się dla siebie dobrą wieloletnią perspektywę co do zamieszkiwania. Zarówno działania developerów, jak i indywidualne budownictwo obrazują więc długoterminowy wskaźnik optymizmu inwestorów.

Tabela Nr 1: Kędzierzyn-Koźle na tle porównawczym: liczba nowo oddanych mieszkań na 1000 ludności

lata:		1997	1998	1999	2000	2001	2002	suma:
Grupa porównawcza: miasta wg liczby oddanych mieszkań	Siedlce	5,63	17,13	9,13	7,56	16,27	9,31	74,10
	Chelm	9,89	14,31	8,77	6,48	12,05	6,17	63,16
	Pila	5,19	12,96	10,09	10,63	6,24	7,76	56,73
	Nowy Sącz	4,18	8,98	6,56	9,85	6,34	8,23	47,90
	Suwałki	6,37	8,94	5,04	7,54	5,82	3,89	47,89
	Inowrocław	7,22	4,19	2,55	7,91	6,02	4,60	40,23
	Zamość	8,18	7,20	3,65	3,78	4,99	5,95	38,50
	Konin	6,59	4,43	4,68	5,45	5,09	5,03	36,86
	Tomaszów Mazowiecki	7,42	5,97	4,32	4,09	4,69	4,78	33,55
	Ostrów Wielkopolski	2,86	4,73	2,95	7,13	4,88	7,55	32,04
	Przemyśl	3,56	4,92	5,20	2,69	6,35	3,83	28,76
	Stargard Szczeciński	4,21	1,98	4,35	6,57	5,22	3,74	26,96
	Piotrków Trybunalski	3,92	2,63	4,24	3,08	4,63	4,98	26,43
	Jelenia Góra	3,10	5,39	2,16	1,90	4,50	1,80	25,25
	Stalowa Wola	5,08	3,27	2,21	5,88	1,30	2,86	25,08
	Głogów	3,89	3,82	3,60	4,20	2,87	5,13	24,28
	Gniezno	2,56	3,13	4,09	1,30	3,01	6,33	22,14
	Ostrowiec Świętokrzyski	5,94	3,50	1,56	2,09	1,74	4,03	21,05
	Lubin	2,52	1,50	2,35	2,16	4,51	2,94	18,40
	Pabianice	4,05	3,50	2,91	1,01	1,37	2,54	17,12
Kędzierzyn-Koźle	4,29	0,93	0,76	0,79	3,08	1,02	11,42	
Siemianowice	1,74	1,02	1,57	0,79	1,09	2,02	9,25	
Mysłowice	0,95	0,85	1,03	0,99	1,80	1,95	8,31	
średnia dla grupy		4,75	5,45	4,08	4,52	4,95	4,63	31,97
gminy miejskie ogółem		5,18	5,67	6,28	6,66	8,35	6,90	43,28

Opracowanie: W.Kłosowski na podstawie danych GUS.

Ilość wybudowanych mieszkań w kolejnych latach obrazuje powyższa tabela. Jak można zauważyć Kędzierzyn-Koźle ma bardzo niski, w stosunku do grupy porównawczej, poziom wskaźnika aktywności budowlanej. Również ilość wydanych zezwoleń na budowę ma tendencję spadkową (w roku 2001 – 289 zezwoleń, w 2002 r. – 242, w 2003 r. – 237, do listopada 2004 r. – tylko 180)³.

Powyższe dane świadczą, że budownictwo mieszkaniowe jest jednym z poważniejszych problemów Kędzierzyna-Koźła. Od kilku lat Miasto nie prowadziło **żadnych inwestycji w zakresie budowy mieszkań**⁴.

³ Na podstawie danych UM K-Koźła.

⁴ Po powodzi, która miała miejsce w roku 1997 r. wybudowano 76 domków dla osób poszkodowanych. Środki na ten cel pochodziły z budżetu państwa. Udział Miasta w przedsięwzięciu polegał na zbrojeniu terenów pod budowę domów.

W 2004 r. Miasto oddało do użytku nowy budynek z 44 mieszkaniami komunalnymi przy ul. Bałtyckiej. W realizacji są trzy budynki socjalne, w których łącznie będzie mogło zamieszkać 120 rodzin, a budynek byłego przedszkola przy ul. Paderewskiego adaptowany jest obecnie na 6 mieszkań komunalnych. Poprawia to w znacznym stopniu obraz mieszkalnictwa i świadczy o próbie rozwiązywania problemów społecznych przez władze Miasta.

Nie najlepsza natomiast jest sytuacja Kędzierzyna-Koźla w zakresie budowy nowych mieszkań przez inwestorów prywatnych, spółdzielnie mieszkaniowe, czy też innych administratorów. W roku 2002 do użytku oddano jedynie 72 nowe mieszkania.

Mimo, że liczba wybudowanych mieszkań w Kędzierzynie-Koźlu jest stosunkowo mała, nie cieszą się one jednak zainteresowaniem, głównie z powodu słabej zdolności finansowej jego mieszkańców. Ogranicza to w znacznym stopniu angażowanie się w inwestycje budownictwa mieszkaniowego przez inwestorów.

W Kędzierzynie-Koźlu funkcjonuje 4 dużych zarządców tkanką mieszkaniową, tj. Miejski Zarząd Budynków Komunalnych (ok. 3850 mieszkań), RSM „Chemik” (ok. 8450 mieszkań), Przedsiębiorstwo Usługowe RIM (ok. 1000 mieszkań) oraz Administracja Domów Mieszkalnych „Blachownia” (ok. 485 mieszkań).

O nie najlepszej sytuacji mieszkaniowej w K-Koźlu i ogromnych potrzebach w tym zakresie świadczy liczba osób, które oczekują na lokale komunalne. We wrześniu 2004 r. było to prawie 460 osób.

Pozostali administratorzy (na terenie Miasta jest ich 55, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, zakłady pracy itp.) oferują mieszkania o różnym standardzie oraz cenie. Niestety, ten ostatni wskaźnik stanowi dla mieszkańców Miasta największą barierę w zakupie lokali.

Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania komunalnego w Kędzierzynie-Koźlu wynosi 49 m². Dla porównania w roku 1999 mieszkania komunalne w Polsce miały średnio około 47m² powierzchni, czyli o 2 m² mniej. Odnosząc te wielkości do średniej powierzchni mieszkań w Polsce ogółem (bez względu na administratora) można powiedzieć, że **w mieszkaniach komunalnych są zadowalające warunki lokalowe**. Średnia wielkość lokalu mieszkalnego w Polsce wynosi bowiem 61,1 m², natomiast w Kędzierzynie-Koźlu 61,8 m².

Najatrakcyjniejszym rejonem Miasta, w którym zrealizowano w ostatnich latach najwięcej prywatnych inwestycji budowlanych są ulice Parkowa i Piękna w **Kędzierzynie** oraz obszary – **Cisowa, Lenartowice, Sławięcice, Żabieniec i Kłodnica**. Domy wielorodzinne są

natomiast zlokalizowane przede wszystkim w Śródmieściu, na osiedlach Piastów oraz Powstańców Śląskich, a także na osiedlu Pogorzelec (Kędzierzyn).

Miejscowy plan przestrzennego zagospodarowania Miasta uwzględnia możliwość dalszej budowy mieszkań w zabudowie jedno- i wielorodzinnej na większości obszarów Miasta.

Aktualnie istnieje możliwość budowy około 30 tys. mieszkań. Na terenie Kędzierzyna-Koźla **brakuje jednak uzbrojonych działek**, które stanowiłyby potencjalne zaplecze dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego. Powodem tego jest przede wszystkim brak środków w budżecie Miasta na ten cel. Natomiast te działki, które są uzbrojone występują często w pobliżu lub są własnością zakładów przemysłowych, co zdecydowanie obniża ich atrakcyjność.

Dużym ograniczeniem dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego jest z jednej strony przemysł, z drugiej zaś warunki naturalne Miasta. Na terenie Kędzierzyna-Koźla prawie 50% powierzchni zajmują lasy. Wyłączone są także obszary o podwyższonym ryzyku powodziowym.

Mówiąc o sytuacji budownictwa mieszkaniowego należy poruszyć jeszcze jeden bardzo istotny aspekt związany z technicznym stanem budynków wielorodzinnych. W większości są to obiekty kilkunasto-, a nawet kilkudziesięcioletnie. Mimo długiego okresu eksploatacji nie były one poddawane poważniejszym pracom modernizacyjnym ani remontowym, co jest w dużym stopniu odczuwane przez mieszkańców.

Podsumowując stan budownictwa mieszkaniowego w Kędzierzynie-Koźlu należy podkreślić, że podstawowy **problem tkwi w braku mieszkań komunalnych lub innych lokali czynszowych dla mniej zasobnych obywateli Miasta**.

W związku z powyższym konieczne jest podjęcie konkretnych działań, które by zapewniły ludności Miasta mieszkania komunalne. Ponadto konieczne będzie podjęcie starań o poprawę stanu technicznego budynków już istniejących, poprzez prowadzenie gruntownych prac remontowych. Powinno to mieć na celu nie tylko poprawę stanu obiektów, ale także zapewnienie dobrych warunków do życia. Kwestia ta jest tym bardziej istotna, że rozwój taniego budownictwa mieszkaniowego może być jednym z ważniejszych kroków w kierunku poprawy sytuacji demograficznej Miasta.

1.1.5. Zasoby infrastruktury technicznej Miasta

Poziom uzbrojenia terenów w podstawową infrastrukturę techniczną stanowi o standardzie miejsca zamieszkania. Wodociągi, sieciowa kanalizacja sanitarna, sieć gazowa czy drogi

gminne, to elementy technicznej infrastruktury tworzącej podstawowy standard cywilizacyjny. Same w sobie nie tworzą one dobrobytu, ale ich istnienie jest warunkiem koniecznym do rozwoju gospodarczego i kreowania dobrobytu w skali regionu.

Tabela Nr 2: Kędzierzyn-Koźle: gęstość komunalnej infrastruktury technicznej w 2002 r (długość poszczególnych sieci w km na km² powierzchni)

rodzaj infrastruktury:		sieć			
		wodociągowa	kanalizacja sanit.	sieć gazowa	drogi miejskie ⁵
Grupa porównawcza (alfabetycznie)	Chelm	44,13	32,90	34 341	22,40
	Głogów	29,54	33,96	22 230	17,53
	Gniezno	35,07	27,81	41 135	26,41
	Inowrocław	49,77	36,16	31 400	23,67
	Jelenia Góra	21,03	13,93	20 228	17,07
	Kędzierzyn-Koźle	12,35	7,49	13 810	6,40
	Konin	20,68	17,29	16 044	12,49
	Lubin	24,46	24,21	22 659	14,26
	Mysłówice	22,86	11,92	39 592	21,79
	Nowy Sącz	23,97	24,50	44 302	38,03
	Ostrowiec Świętokrzyski	42,02	29,26	28 152	26,72
	Ostrów Wielkopolski	51,80	37,96	40 446	35,62
	Pabianice	37,30	35,14	39 606	38,81
	Piła	11,85	10,38	18 528	13,63
	Piotrków Trybunalski	20,03	20,23	18 974	21,76
	Przemysław	29,25	25,47	38 267	24,97
	Siedlce	39,19	39,91	40 555	40,48
	Siemianowice	34,98	35,25	46 998	22,26
	Stalowa Wola	10,54	10,99	19 703	10,68
	Stargard Szczeciński	25,30	25,90	24 493	9,77
Suwałki	14,21	9,84	2 186	11,65	
Tomaszów Mazowiecki	38,01	16,78	18 942	32,45	
Zamość	37,93	39,93	37 584	16,73	
Średnia dla grupy		29,40	24,66	28 703	21,99
gminy miejskie ogółem		25,81	19,78	26 486	19,64

Źródło: opracowanie W.Kłosowski na podstawie danych GUS; *czzerwone* cyfry oznaczają wynik wyższy, niż dla Kędzierzyna-Koźla, *szare* — niższy od Kędzierzyna-Koźla.

Sieć komunikacyjna

Istotnym atutem Miasta Kędzierzyn-Koźle jest jego położenie na trasie ważnych linii komunikacyjnych o znaczeniu międzynarodowym:

- połączeń drogowych,
- kolejowych,
- odrzańskiej drogi wodnej.

⁵ Długość dróg gminnych podano dla 2000 roku, ponieważ dla późniejszych lat brak jest danych GUS.

Największe perspektywy stwarza Miastu biegnąca na północnym przedpolu autostrada A-4, która jest częścią III paneuropejskiego korytarza transportowego (Berlin-Kijów). Oprócz autostrady A-4 strategicznymi dla rozwoju Miasta drogami, poprzez które odbywa się ruch tranzytowy, są:

- przebiegająca po zachodniej stronie Kędzierzyna-Koźla w kierunku północnym droga krajowa Nr-45 relacji Racibórz-Opole,
- stanowiąca główną oś komunikacyjną Miasta droga krajowa Nr-40 (Granica Państwa-Prudnik-Kędzierzyn-Koźle-Pyskowice), stanowiąca tzw. trasę podsudecką; droga ta posiada dość skomplikowany przebieg przez centrum Koźla (w tym jedyne przejście mostowe przez Odre), następnie biegnie przez Kłodnicę, Kędzierzyn, Blachownię i Sławięcice w kierunku Gminy Ujazd na Gliwice,
- droga wojewódzka Nr 408 biegnąca w kierunku południowo-wschodnim od drogi Nr-40 za rondem w Kędzierzynie w kierunku Gliwic,
- droga wojewódzka Nr 423 biegnąca w kierunku północnym od drogi Nr-40 w Kłodnicy w kierunku Opola, przecinająca Kanał Gliwicki w pobliżu Portu rzecznoego w Koźlu.

Głównym problemem Miasta jest skoncentrowanie ruchu – tak tranzytowego, jak i wewnątrzmijskiego – wzdłuż głównego ciągu komunikacyjnego poprzez drogę Nr-40. Usprawnienie tego ruchu wiąże się z dokończeniem budowy obwodnicy, która do tej pory została wykonana na odcinku omijającym Kędzierzyn od strony północnej. Z dalszą budową północnego odcinka obwodnicy wiąże się również realizacja powiązania Kędzierzyna-Koźla z autostradą A-4 poprzez węzeł „Olszowa”. Akceptację władz Miasta zdobyło połączenie przez Zalesie Śląskie od zjazdu z planowanego północnego odcinka obwodnicy na wysokości Sławięcic. Dzięki jego realizacji możliwe będzie wyprowadzenie ruchu z najbardziej uprzemysłowionej części Kędzierzyna-Koźla (w tym wywóz niebezpiecznych materiałów chemicznych) z pominięciem centrum Miasta. Nie bez znaczenia są również relatywnie niskie koszty tego rozwiązania, wynikające z faktu, iż nie trzeba będzie budować od podstaw nowej drogi, wystarczy bowiem zmodernizować w tym celu istniejącą drogę wojewódzką Nr 426.

Duże możliwości rozwoju Miasta stwarza również położenie na trasie międzynarodowej magistrali kolejowej wschód-zachód, przewidzianej do włączenia do Europejskiego Systemu Transportu Kolejowego. Istniejący układ kolejowy zapewnia

odpowiednie połączenia – zarówno w układzie lokalnym, jak i tranzytowym – nie mniej wymaga modernizacji i przystosowania do nowych jakościowo parametrów, pozwalających na zintegrowanie go z systemem europejskim.

Rzeka Odra wraz z Portem w Koźlu umożliwia skorzystanie z kilkusetkilometrowego szlaku wodnego, wiodącego do Portu Morskiego Handlowego Szczecin-Świnoujście, a także - poprzez Europejski System Dróg Wodnych (Odra-Szprewa, Odra-Havela) - do krajów Europy Zachodniej. Port kozielski jest pierwszym na Odrze portem rzeczny, wchodzącym wraz z portami w Gliwicach i Opolu w skład zespołu portów Kanału Gliwickiego i Odry opolskiej. Odra na odcinku od Koźla do Brzegu Dolnego jest skanalizowana (187 km), zaś od Brzegu Dolnego swobodnie płynąca (459 km). Dotychczasowe wykorzystanie możliwości żeglugowej na Odrze jest na poziomie 20-25%, zaś warunkiem pełnego wykorzystania jest zarówno modernizacja istniejącej infrastruktury technicznej (w tym floty), jak i regulacja koryta Odry swobodnie płynącej.

Połączenie transportu drogowego, kolejowego i wodnego umożliwia powstanie na terenie Kędzierzyna-Koźla **centrum logistycznego**, które zostało zapisane w Strategii Województwa Opolskiego jako jeden z najważniejszych celów operacyjnych w zakresie aktywizacji gospodarczej regionu. Szczególnie można w tym celu wykorzystać istniejący potencjał portu w Koźlu, który wyposażony jest w znaczącą bazę przeładunkową i składową, a także teren na zachód od Portu Koźle między linią kolejową nr 137 a Osiedlem Rogi, gdzie mógłby powstać nowoczesny terminal kontenerowy. Realizacja powyższych przedsięwzięć uwarunkowana jest jednak użegłownieniem Odry, dalszą rozbudową powiązań drogowych z autostradą A-4 oraz modernizacją linii kolejowych.

Największą łączną długością wykazują się drogi gminne, choć stanowią one mniej niż połowę pozostałych dróg na terenie Miasta i jak wykazano w tabeli Nr 2 jest to w skali porównawczej 23 miast najniższy wskaźnik. Należy jednak wziąć pod uwagę, że drogi te są obecnie jedynymi drogami publicznymi, nad którymi zarząd sprawuje Urząd Miasta Kędzierzyn-Koźle poprzez Referat Zarządzania Drogami (RZD), gdyż począwszy od roku 1999 pozostałe drogi przejęły Zarządy Dróg Powiatowych, Wojewódzkich i Krajowych. Oprócz dróg publicznych na terenie Miasta istnieją jeszcze drogi wewnętrzne, na które składa się 50 ulic o łącznej długości 15,9 km, a także drogi osiedlowe, stanowiące 28 ulic o łącznej długości 19,7 km. Drogi wewnętrzne – podobnie jak drogi gminne – są zasobem gminnym zarządzanym przez RZD, zaś drogi osiedlowe leżą na terenach, będących w zarządzie innych jednostek, w tym głównie Zakładów Azotowych, Administracji Blachowni oraz RSM

Chemik. W sumie łączna długość dróg będących w zarządzie Miasta – czyli dróg gminnych i wewnętrznych – wynosi 96,7 km.

Miejska komunikacja zbiorowa

Funkcję zbiorowej komunikacji w Kędzierzynie-Koźlu spełnia Miejski Zakład Komunikacji, który utrzymuje 11 linii autobusowych. Ilość tych linii oraz częstotliwość jazdy autobusów są wystarczające dla pokrycia obecnych potrzeb Miasta, przy czym w ciągu ostatnich lat obserwuje się spadającą liczbę pasażerów. Proces ten związany jest przede wszystkim z redukcją zatrudnienia w dużych zakładach produkcyjnych oraz z migracją młodzieży do miast akademickich. Począwszy od 1991 r. ilość autobusów zmniejszyła się z 64 do 55. Aktualne rozkłady jazdy nie pozwalają na dalszą redukcję autobusów bez likwidacji linii. Średni wiek autobusów wynosi 9 lat. Osiemnaście autobusów przekroczyło już zalecany przez producentów maksymalny przebieg 500 tys. km. Tabor transportowy jest sukcesywnie odnawiany.

Telekomunikacja

Na terenie Miasta Kędzierzyn-Koźle istnieje dobrze rozwinięta sieć infrastruktury telekomunikacyjnej, należąca przede wszystkim do Telekomunikacji Polskiej SA. Wskaźnik strefonizowania na osiedlach położonych w centrum Miasta przekracza 90%.

Elektroenergetyka

Największym producentem energii elektrycznej na terenie Miasta Kędzierzyn-Koźle jest Elektrownia Blachownia, będąca jedną z najstarszych jednostek wytwórczych Południowego Koncernu Energetycznego SA. Obecnie zainstalowana w niej moc elektryczna wynosi 165 MW, a osiągalna 158 MW.

W ostatnich latach w Elektrowni przeprowadzono działania mające na celu poprawę sprawności urządzeń wytwórczych oraz przeciwdziałanie zanieczyszczeniu środowiska.

Energia elektryczna jest również wytwarzana przez Elektrociepłownię Zakładów Azotowych „Kędzierzyn” SA (EC ZAK), eksploatowaną przez Jednostkę Biznesowo-Usługową Energetyka (JBU Energetyka). Jej osiągalna moc elektryczna wynosi 42,2 MW, zaś wyprodukowana energia elektryczna prawie w całości wykorzystywana jest przez Zakłady Azotowe, jedynie niewielkie nadwyżki sprzedawane są do PSE.

Właścicielem sieci i urządzeń elektroenergetycznych na terenie Kędzierzyna-Koźła jest Zakład Energetyczny Opole SA. Miasto zaopatrywane jest w energię z 4 zlokalizowanych na jego terenie GPZ-tów: „Elektrownia Blachownia”, „Azoty Kędzierzyn”, „Chemik-Kędzierzyn” i „Koźle” zasilanych napowietrznymi liniami WN. W Mieście łączna długość sieci SN (15 kV) wynosi ok. 210 km (odbiorców energii na poziomie średniego napięcia jest ok. 44), a łączna długość sieci NN wynosi 320 km.

Wykorzystanie energii elektrycznej do ogrzewania mieszkań stanowi 3% pokrycia zapotrzebowania ogółem na ciepło dla budownictwa mieszkaniowego, zaś do przygotowania ciepłej wody użytkowej - 11% ogólnego zapotrzebowania. Niskie wykorzystanie energii elektrycznej do wyżej wymienionych celów wynika z wykorzystywania systemu ciepłowniczego i gazu.

Ciepłownictwo

Zapotrzebowanie na ciepło na terenie Kędzierzyna-Koźła określa się na 544 MW, 172 MW dla potrzeb budownictwa mieszkaniowego i budynków użyteczności publicznej, a 372 MW dla potrzeb przemysłu. Około 85% ogólnych potrzeb cieplnych Miasta zaspokajanych jest z systemu ciepłowniczego. System ten pokrywa 57% zapotrzebowania Miasta na ogrzewanie budownictwa mieszkaniowego, 13% zapotrzebowania na podgrzanie wody użytkowej oraz 98% potrzeb ogólnych dla przemysłu i rzemiosła. Resztę uzupełniają gaz i energia elektryczna. W ostatnich latach spadło zapotrzebowanie w Mieście na ciepło, co można tłumaczyć przeprowadzanymi działaniami termomodernizacyjnymi w budynkach, wymianami urządzeń na urządzenia o wyższych parametrach, jak i zmniejszaniem się liczby ludności.

Największe źródła ciepła na terenie Miasta to El. Blachownia i EC Zakładów Azotowych „Kędzierzyn” S.A. Kolejne, mniejsze to kotłownie Miejskiego Zakładu Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. (12 kotłowni, w tym 11 spośród nich to kotłownie lokalne i 1 kotłownia osiedlowa) oraz kotłownia przemysłowa Kozielskiej Fabryki Maszyn KOFAMA Sp. z o.o. Źródła te zlokalizowane są w różnych rejonach Miasta i zasilają systemy sieci ciepłowniczych.

Gazownictwo

Obecnie Miasto nie jest w pełni zgazyfikowane. Jak wykazano w tabeli Nr 2 K-Koźle jest na 22 miejscu, jeżeli chodzi o porównanie do pozostałych miast w rankingu. Gaz jest używany do ogrzewania nowych i istniejących już budynków mieszkalnych, usługowych i przemysłowych. Pokrywa w 19% zapotrzebowanie ciepła dla budownictwa mieszkaniowego i 76% zapotrzebowania na ciepłą wodę użytkową. Obszary wykorzystujące gaz do celów grzewczych na terenie Kędzierzyna-Koźla to Sławięcice, Kuźniczka, Pogorzelec, Śródmieście, rejon pomiędzy ul. Głębczycką i ul. Raciborską. Atrakcyjność gazu podnosi fakt, że jest on dostępny również tam, gdzie nie ma systemu ciepłowniczego, a przy tym stosowanie gazu zapewnia niski poziom zanieczyszczeń.

Właścicielem sieci i urządzeń gazowniczych na terenie Kędzierzyna-Koźla jest GSG Sp. z o.o. z siedzibą w Zabrze.

Gospodarka wodno-ściekowa

Funkcję zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz usuwania i unieszkodliwiania ścieków sanitarnych realizują Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Kędzierzynie-Koźlu Spółka z o.o., będące jednoosobową spółką miejską.

Dostępność usług wodno-kanalizacyjnych w Kędzierzynie-Koźlu ilustruje tabela Nr 2. Niski współczynnik jest spowodowany tym, że granice Miasta obejmują swym zasięgiem duży obszar terenów zielonych i przemysłowych co w znacznym stopniu wpływa na wskaźnik wykazany w cytowanej tabeli. Przede wszystkim jednak kanalizacja sanitarna wymaga inwestycji. Stopień zwodociągowania lokali mieszkalnych i użytkowych Miasta sięga 100%, zaś stopień ich skanalizowania – 85%. Brakujące 15% stanowią osiedla, znajdujące się na obrzeżach Miasta, które gromadzą ścieki w zbiornikach bezodpływowych. Wg Rocznika Statystycznego Województwa Opolskiego za rok 2002 miasto zaopatrzone jest w ponad 152 km sieci wodociągowej co prawie w 100 % zapewnia dostęp do bieżącej wody w gospodarstwach domowych. Ponadto w mieście występuje ok. 93 km sieci kanalizacyjnej, jednak stan ten zmienia się na lepsze z roku na rok poprzez dalsze inwestycje w tą sferę infrastruktury. Realizacja projektu finansowanego ze środków programu ISPA pozwoli na zapewnienie dostępu do sieci kanalizacyjnej na terenach do tej pory nią nie objętych.

Miasto zaopatrywane jest w wodę z ujęć głębinowych trzecio i czwartorzędowych. Woda podziemna charakteryzuje się bardzo dobrą jakością, wykazując odchylenia od norm jedynie w przypadku związków żelaza i manganu oraz stwarzając średnio trudne warunki uzdatniania. Woda, która jest podawana po uzdatnieniu do sieci wodociągowej spełnia

z dużym zapasem odpowiednie normy polskie i Unii Europejskiej. Potencjał produkcyjny miejskiego systemu zaopatrzenia w wodę przedstawia się następująco:

- zdolność produkcyjna ujęć wody – 34,3 tys. m³/dobę,
- zdolność produkcyjna uzdatniania wody – 31,8 tys. m³/dobę,
- zdolność produkcyjna całego wodociągu – 26,4 tys. m³/dobę.

Zużycie wody przez odbiorców sukcesywnie malało w ciągu ostatnich lat. Obecna dobową produkcja wody ze wszystkich stacji uzdatniania wynosi średnio 14 tys. m³/dobę, co stanowi zaledwie 44% ich zdolności produkcyjnych. Proces ten sprawia, iż MWiK posiada znaczną rezerwę produkcyjną w zakresie wytwarzania, uzdatniania oraz przesyłu wody istniejącymi sieciami. Spółka utrzymuje obecnie jedynie 15 czynnych studni głębinowych na 35 będących w jej władaniu.

Oprócz zaopatrywania w wodę Miasta Kędzierzyn-Koźle ww. spółka zajmuje się także, na podstawie umów zlecenia eksploatacją wodociągów wiejskich okolicznych gmin: Reńskiej Wsi, Bierawy i Cisek. W najbliższym czasie planowane jest podpisanie umów, które zagwarantują dostawę tym gminom wody z ujęć własnych Spółki, pokrywającą około 60% ich zapotrzebowania.

Na terenie Miasta istnieje rozdzielcza sieć kanalizacyjna, która dzieli się na:

- kanalizację sanitarną – odprowadzającą ścieki z gospodarstw domowych i innych obiektów do oczyszczalni ścieków, będących własnością Miejskich Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.,
- kanalizację deszczową – odprowadzającą ścieki deszczowe z wypustów ulicznych bezpośrednio do odbiorników, będącą własnością Miasta Kędzierzyn-Koźle, reprezentowanego przez Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Miasta.

W nie skanalizowanych osiedlach stosuje się szamba, które wymagają okresowego opróżniania. Przewoźnicy, którzy podpisali z MWiK stosowne umowy, przywożą ścieki z szamb na teren oczyszczalni ścieków w Kędzierzynie, gdzie są przyjmowane przez automatyczną stację zlewczą.

W chwili obecnej oczyszczanie ścieków sanitarnych odbywa się już tylko w oparciu o **jedną podstawową oczyszczalnię ścieków**:

1) oczyszczalnia ścieków w Kędzierzynie:

- przepustowość – 16 tys. m³/dobę,
- równoważna liczba mieszkańców – 66.700,
- ilość ścieków oczyszczanych – 3.255 tys. m³/rok,

2) oczyszczalnia ścieków w Koźlu - wyłączona z eksploatacji:

- przepustowość – 1,7 tys. m³/dobę,
- równoważna liczba mieszkańców – 13.090,
- ilość ścieków oczyszczanych – 767 tys. m³/rok,

Oczyszczalnia ścieków w Kędzierzynie została oddana do eksploatacji w czerwcu 1999 r. Obiekt ten jest nowoczesną oczyszczalnią mechaniczno-biologiczną z pełną gospodarką osadowo-gazową. Wyniki analiz pokazują, iż oczyszczalnia ta z dużym zapasem spełnia warunki pozwolenia wodno-prawnego. W chwili obecnej przepływa przez nią około 9 tys. m³ ścieków na dobę, co stanowi jedynie 56 % jej mocy przepustowych.

Znacznie mniejsza oczyszczalnia ścieków w Koźlu zbudowana została na przełomie XIX i XX wieku. Urządzenia w niej zamontowane nie pozwalały na oczyszczanie ścieków w takim stopniu, w jakim wymagają tego obowiązujące przepisy. Oczyszczalnia ta obecnie jest wyłączona z eksploatacji. Część ścieków sanitarnych oczyszczanych jest przez zakładowe oczyszczalnie ścieków Zakładów Azotowych „Kędzierzyn” S.A. (osiedla Zacisze i Awaryjne) oraz Zakład Energetyki Blachownia S.A. (Sławięcice). Oczyszczalnie te spełniają niezbędne warunki, określone w obowiązujących przepisach.

Gospodarka odpadami komunalnymi

Porządkowanie gospodarki odpadami w Mieście rozpoczęto w połowie lat dziewięćdziesiątych od likwidacji i rekultywacji „dzikich” wysypisk odpadów oraz budowy w latach 1995-1997 składowiska odpadów komunalnych w Sławięcicach.

Składowisko to położone jest na terenie działki nr 39/2 o powierzchni 23 ha. Zarządza nim zakład budżetowy Miejskie Składowisko Odpadów (MSO).

W chwili obecnej zagospodarowany teren składowiska zajmuje powierzchnię 7,80 ha. Na terenie tym wybudowano I kwaterę składowiska o powierzchni 2,30 ha oraz docelowej pojemności geometrycznej 186.654 m³. Obecne wypełnienie misy stanowi około 70%. Aktualnie realizowana jest budowa II kwatery składowiska, z terminem zakończenia jeszcze w 2004 r.

Wdrażanie programu gospodarki odpadami w Kędzierzynie-Koźlu - budowa **Centrum Unieszkodliwiania i Zagospodarowywania Odpadów** – jest ściśle uzależniony od współpracy z sąsiednimi gminami. Budowa centrum powinna mieć charakter regionalny i obejmować swym zasięgiem obszar powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego. Koncepcja ta

napotyka jednak na duże trudności, spowodowane małym zainteresowaniem sąsiednich gmin, a także istnieniem konkurencyjnych projektów, np. w Zdieszowicach. Opóźnienia budowy Centrum spowodowane zmianą lokalizacji – pierwotna lokalizacja przy oczyszczalni ścieków w Kędzierzynie okazała się niemożliwa z powodu istnienia na tym obszarze terenów zalewowych – obecnie w Sławięcicach na terenie MSO

Wobec powyższego inwestycje Miasta w zakresie gospodarki odpadami ograniczą się w najbliższych latach do następujących zadań:

- doposażenie MSO w zakresie segregacji odpadów z Miasta,
- zakup dalszych pojemników do selektywnej zbiórki odpadów,
- zakończenie budowy drugiej kwatery składowiska.

Realizacja budowy Regionalnego Centrum Unieszkodliwiania i Zagospodarowania Odpadów będzie możliwa w razie zaangażowania się w proces jego powstania odpowiednio dużej ilości gmin oraz pozyskania kapitału zewnętrznego.

1.1.6. Strefy ochrony konserwatorskiej

Zidentyfikowanie obszarów i obiektów cennych architektonicznie i przyrodniczo ma duże znaczenie w procesie wyznaczania terenów koniecznych do realizacji działań rewitalizacyjnych i dostosowania ich do pełnienia nowych funkcji społeczno-gospodarczych lub mieszkalnych. Kędzierzyn-Koźle jest miastem niezwykle bogatym, jeżeli chodzi o obiekty zabytkowe. W Rejestrze Zabytków Województwa Opolskiego znajduje się **59 obiektów/obszarów** zlokalizowanych w obrębie Kędzierzyna-Koźla, w tym:

- 13 w Sławięcicach,
- 38 w Koźlu
- 1 w Koźlu Porcie
- 7 w Kędzierzynie.

Dominującą rolę w tym zakresie odgrywa obszar Koźla, które w znacznej części objęte jest ochroną konserwatorską.

Do obiektów o znaczącej wartości architektonicznej i historycznej można zaliczyć m.in.:

- Ruiny pałacowe i park krajobrazowy w Sławięcicach,
- Stare Miasto w Koźlu,
- Planty miejskie w Koźlu,
- Baszta Zamkowa w Koźlu,
- Kościół parafialny pod wezwaniem Św. Jadwigi i Św. Zygmunta w Koźlu,
- Schron forteczny w Koźlu,

- Mur obronny w Koźlu,
- Kościół Barokowy pw. NM Panny,
- Wieża wodociągowa w Koźlu Porcie,
- Kamienice w Koźlu
- Cmentarz Wojenny w Kędzierzynie,
- Wodociągowe wieże ciśnień w Kędzierzynie (przy PKP).

W ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków znajduje się w sumie **331 obiektów**, z czego znacząca większość zlokalizowana jest na terenie Koźla, Sławięcic oraz w mniejszym stopniu Kędzierzyna.

Warto również zaznaczyć, iż na terenie Miasta zlokalizowano aż 87 stanowisk archeologicznych, które także, ze względu na dziedzictwo kulturowe, które w sobie niosą, wymagają ścisłej ochrony, a zarazem dalszych badań. Niektóre ze stanowisk sięgają IX-X w., a więc samych początków cywilizacji na tych obszarach. Określono także stanowiska sięgające okresu neolitu, epoki kamiennej, epoki wpływów rzymskich na tych ziemiach, co świadczy o ich ogromnym bogactwie i nieocenionej wartości dla przyszłych pokoleń.

Tak duża liczba obiektów cennych architektonicznie pozwoliła na wyodrębnienie znacznych obszarów objętych ochroną konserwatorską w ramach Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego.

Z drugiej strony niepokój budzi w większości zły stan ww. obiektów, wymagających kapitałochłonnych prac konserwatorskich.

1.1.7. Główne problemy zidentyfikowane w obszarze zagospodarowania przestrzennego

Wynikiem wyżej przeprowadzonej analizy jest określenie tych cech i czynników gospodarki przestrzennej Miasta, które mogą mieć największe odzwierciedlenie w procesach rewitalizacyjnych. Z tego względu lista problemów nie będzie obejmować wszystkich zidentyfikowanych w badanych obszarach, a jedynie te, które mają bezpośredni związek z wdrożeniem programu rewitalizacji.

W trakcie analizy dokonanej w rozdziale I zidentyfikowano następujące problemy, których rozwiązanie będzie możliwe na skutek wdrożenia **Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich** :

- 1. Duże zróżnicowanie funkcjonalno-przestrzenne Miasta.*
- 2. Duże potrzeby modernizacyjne dróg gminnych i wewnętrznych – ograniczona mobilność mieszkańców (szczególnie w godzinach szczytu).*
- 3. Lokalizacja Miasta na terenie o zagrożeniu powodziowym (dot. szczególnie rejonów Koźle Południe, Zachód oraz Stare Miasto) – zagrożenie dla obiektów zabytkowych oraz mieszkalnych.*
- 4. Brak kanalizacji sanitarnej w niektórych dzielnicach Miasta.*
- 5. Nadmierne zanieczyszczenie powietrza, wód powierzchniowych i gleb na terenie Kędzierzyna-Koźla.*
- 6. Występowanie wielu zabytków architektonicznych, wymagających odnowienia i przeprowadzenia procesów rewitalizacyjnych – duże połacie miasta objęte są ochroną konserwatorską.*
- 7. Niespójne zagospodarowanie przestrzenne, brak koncepcji zagospodarowania terenów zielonych.*

1.2. Sfera gospodarcza

Drugą sferą poddaną analizie, bardzo ważną w procesie formułowania wniosków dotyczących sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta, jest sfera gospodarcza. Celem przeprowadzonej poniżej analizy jest określenie dynamiki rozwoju miasta i wskazanie tych obszarów, które mogą decydować o przyszłej dynamice rozwoju gospodarczego. Ważnym aspektem będzie wskazanie instrumentów i narzędzi dostarczanych przez Miasto lub inne podmioty, działające na rzecz intensyfikacji działalności gospodarczej prowadzonej w mieście, opierającej się w szczególności na wypracowanych przez wiele lat przewagach konkurencyjnych, w branżach kojarzonych z Kędzierzynom-Koźlem oraz w sektorze nowych technologii.

1.2.1. Struktura działalności gospodarczej. Zmiany i trendy

Wg danych statystycznych opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny, w dniu 31 grudnia 2002 r. w Kędzierzynie-Koźlu zarejestrowanych było 6212 podmiotów gospodarki narodowej. Zdecydowaną większość tych podmiotów stanowią jednostki prywatne – 97 %. Ponad 4700 podmiotów stanowią zakłady osób fizycznych. Ponadto zidentyfikowano ok. 740 spółek cywilnych oraz ok. 300 spółek handlowych. Taki stan rzeczy odzwierciedla ogólne tendencje panujące w gospodarce, gdzie najbardziej konkurencyjnymi i wytwarzającymi największą część Produktu Krajowego Brutto podmiotami są właśnie najmniejsze przedsiębiorstwa, które jednocześnie najbardziej elastycznie potrafią reagować na zmiany zachodzące na rynku. W rejestrze działalności gospodarczej prowadzonym przez Referat Działalności Gospodarczej UM K-Koźle na dzień 30 września 2004 r. zarejestrowanych było 4354 podmioty. Według danych UM, w ostatnich trzech latach liczba przedsiębiorstw nowozakładanych jest mniejsza od liczby przedsiębiorstw likwidowanych, ale nie odzwierciedla to rzeczywistej liczby faktycznie działających podmiotów, tym bardziej po zmianach dotyczących zasad rejestracji i formy prowadzenia działalności gospodarczej przez spółki cywilne. Nie jest prowadzona też żadna ewidencja podmiotów zawieszających bezterminowo prowadzenie działalności gospodarczej.

Jednym z podstawowych wskaźników ilustrujących stan lokalnej gospodarki jest poziom **aktywizacji gospodarczej** liczony jako ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców. Wyraża on skłonność danej populacji do podejmowania działalności gospodarczej, jak również zaufanie do sytuacji na rynku.

Tabela Nr 3 : Poziom aktywizacji gospodarczej: ilości podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w bazie REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności

		1997	1998	1999	2000	2001	2002
Grupa porównawcza 23 miast podobnej wielkości uszeregowana w kolejności ilości firm na 10 tys. mieszkańców w 2002 roku	Siedlce	1072	1136	1207	1229	1249	1320
	Konin	672	780	882	979	1097	1202
	Lubin	753	860	908	973	1061	1148
	Siemianowice	906	994	1046	1057	1082	1144
	Inowrocław	920	1000	1029	1055	1081	1138
	Tomaszów Mazowiecki	779	894	936	1001	1047	1122
	Pabianice	838	883	913	985	1057	1121
	Gniezno	841	910	963	1013	1061	1095
	Chełm	832	916	963	928	1008	1060
	Piotrków Trybunalski	857	897	937	971	1020	1049
	Przemysł	759	787	837	886	951	1028
	Nowy Sącz	781	799	863	895	912	1014
	Stargard Szczeciński	708	750	798	854	923	980
	Mysłowice	745	800	850	855	910	954
	Zamość	594	677	746	807	872	953
	Suwałki	951	1004	1018	978	947	948
	Ostrów Wielkopolski	663	737	816	836	880	931
	Jelenia Góra	904	835	877	891	916	930
	Głogów	579	666	722	774	839	918
	Piła	643	682	743	760	821	862
Kędzierzyn-Koźle	676	716	753	767	789	858	
Stalowa Wola	758	810	808	804	813	850	
Ostrowiec Świętokrzyski	576	623	668	685	744	804	
Średnia dla grupy		774	833	882	912	960	1019
gminy miejskie ogółem		878	954	1018	1058	1104	1156

Opracował: W.Kłowski na podstawie danych GUS.

Zgodnie z powyższą tabelą wskaźnik aktywizacji gospodarczej jest bardzo niski w porównaniu nawet do średniej dla grupy. Pozytywną prognozę stanowi jedynie fakt ciągłego wzrostu wskaźnika, a integracja z UE daje nadzieję na aktywizację gospodarczą społeczeństwa Kędzierzyna-Koźle.

Jednak poziom aktywizacji gospodarczej jest tylko jednym ze wskaźników obrazujących aktywność biznesową populacji. Ważnym wskaźnikiem dodatkowym jest tzw. indeks PEAI (Present Economic Activity Index – wskaźnik aktualnej aktywności gospodarczej), obliczamy jako procentową zmianę ilości firm na 10 tys. mieszkańców

w ostatnich trzech latach. PEAI powyżej 9% oznacza pomyślną koniunkturę, a powyżej 15% gwałtowny rozwój. Jest on widoczny w ostatniej rubryce tabeli.

Tabela Nr 4: Indeks PEAI: procentowy przyrost ilości firm w przeliczeniu na 10 tys. ludności w ostatnich 3 latach

		saldo ilości firm w ostatnich 3 latach	
		ilość nowych firm	przyrost procentowy (indeks PEAI)
Grupa porównawcza 23 miast podobnej wielkości uszeregowana w kolejności przyrostu procentowego firm w ostatnich 3 latach	Konin	223	18,52%
	Głogów	144	15,72%
	Zamość	146	15,33%
	Lubin	175	15,24%
	Ostrowiec Świętokrzyski	119	14,80%
	Przemyśl	142	13,83%
	Stargard Szczeciński	126	12,82%
	Chełm	132	12,42%
	Pabianice	137	12,20%
	Piła	102	11,79%
	Nowy Sącz	119	11,75%
	Tomaszów Mazowiecki	121	10,79%
	Kędzierzyn-Koźle	90	10,54%
	Mysłowice	100	10,44%
	Ostrów Wielkopolski	95	10,20%
	Siemianowice	87	7,61%
	Gniezno	82	7,48%
	Piotrków Trybunalski	78	7,44%
	Inowrocław	84	7,36%
	Siedlce	91	6,88%
Stalowa Wola	47	5,49%	
Jelenia Góra	39	4,22%	
Suwałki	-30	-3,18%	
Średnia dla grupy		106	10,44%
gminy miejskie ogółem		98	8,47%

Opracował: W.Kłosowski na podstawie danych GUS.

Tu Kędzierzyn-Koźle plasuje się w środku grupy porównawczej. Warto zauważyć, że nie ma prostej korelacji między poziomem aktywizacji gospodarczej a indeksem PEAI. Należy to interpretować następująco: poziom aktywizacji to skumulowany przez wiele lat **dorobek aktywności lokalnego sektora gospodarczego**, natomiast PEAI obrazuje **aktualną dynamikę**. Wnioskować więc można na podstawie danych tabeli, że w Kędzierzynie-Koźlu jest zadowalająco rozbudowany sektor gospodarczy, a jego rozwój jest stabilny i sukcesywny.

Poziom cywilizacyjny danego regionu jest współtworzony przez dostępność usług. Są to zarówno szeroko rozumiane usługi rynkowe, w tym handel, jak i publiczne usługi

nierynkowe: edukację, kulturę, podstawową opiekę zdrowotną, które oddziałują także na branże i kierunki, w których rozwija się działalność gospodarcza małego sektora i nasycenie rynku typowymi rodzajami prowadzonej działalności gospodarczej.

W przypadku usług rynkowych miernikiem będzie dostępność sieci handlowej np.: ilość punktów sprzedaży detalicznej na 10 tys. mieszkańców. Natomiast dostępność usług nierynkowych jest reprezentowana przez przedszkola i biblioteki. Te ostatnie, to podstawowa i najtańsza forma kontaktu z kulturą, w odróżnieniu od takich form upowszechniania kultury, jak teatry czy kina, w korzystaniu z których powstaje często bariera dostępności finansowe. Natomiast przedszkola, w odróżnieniu od szkół, które samorządy muszą utrzymywać obligatoryjnie, a więc sieć jest wszędzie podobna, są utrzymywane tam, gdzie władza lokalna dostrzega w nich czynnik podnoszenia mobilności zawodowej rodziców i przeciwdziałania bezrobociu. Nasycenie terenu wymienionymi placówkami przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela Nr 5: Dostępność w 2002 r. na terenie Kędzierzyna-Koźla podstawowych usług (ilość sklepów, aptek, przedszkoli i bibliotek na 10 tys. ludności)

rodzaj placówki:	Sklepy detaliczne	Apteki	przedszkola		biblioteki + filie biblioteczne		
			placówki	miejsca	ilość placówek	ilość tys. woluminów	
Grupa porównawcza: miasta 65 – 95 tys. mieszkańców	Chelm	134	4,22	1,89	235	0,87	28,58
	Głogów	121	2,57	1,86	233	0,57	19,05
	Gniezno	158	2,56	1,85	261	0,71	22,44
	Inowrocław	148	3,59	1,67	226	1,41	40,02
	Jelenia Góra	120	2,70	1,80	216	1,01	31,37
	Kędzierzyn-Koźle	123	2,25	3,15	288	1,35	28,49
	Konin	146	3,16	2,43	292	1,70	40,25
	Lubin	117	3,57	1,91	261	0,77	22,90
	Mysłowice	118	2,12	3,04	268	1,45	32,80
	Nowy Sącz	161	4,50	2,01	168	0,83	40,02
	Ostrowiec Świętokrzyski	147	3,45	1,46	162	0,93	24,95
	Ostrów Wielkopolski	164	2,31	2,18	289	0,95	19,39
	Pabianice	145	4,28	2,35	274	0,83	25,35
	Piła	147	2,93	2,26	251	1,33	43,81
	Piotrków Trybunalski	154	3,95	2,10	219	3,95	35,18
	Przemyśl	150	3,54	2,80	247	1,03	40,67
	Siedlce	153	3,13	3,26	303	0,78	33,40
	Siemianowice	98	2,57	1,89	203	1,76	34,67
	Stalowa Wola	155	2,97	1,93	184	1,04	30,06
	Stargard Szczeciński	129	2,38	0,98	125	0,28	17,80
Suwałki	176	3,19	1,45	212	0,72	31,48	
Tomaszów Mazowiecki	153	4,14	2,22	234	0,74	29,39	
Zamość	245	5,69	1,95	254	1,80	37,83	
Średnia dla grupy	146	3,29	2,11	235	1,17	30,87	
gminy miejskie ogółem	139	3,14	2,13	222	1,13	31,02	

Źródło: opracowanie W.Kłosowski na podstawie danych GUS. Pola szare-mniejsza liczba niż w K-Koźlu, pola czerwone-liczba większa.

Biorąc pod uwagę branże, w których funkcjonują przedsiębiorstwa zlokalizowane na terenie Miasta, zauważyć można zdecydowaną przewagę sektora handlu i napraw (ok. 34 %). Kolejnymi, najbardziej aktywnymi sektorami w gospodarce Kędzierzyna-Koźla jest przemysł oraz budownictwo. Świadczy to o dużych możliwościach rozwojowych Miasta, gdyż obok zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkańców poprzez działalność handlowo-usługową, wciąż bardzo perspektywiczne są tradycyjne sektory działalności prowadzonej w Mieście. Ważnym segmentem, będącym w dużej części odpowiedzią na potrzeby rynkowe i pozwalającym na obsługę branży przemysłowej są usługi transportowe.

Jednym z głównych parametrów określającym znaczenie danej branży dla Miasta jest liczba zatrudnionych przez podmiot pracowników, zmniejszający wskaźnik bezrobocia, a równocześnie podwyższający wskaźnik bogacenia się mieszkańców Miasta. Innym z parametrów może być wartość produkcji sprzedanej przez dany podmiot, jako wskaźnik wzrostu czy spadku aktywności gospodarczej.

Biorąc pod uwagę poziom zatrudnienia **największy potencjał stanowi sektor przemysłowy**, w szczególności związany z przetwórstwem przemysłowym. Dodatkowo sektor przemysłowy charakteryzuje się największą liczbą przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 20 osób. Związane to jest szczególnie z dominującym w Mieście przemysłem chemicznym, w którym działają z reguły większe podmioty gospodarcze. Oprócz firm chemicznych znaczny potencjał reprezentowany jest przez przedsiębiorstwa przemysłu maszynowego związanego głównie z obróbką skrawaniem.

Rozbudowana infrastruktura logistyczna znajduje swoje odzwierciedlenie w potencjale firm transportowych zarówno w zakresie transportu rzeczowego, jak i drogowego oraz kolejowego. Na terenie **Portu Koźle** działa w obecnej chwili jedyny spedytor, będący oddziałem wrocławskiego przedsiębiorstwa ODRATRANS S.A. W perspektywie planowanego utworzenia **centrum logistycznego**, istnieją możliwości znacznego zwiększenia przedsiębiorczości w tym zakresie. Miasto Kędzierzyn-Koźle jest znaczącym węzłem kolejowym, gdzie oprócz PKP działa szereg firm obsługujących bocznicę kolejową w większych przedsiębiorstwach. Istnieje również szereg podmiotów zajmujących się transportem drogowym.

Wysokim zatrudnieniem charakteryzują się również usługi budowlane, w których mimo że obserwuje się tendencję spadkową z uwagi na zmniejszenie inwestycji w zakresie budownictwa przemysłowego i mieszkaniowego, należy jednak sądzić, że branża ta,

powiązana z szansą rozwoju gospodarczego kraju i dalszą integracją z Unią Europejską, będzie odgrywała jedną z istotniejszych ról.

Ważną gałęzią usług jest również ochrona zdrowia, w której obok dużych publicznych podmiotów powstała znaczna liczba prywatnych gabinetów i przychodni lekarskich. Przyrost podmiotów i liczby zatrudnionych obserwowany jest także w sferze obsługi firm, nieruchomości i nauki, gdzie powstało szereg drobnych podmiotów np. biur rachunkowych czy szkół prywatnych.

W zakresie handlu działają zarówno małe punkty handlowe jak i nowo powstałe hipermarkety. Dla gospodarki miejskiej ważną rolę odgrywają również targowiska, z których Miasto czerpie korzyści w postaci opłat. Zmianę tendencji w strukturze placówek handlowych można zaobserwować poprzez wzrost liczby podmiotów przy jednoczesnym spadku zatrudnienia.

Warto zwrócić także uwagę na rozwój usług finansowych w Mieście. Przejawem znaczenia tego sektora może być powstanie na terenie Miasta aż 11 oddziałów banków, co z jednej strony stanowi uznanie siły nabywczej mieszkańców, z drugiej zapewnia właściwą obsługę podmiotów gospodarczych i potencjalnych inwestycji.

Generalnie można stwierdzić, że występuje tendencja do przekształcania struktury podmiotów gospodarczych. Miejsce dużych przedsiębiorstw zajmują w coraz większym stopniu małe firmy, głównie usługowe. Spowodowane jest to przede wszystkim recesją oraz przekształceniami strukturalnymi w przedsiębiorstwach branży chemicznej, która jest wiodącą gałęzią przemysłu w Mieście.

Mimo, że prowadzone są działania lobbingowe mające na celu zlokalizowanie w Kędzierzynie-Koźlu kompleksu petrochemicznego, to należy stwierdzić, że duże inwestycje w przemyśle chemicznym są raczej mało realne z uwagi na wysoką kapitałochłonność. Utrzymanie i rozwój przemysłu chemicznego może odbyć się przede wszystkim poprzez powstawanie mniejszych i średnich przedsiębiorstw, o większym stopniu przetworzenia produktów chemicznych, na bazie starych, dużych firm. Ich działalność w dużej mierze powinna oprzeć się o bazę surowcową i produkty oferowane przez takie przedsiębiorstwa chemiczne, jak np. ZAK S.A.

Wysokie kompetencje gospodarcze w zakresie chemii mogą być również wykorzystywane w sferze dystrybucyjnej. Przykładem takiego przedsiębiorstwa jest firma BRENNENTAG POLSKA Sp. z o.o. zajmująca się dystrybucją surowców chemicznych (tworzyw, kauczuków syntetycznych) oraz opakowań przemysłowych dla przemysłu kosmetycznego i chemii

gospodarczej. Działalność związana z handlem chemikaliami wymaga ciągłego dokonywania badań i prób mających na celu atestowanie towarów. Usługi takie zapewnione są przez Instytut Ciężkiej Syntezy Organicznej, który współpracuje z wieloma przedsiębiorstwami chemicznymi zlokalizowanymi na terenie Miasta i kraju.

Istniejący stan monokultury chemicznej wymaga poszukiwania alternatywnych kierunków rozwoju gospodarczego Miasta, np. w zakresie przemysłu maszynowego. Zauważalne są w tym zakresie możliwości rozwoju przemysłu związanego z obróbką skrawaniem. Świadczy o tym zainteresowanie nowych inwestorów lokowaniem tego typu działalności w Mieście.

Ważnym elementem polityki Miasta w zakresie pobudzania przedsiębiorczości powinno być uregulowanie spraw związanych z podatkiem od nieruchomości w zakresie gospodarki terenami przemysłowymi oraz stworzenie warunków preferencyjnych dla potencjalnych inwestorów.

Równie ważne będzie prowadzenie działań promocyjnych mających na celu rozpropagowanie np. idei centrum logistycznego, które może pobudzić rozwój usług transportowych w Mieście. Wymagać to będzie jednak przeprowadzenia szeregu inwestycji infrastrukturalnych związanych z programem ODRA 2006, jak i lokalnych działań w tym zakresie.

1.2.2. Obszary aktywności gospodarczej w Mieście

Analizując to zagadnienie należy zwrócić uwagę na geograficzne aspekty cechujące strukturę prowadzonej w Mieście działalności gospodarczej. Zdecydowanie można wyodrębnić obszary przemysłowe, posiadające wysokie kompetencje i dosyć dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną, zlokalizowane w następujących dzielnicach Miasta: Azoty, Blachownia oraz Koźle Port. Natomiast działalność handlowo-usługowa zdominowała miejskie dzielnice Miasta, tj. Kędzierzyn oraz Koźle, które są jednocześnie największymi skupiskami ludności w Kędzierzynie-Koźlu.

Wpływ na sytuację gospodarczą Miasta mają przede wszystkim dwa duże kompleksy przemysłu chemicznego: Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A. oraz „Blachownia Holding” S.A. Sytuacja obu tych podmiotów różni się w znacznym stopniu, zarówno pod względem ekonomicznym, jak i sposobu funkcjonowania. Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A. powstały

w 1954 roku, kiedy to uruchomiono pierwsze instalacje ciągu nawozowego. 1 stycznia 1992 r. w wyniku komercjalizacji Zakłady przekształciły się z przedsiębiorstwa państwowego w jednoosobową Spółkę Skarbu Państwa o nazwie Zakłady Azotowe Kędzierzyn Spółka Akcyjna (ZAK S.A.). W 1993 roku w ramach restrukturyzacji, wyodrębniono ze struktur przedsiębiorstwa trzy spółki-córki, których obszarami działania są budowa aparatury oraz wykonawstwo remontów i inwestycji. W Zakładach Azotowych Kędzierzyn S.A. od 1 stycznia 2000 roku funkcjonuje nowy system zarządzania oparty na koncepcji centrów odpowiedzialności. Poziom podstawowy działania przedsiębiorstwa oparty jest o pięć domen funkcjonujących jako wyodrębnione jednostki biznesowe. Nadal prowadzona jest restrukturyzacja mająca na celu wydzielenie działalności produkcyjnych nie związanych bezpośrednio z produkcją Zakładów. Podjęte działania restrukturyzacyjne zaowocowały wzrostem wydajności pracy oraz redukcją zatrudnienia w stosunku do roku 1978 o ok. 40%. Wydzielenie szeregu działalności pomocniczych oraz autonomizacja wewnętrznej struktury nie doprowadziły do podziału przedsiębiorstwa, które nadal funkcjonuje jako jeden zwarty organizm gospodarczy. Mimo znacznych przychodów ze sprzedaży sytuacja ekonomiczna ZAK SA w obecnej chwili nie jest jednak korzystna, co wynika w głównej mierze z podjęcia szeregu nietrafionych inwestycji i utratą płynności finansowej. Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A. na obecnym etapie stoją w obliczu działań zmierzających do pozyskania inwestora strategicznego. Prywatyzacja ZAK S.A. oraz rozszerzenie oferty w kierunku produktów wyżej przetworzonych będzie miało żywotne znaczenie zarówno dla samego przedsiębiorstwa, jak i firm z nim kooperujących oraz mieszkańców Miasta. Ewentualne niepowodzenia w tym zakresie mogą doprowadzić do upadku przedsiębiorstwa i znacznego wzrostu bezrobocia w całym subregionie.

Powstałe w 1952 roku Zakłady Chemiczne „Blachownia” w wyniku złej sytuacji ekonomicznej zostały przekształcone 1 stycznia 1998 roku w grupę kapitałową „Blachownia Holding” S.A. Na bazie majątku i byłych pracowników powstało szereg spółek, w których „Blachownia Holding” S.A. posiada większościowe udziały. Należą do nich zarówno firmy produkcyjne, takie jak Poli-Chem Sp. z o.o., jak i szereg spółek usługowych powstałych z wydzielenia służb pomocniczych byłych Zakładów. Przedmiotem działania Holdingu jest obecnie w zasadzie administracja majątkiem oraz gospodarka infrastrukturą i mediami na terenach byłych Zakładów. W wyniku restrukturyzacji na terenie kompleksu powstało szereg spółek prywatnych nie związanych z Holdingiem. Są to firmy utworzone na majątku byłych Zakładów Chemicznych, np. Naftopol S.A. Do ważniejszych przedsiębiorstw

zlokalizowanych na terenie „Blachownia Holding” S.A. należy min. „Synteza” S.A., „Petrochemia Blachownia” S.A. zajmująca się produkcją etylobenzenu. Na terenie kompleksu powstało szereg spółek inwestorów zagranicznych, m.in. Brenntag Polska Sp. z o.o., Ruetgers Polska Sp. z o.o., czy HSV Polska Sp. z o.o. Są to z reguły przedsiębiorstwa, które lokują swoją działalność na terenie kompleksu z uwagi na bogatą infrastrukturę techniczną oraz uregulowany status prawny w zakresie emisji szkodliwych związków.

Pomimo funkcjonowania wielu rentownych spółek na terenie należącym do Holdingu jego sytuacja ekonomiczna jest nadal zła i wynika w dużej mierze z nadmiernego obciążenia podatkiem od nieruchomości, który firma zobowiązana jest uiszczać za niewykorzystane w pełni tereny, budynki i budowle. Sytuacja ta doprowadziła do stanu, w którym dalsze funkcjonowanie przedsiębiorstwa stoi pod znakiem zapytania, ze względu na znaczne zobowiązania wobec banków, Skarbu Państwa i Urzędu Miejskiego. Możliwość wykorzystania terenów znajdujących się w posiadaniu spółki jest znacznie ograniczona przez obciążenie hipotek uniemożliwiające zbywanie terenów i pozyskiwanie nowych inwestorów.

Mimo restrukturyzacji i prywatyzacji największych zakładów, w Blachowni oraz Azotowych w Kędzierzynie-Koźlu, które decydowały w niedalekiej przeszłości o przemysłowym obliczu Miasta, mają one wciąż niebagatelny wpływ na sytuację ekonomiczno-społeczną. Rozwijająca się prężnie w ostatnim czasie na terenach po-przemysłowych działalność gospodarcza, wykorzystująca w miarę dobrą infrastrukturę techniczną, przystosowaną do obsługi dużych przedsięwzięć gospodarczych, pozwala z optymizmem patrzeć w przyszłość. Dużą rolę w procesie przyciągania nowych inwestorów ma powołanie w ostatnim okresie Kędzierzyńsko-Kozielskiego Parku Przemysłowego (KKPP), w którym głównym udziałowcem jest Miasto Kędzierzyn-Koźle, który obejmie swoim zasięgiem geograficznym ww. kompleksy po-przemysłowe w Blachowni i Azotach. Właściwe wykorzystanie szansy stojącej przed taką jednostką, której zadaniem będzie stwarzanie odpowiednich warunków do prowadzenia działalności gospodarczej na tych obszarach, zdecyduje o przyszłych możliwościach gospodarczych całego Miasta, o której przez kilkadziesiąt lat decydowała kondycja finansowa kilku największych zakładów państwowych. Głównym celem na najbliższe lata będzie zachęcenie inwestorów (szczególnie zagranicznych) do lokalizowania nowych zakładów na terenie KKPP.

Sytuacja ta dotyczy przede wszystkim przedsiębiorstwa Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o., które przejmuje nieodpłatnie inwestycje w zakresie infrastruktury finansowane i przeprowadzane przez Urząd Miejski. Sytuacja ta podyktowana jest przede

wszystkim wysokimi nakładami na realizację inwestycji kanalizacyjnych, których spółka komercyjna nie mogłaby ponieść ze względu na brak dostępu do źródeł finansowania pomocowego. Powoduje to jednak pewne patologie w zakresie naliczania odpisów amortyzacyjnych, gdyż przedsiębiorstwo mimo wykazywanych strat, posiada wysoką płynność finansową.

Pomimo, że na terenie większych kompleksów przemysłowych prowadzona jest gospodarka wodno-ściekowa, to MWiK posiada pozycję monopolistyczną z uwagi na rodzaj świadczonych usług i bazę techniczną. Istnieje jednak możliwość prowadzenia kooperacji z przedsiębiorstwami komercyjnymi w zakresie wymiany mediów i obsługi wybranych grup odbiorców. Na przykład: Stocznia Koźle Sp. z o.o., posiadająca nadmiar zdolności wydobywczych ujęcia wodnego zlokalizowanego na swoim terenie, chętnie obsługiwałaby sąsiednie osiedla w zamian za odbiór ścieków przez MWiK. Warto tutaj zauważyć, że zarząd MWiK w zakresie obejmowania swoimi usługami nowych obszarów prowadzi aktywną politykę rynkową wykraczając swoim działaniem poza granice Miasta.

Zarząd Miejskiego Zakładu Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. spełnia swoje zadania statutowe i pozyskiwanie nowych odbiorców następuje naturalną kolejną rzeczą, jako monopolisty na rynku. MZEC Sp. z o.o. przeprowadza niezbędne inwestycje w oparciu o środki własne lub w miarę potrzeb z innych źródeł dofinansowania. Również i w tym wypadku istnieje możliwość współpracy z podmiotami gospodarczymi, np. z Elektrownią Blachownia w zakresie budowy sieci ciepłowniczej.

Generalnie, sytuacja ekonomiczna obu spółek oceniana jest jako dobra, przy czym w polityce finansowej wobec tych podmiotów należy uwzględniać zarówno interes spółek, Miasta jako właściciela oraz mieszkańców. Inaczej przedstawia się sytuacja ekonomiczna przedsiębiorstwa Usługi Komunalne Sp. z o.o., którego pozycja rynkowa nie jest najlepsza, m.in. ze względu na silną konkurencję ze strony spółek prywatnych. Również złą sytuację ekonomiczną sygnalizuje Miejski Zakład Komunikacyjny, który na realizację swojej działalności potrzebuje znacznych inwestycji w zakresie zakupu taboru samochodowego, przy jednoczesnym narzuceniu nierentownych cen usług transportowych obciążonych rozbudowanym system ulg i zniżek.

1.2.3. Uwarunkowania budżetowe realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych

Pomimo, że program rewitalizacji musi być finansowany wspólnie przez inwestorów prywatnych, budżety publiczne i wkład środków strukturalnych Unii Europejskiej, głównym inicjatorem i najważniejszym inwestorem w infrastrukturę lokalną będzie Miasto Kędzierzyna-Koźle. Miasto ze względu na duży potencjał gospodarczy i duże tradycje w tym zakresie, dysponuje budżetem, który pozwala na zaspokajanie bieżących potrzeb mieszkańców, a oprócz tego na realizację wielu zadań inwestycyjnych. Na wysokość dochodów budżetowych miasta, które kształtują się na poziomie ponad 110 mln PLN, największy wpływ ma podatek od nieruchomości oraz wpływy z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych i prawnych. Warto więc pokazać potencjał inwestycyjny lokalnego budżetu.

Tabela Nr 6: Kędzierzyna-Koźle: miasto biedne, czy bogate? Dochody budżetu Kędzierzyna-Koźla *per capita* w kolejnych latach na tle porównawczym.

lata:	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Nowy Sącz	750 zł	928 zł	1 892 zł	2 221 zł	2 539 zł	2 910 zł
Zamość	778 zł	903 zł	1 839 zł	2 073 zł	2 235 zł	2 306 zł
Przemysł	820 zł	1 001 zł	1 913 zł	2 144 zł	2 419 zł	2 374 zł
Konin	848 zł	1 043 zł	1 911 zł	2 142 zł	2 330 zł	2 269 zł
Jelenia Góra	1 061 zł	1 053 zł	2 064 zł	2 178 zł	2 242 zł	2 197 zł
Siedlce	916 zł	1 109 zł	1 885 zł	2 027 zł	2 127 zł	2 143 zł
Suwałki	808 zł	915 zł	1 765 zł	2 041 zł	2 293 zł	2 137 zł
Chełm	766 zł	854 zł	1 691 zł	2 041 zł	2 103 zł	2 133 zł
Piotrków Trybunalski	831 zł	910 zł	1 775 zł	1 981 zł	2 002 zł	2 117 zł
Głogów	943 zł	1 023 zł	1 168 zł	1 233 zł	1 342 zł	1 992 zł
Mysłowice	1 189 zł	1 404 zł	1 390 zł	1 658 zł	1 728 zł	1 876 zł
Siemianowice	1 141 zł	1 467 zł	1 420 zł	1 539 zł	1 657 zł	1 746 zł
Kędzierzyna-Koźle	1 234 zł	1 249 zł	1 177 zł	1 294 zł	1 653 zł	1 660 zł
Piła	791 zł	956 zł	1 047 zł	1 129 zł	1 376 zł	1 534 zł
Lubin	966 zł	1 011 zł	1 093 zł	1 341 zł	1 358 zł	1 470 zł
Stargard Szczeciński	969 zł	1 091 zł	1 070 zł	1 213 zł	1 162 zł	1 287 zł
Stalowa Wola	809 zł	920 zł	942 zł	1 019 zł	1 182 zł	1 188 zł
Gniezno	823 zł	929 zł	883 zł	976 zł	1 033 zł	1 185 zł
Inowrocław	763 zł	892 zł	990 zł	1 058 zł	1 166 zł	1 172 zł
Ostrów Wielkopolski	710 zł	881 zł	936 zł	1 065 zł	1 125 zł	1 161 zł
Ostrowiec Świętokrzyski	827 zł	871 zł	936 zł	971 zł	1 139 zł	1 120 zł
Tomaszów Mazowiecki	696 zł	901 zł	876 zł	926 zł	1 010 zł	1 092 zł
Pabianice	1 157 zł	1 299 zł	964 zł	928 zł	963 zł	1 006 zł
Średnia dla grupy	895 zł	1 027 zł	1 375 zł	1 530 zł	1 660 zł	1 742 zł
gminy miejskie ogółem	1 138 zł	1 353 zł	1 590 zł	1 753 zł	1 899 zł	1 948 zł

Opracował: W.Kłosowski na podstawie danych GUS.

Jak wynika z tabeli porównawczej, sytuacja Kędzierzyna-Koźla nie jest zła. Miasto z budżetem w przeliczeniu na jednego mieszkańca w wysokości 1.660,00 zł jest trochę

poniżej średniej grupy, ale nie jest jeszcze w najgorszej sytuacji finansowej i zgodnie ze wskazaniami tabeli znacznie wzrósł w stosunku do 2000 roku.

Duże znaczenie dla określenia obecnych trendów w rozwoju Miasta ma ocena tegorocznego budżetu (2004 r.) oraz spojrzenie na najbliższe zamierzenia inwestycyjne wyrażone w postaci Wieloletniego Planu Inwestycyjnego.

W 2004 r. dochody Budżetu Miasta zaplanowano na 113 306 158,00 PLN natomiast wydatki budżetowe na 113 164 117,00 PLN. Dochody w znacznej części uzależnione są od wpływów z podatku dochodowego osób fizycznych i osób prawnych oraz podatku od nieruchomości, które uzależnione są od sytuacji społeczno-gospodarczej całego Miasta i funkcjonujących tu podmiotów. Drugą znaczącą grupę dochodów, uzależnionych z kolei od sytuacji makroekonomicznej są subwencje z budżetu państwa.

Ważne w kontekście oceniania możliwości rozwojowych jest przeanalizowanie struktury wydatków, ze zwróceniem szczególnej uwagi na wydatki inwestycyjne (majątkowe). Ze względu na dużą liczbę zadań realizowanych przez gminę (która to liczba z roku na rok się powiększa) znacząca część wydatków przekazywana jest na realizację zadań bieżących.

Największe wydatki (szczególnie bieżące) przeznaczone są na realizację zadań w obszarze:

- Transportu i łączności – ok. 8,80 mln zł,
- Gospodarki mieszkaniowej – ok. 9,35 mln zł,
- Oświaty i wychowania – ok. 40,58 mln zł,
- Administracji Publicznej – ok. 12,75 mln zł,
- Gospodarki komunalnej i ochrony środowiska – 6,63 mln zł,
- Kultury fizycznej i sportu – 11,66 mln zł.

W roku 2004 na wydatki majątkowe planowano przeznaczyć ok. 22 800 tys. PLN, co stanowi ponad 20 % wydatków budżetu. Jest to współczynnik znaczący, chociaż przy głębszej analizie okazuje się, iż w wielu obszarach, szczególnie przy tak wymagającej gospodarce mieszkaniowej, czy opiece społecznej, wydatki inwestycyjne są dużo mniejsze od zgłaszanych potrzeb. Duża część wydatków z budżetu 2004 r. przeznaczona została na budowę kompleksu sportowego w Azotach, remonty i budowę dróg oraz inwestycje w bazę edukacyjną i gospodarkę wodno-ściekową. Jednakże pozytywne jest, iż mimo wszystko, wydatki majątkowe stanowią tak znaczący element wydatków budżetowych, co świadczy

o prorozwojowej polityce miasta. Takie podejście ma również wyraźne odzwierciedlenie w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym Miasta, który na przestrzeni najbliższych 3-4 lat zakłada realizację wielu inwestycji polegających na budowie lub modernizacji kanalizacji, budowie hali sportowej, modernizacji stadionu, krytej pływalni, budowie i modernizacji ulic Miasta, jak również rozbudowie budynku Urzędu Miasta.

Ww. zadania nie obejmują oczywiście wszystkich zamierzeń inwestycyjnych, świadczą o przyszłej wizji rozwiniętego Miasta, która jednakże będzie uzależniona od pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania. Wynika to m.in. z wielkości nakładów koniecznych do zrealizowania tych zamierzeń inwestycyjnych, które oszacowano w sumie na **ponad 135 mln zł**, co byłoby nierealne przy wykorzystaniu jedynie środków własnych Miasta.

Niektóre z ww. inwestycji mogą podlegać realizacji przy wykorzystaniu środków Unii Europejskiej, przeznaczonych na rewitalizację obszarów Miejskich, jednak warunkiem jest aby znajdowały się one na obszarach spełniających kryteria określone właśnie dla tych programów.

Należy pamiętać, iż znacząca część inwestycji zaplanowanych w ramach gospodarki wodno-ściekowej będzie realizowana przy olbrzymim wsparciu ze środków Funduszu Unii Europejskiej – ISPA, co w znacznym stopniu pozwoli odciążyć budżet miasta.

Dużym wysiłkiem dla budżetu Miasta są koszty utrzymania szkół, zwłaszcza, że obecny stan techniczny większości budynków (zarówno szkół podstawowych, jak i gimnazjów) oraz ich wyposażenie pozostawiają wiele do życzenia. Wynika to z faktu, że Kędzierzyn-Koźle stał się odpowiedzialny za stan obiektów szkolnych zaledwie 7 lat temu, a przejęte placówki były w większości zaniedbane i przestarzałe pod względem wyposażenia. Część z nich ucierpiała także podczas powodzi, jaka miała miejsce w 1997 r. Stając się odpowiedzialne za stan szkół, Miasto rozpoczęło realizację długofalowego programu poprawy stanu technicznego placówek oświatowych. Nadrzędnym celem w tym zakresie jest zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków do nauki, a nauczycielom do pracy. Niestety subwencja z budżetu państwa w ciągu ostatnich trzech lat pokrywała zaledwie około 65% ogółu wydatków.

Mimo ograniczonych zasobów finansowych Miasta Kędzierzyn-Koźle, należy szerzej spojrzeć na możliwości realizacji zadań na terenach rewitalizowanych. Wymienione w rozdziale 2.2. rodzaje beneficjentów, którzy mogą korzystać z programów pomocowych

Unii Europejskiej (tu na przykładzie Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego – ZPORR) świadczą o tym, iż realizacja zadań w tym obszarze **nie jest uzależniona** tylko i wyłącznie **od zasobów finansowych pozostających w dyspozycji Samorządu Miasta**. Samodzielne podmioty, całkowicie uniezależnione od funduszy miejskich lub prowadzące własną gospodarkę środkami publicznymi mogą autonomicznie występować jako odbiorcy zewnętrznych źródeł finansowania. Jedynym warunkiem jest zbieżność planowanych przez te podmioty inwestycji z założeniami Programu Rewitalizacji oraz założeniami funduszy pomocowych, które dużą wagę przywiązują do efektów społeczno-ekonomicznych realizowanych zadań. Duże znaczenie w realizacji zadań na obszarach rewitalizowanych, szczególnie tych o znaczeniu społecznym, będą miały, obok jednostek budżetowych, wspólnoty mieszkaniowe oraz organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia).

1.2.4. Problemy zidentyfikowane w obszarze gospodarczym

Wynikiem wyżej przeprowadzonej analizy jest określenie tych cech i czynników sfery gospodarczej Miasta, które mogą mieć największe odzwierciedlenie w procesach rewitalizacyjnych. Z tego względu lista problemów nie będzie obejmować wszystkich zidentyfikowanych w badanych obszarach, a jedynie te, które mają bezpośredni związek z wdrożeniem programu rewitalizacji.

W trakcie analizy dokonanej w rozdziale I zidentyfikowano następujące problemy, których rozwiązanie będzie możliwe na skutek wdrożenia **Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich**.

- 1. Ograniczone możliwości budżetu Miasta priorytetowymi inwestycjami – konieczność wyważenia przekazywanych środków na realizację inwestycji obejmujących obszary miejskie, a zaangażowaniem finansowym w realizację wydatków bieżących.*
- 2. Trudności z pozyskiwaniem takich instytucji, które finansowo angażowałyby się w procesy inwestycyjne w mieście.*
- 3. Skoncentrowanie terenów rozwojowych w trzech dzielnicach Miasta.*

1.3. Sfera społeczna

Ostatnią sferą poddaną analizie, kluczową w formułowaniu zadań z zakresu rewitalizacji obszarów miejskich, jest sfera społeczna.

Celem przeprowadzonej poniżej analizy jest określenie sytuacji demograficznej w Mieście oraz najważniejszych potrzeb mieszkańców. Określone zostaną także obszary, co do których można uznać, iż są zagrożone procesami patologicznymi, negatywnie wpływającymi na otoczenie. Analizie poddana zostanie również aktywność w sferze przestępstw w odniesieniu do poszczególnych miejsc ich występowania.

1.3.1. Struktura demograficzna

Kędzierzyn-Koźle jest drugim miastem na terenie woj. opolskiego pod względem ilości mieszkańców. Wg Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r. Miasto zamieszkuje ok. 67,1 tys. osób, co stanowi ok. 6,3 % ludności województwa opolskiego i ok. 64 % ludności powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego.

Ok. 48 % mieszkańców stanowią mężczyźni. Spośród 67,1 tys. osób ok. 14,7 tys. to osoby w wieku przedprodukcyjnym (do 17 roku życia), 43,1 tys. to osoby w wieku produkcyjnym (od 17 do 59 lat), natomiast 15,9 tys. (ok. 24 % ludności) to osoby w wieku poprodukcyjnym. Podobnie jak w pozostałych regionach Polski i krajach UE z roku na rok rośnie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, co w najbliższych latach będzie rodziło wiele problemów natury ekonomicznej i społecznej. Większą wagę trzeba będzie przyłożyć do zapewnienia odpowiedniej infrastruktury przystosowanej do zaspokajania potrzeb ludzi starszych i niepełnosprawnych – m.in. domy dziennego pobytu, rozwinięcie sektora ochrony zdrowia – kosztem placówek nakierowanych na zaspakajanie potrzeb ludzi młodych – m.in. placówki edukacyjne.

Dane demograficzne o populacji mieszkańców Miasta ujawniają wiele ciekawych informacji o źródłach obecnych trudności i zarazem pomagają zdiagnozować zagrożenia, co przedstawiają m.in. poniższe tabele.

Tabela Nr 7: Wskaźnik perspektywiczności populacji Kędzierzyna-Koźla

lata:		1997	1998	1999	2000	2001	2002
Miasta z grupy porównawczej w kolejności wskaźnika w 2002 r.	Suwałki	245,43%	231,93%	212,91%	192,24%	173,36%	150,95%
	Głogów	282,00%	242,29%	213,79%	190,14%	164,85%	135,62%
	Lubin	257,59%	213,17%	179,36%	151,06%	125,02%	105,94%
	Zamość	195,19%	182,61%	166,22%	147,16%	129,01%	105,03%
	Siedlce	179,27%	165,35%	151,34%	134,01%	117,11%	99,26%
	Stalowa Wola	185,20%	165,83%	147,10%	125,96%	107,78%	92,85%
	Nowy Sącz	162,72%	149,22%	136,52%	122,38%	108,30%	89,29%
	Piła	158,38%	142,96%	126,66%	113,68%	100,09%	88,85%
	Stargard Szczeciński	148,07%	131,99%	119,44%	108,20%	94,83%	79,85%
	Chelm	146,70%	133,11%	117,40%	102,63%	88,97%	77,17%
	Konin	165,46%	146,14%	127,36%	109,78%	92,96%	74,35%
	Mysłowice	135,75%	122,82%	109,08%	92,47%	76,23%	68,48%
	Gniezno	103,57%	97,19%	89,59%	79,91%	70,89%	61,74%
	Inowrocław	105,63%	95,36%	86,92%	77,01%	66,79%	55,85%
	Przemysł	104,37%	94,74%	84,22%	74,98%	67,13%	51,59%
	Ostrów Wielkopolski	96,10%	86,42%	77,95%	70,10%	59,44%	51,43%
	Kędzierzyn-Koźle	119,85%	105,27%	87,07%	71,89%	58,18%	50,20%
	Ostrowiec Świętokrzyski	103,62%	89,72%	76,66%	64,45%	52,13%	40,99%
Piotrków Trybunalski	82,38%	74,16%	67,71%	60,31%	53,02%	37,55%	
Siemianowice	81,40%	69,93%	62,01%	50,67%	39,86%	31,21%	
Tomaszów Mazowiecki	58,40%	52,31%	47,54%	41,81%	35,09%	29,46%	
Jelenia Góra	41,20%	34,35%	25,53%	18,32%	11,63%	3,44%	
Pabianice	34,12%	27,98%	23,23%	18,12%	11,60%	2,99%	
średnia dla grupy		138,80%	124,12%	110,24%	96,40%	82,79%	68,87%
gminy miejskie ogółem		76,41%	66,72%	57,81%	48,76%	39,63%	31,31%

Opracował: W.Kłosowski na podstawie danych GUS.

Jak można zauważyć na przykładzie tabeli Nr 7 w Kędzierzynie-Koźlu na jednego seniora przypada 1,5 „następcy”, ale wskaźnik ten z roku na rok jest coraz mniej korzystny. Mieszkańcy „starzeją się”, co będzie rodziło konsekwencje społeczne w latach późniejszych.

Dodatkowym, czułym miernikiem zmian sytuacji ludnościowej jest migracja. Liczba mieszkańców Kędzierzyna-Koźla systematycznie maleje. Ludzie osiedlają się na terenach, których perspektywy rozwojowe postrzegają z optymizmem, natomiast spontaniczna emigracja z danego terenu jest zawsze sygnałem zagrożenia zapaścią rozwojową. W ciągu 6 miesięcy 2001 r. odnotowano 349 wymeldowań, natomiast rok wcześniej wyemigrowało prawie 470 mieszkańców Miasta. Ujemne saldo ruchu mieszkańców Kędzierzyna-Koźla występuje już od 1997 roku. Wskaźnik salda migracji na tle porównawczym prezentuje poniższa tabela :

Tabela Nr 8: Saldo migracji w Kędzierzynie-Koźlu na tle porównawczym

lata:		1997	1998	1999	2000	2001	2002	średnio:
Miasta z grupy porównawczej w kolejności wskaźnika w 2002 r.	Siedlce	1,67	2,16	6,90	3,14	-0,60	-4,34	1,49
	Suwałki	1,98	4,21	2,56	0,94	-4,24	-4,20	0,21
	Piotrków Trybunalski	2,71	-2,05	3,18	-3,85	0,96	-0,54	0,07
	Nowy Sącz	1,10	0,78	-0,25	1,04	-1,98	-3,15	-0,41
	Ostrów Wielkopolski	1,22	-0,56	0,43	0,51	-0,47	-14,28	-2,19
	Gniezno	1,18	3,15	1,34	1,41	-0,82	-19,60	-2,22
	Inowrocław	1,57	0,82	0,50	-0,39	-1,77	-14,99	-2,38
	Przemysł	-6,59	-1,31	-1,90	-3,96	1,02	-1,84	-2,43
	Pabianice	-0,32	1,44	-0,71	-0,71	-0,31	-15,17	-2,63
	Tomaszów Mazowiecki	-1,22	2,18	-0,58	0,81	-0,45	-18,70	-2,99
	Chełm	4,38	4,18	1,96	0,56	-0,82	-30,83	-3,43
	Zamość	3,73	6,30	3,49	-2,12	-2,25	-30,31	-3,53
	Konin	-0,40	-2,85	-1,87	-1,64	-3,98	-15,38	-4,35
	Piła	-2,17	0,48	-2,00	-2,92	0,69	-25,17	-5,18
	Jelenia Góra	0,17	7,88	-1,56	-2,02	-3,10	-36,61	-5,87
	Siemianowice	-1,45	-2,24	-1,31	-3,73	-1,97	-25,68	-6,06
	Stargard Szczeciński	1,33	-2,82	3,84	0,48	-2,69	-43,83	-7,28
	Ostrowiec Świętokrzyski	-4,26	1,97	-1,05	-2,70	-4,97	-37,69	-8,12
	Mysłowice	-1,71	-0,47	-1,85	-2,48	-2,37	-41,15	-8,34
Kędzierzyn-Koźle	-3,17	-3,94	-6,71	-4,09	-7,42	-33,64	-9,83	
Stalowa Wola	-4,28	-0,54	-3,22	-3,47	-9,22	-59,45	-13,36	
Głogów	-6,00	-4,08	-3,82	-2,95	-3,34	-64,67	-14,14	
Lubin	-7,64	-8,16	-5,84	-7,21	-5,05	-51,97	-14,31	
średnia dla grupy		-0,53	0,40	0,07	-1,25	-2,02	-23,40	-4,45
gminy miejskie ogółem		0,07	-0,24	-0,61	-0,85	-1,32	-9,24	-2,03

Opracował: W.Kłosowski na podstawie danych GUS.

Znaczący ruch mieszkańców Kędzierzyna-Koźla jest jedną z przyczyn, z drugiej zaś strony efektem **braku wśród społeczności silnych związków emocjonalnych z Miastem.** Ponadto obserwuje się także niepokojący **odpływ ludzi młodych**, dla których związki rodzinne w krajach UE i otwarcie granic, daje możliwość podjęcia dobrze płatnej pracy i życie w ustabilizowanym gospodarczo kraju. Możliwości edukacji na terenie Kędzierzyna-

Koźla kończą się na etapie szkolnictwa średniego, co również w znaczącym stopniu wpływa na odpływ młodych, pragnących dalej się kształcić i najbardziej operatywnych ludzi do ośrodków miejskich dających rękojmię bardziej atrakcyjnych i ustabilizowanych perspektyw życia.

Spadek liczby ludności jest także wynikiem **ujemnego przyrostu naturalnego** w Kędzierzynie-Koźlu. Malejąca liczba urodzeń wynika nie tylko z pogarszającej się sytuacji finansowej mieszkańców miasta, braku perspektyw na znalezienie satysfakcjonującej pracy oraz kłopotów mieszkaniowych, ale również zmianą priorytetów życiowych ludzi młodych.

1.3.2. Główne przemiany społeczne i gospodarcze

Analizując ludność Miasta pod względem aktywności zawodowej można zauważyć, że około 64% ogółu mieszkańców znajduje się w wieku produkcyjnym, 24% to ludność przedprodukcyjna, natomiast pozostała część (12%) to osoby w wieku poprodukcyjnym.

Na terenie Miasta występuje dosyć **duże przestrzenne zróżnicowanie poziomu ludności**. Najwięcej mieszkańców skupiają rejony z wielorodzinną zabudową. Są to – Śródmieście (21,5% ogółu ludności Miasta), Pogorzelec (20,05%) oraz Koźle (16,9%). Najmniej mieszkańców mają natomiast rejony z przeważającą jednorodziną zabudową – Lenartowice oraz Miejsce Kłodnickie, które skupiają łącznie niewiele ponad 1% mieszkańców Kędzierzyna-Koźla.

Zróżnicowanie ludności Kędzierzyna-Koźla ma także podłoże etniczne i kulturowe. Fakt ten można uzasadnić tym, że Miasto powstało w roku 1975 z połączenia 4 obszarów miejskich – Kędzierzyn (prawa miejskie w 1951 r.), Koźle (prawa miejskie w 1281 r., a później w 1293 r.), Kłodnica (prawa miejskie w 1973 r.), Sławięcice (prawa miejskie w 1973 r.). W związku z tym stosunkowo silne społeczności lokalne, utożsamiają się bardziej z terenami pierwotnymi niż z Kędzierzynom-Koźlem. **Różnice pochodzeniowe** oraz stosunkowo duży udział ludności napływowej utrudniają wykształcenie w społeczności poczucia więzi i wzajemnej solidarności. Taka sytuacja utrudnia podejmowanie różnych decyzji strategicznych, ponieważ mieszkańcy nie traktują Kędzierzyna-Koźla jako zwartej jednostki administracyjnej.

Analizując prognozy demograficzne Kędzierzyna-Koźla można stwierdzić, że są one raczej niekorzystne dla Miasta oraz jego rozwoju. Przewiduje się **dalszy odpływ ludności**,

uwarunkowany bezrobociem oraz stagnacją w budownictwie, zwłaszcza komunalnym. Ponadto mieszkańcy Kędzierzyna-Koźla wchodzi w **fazę starzenia się**. Dochodzi do tego ujemny przyrost demograficzny. Przewiduje się, że liczba dzieci i młodzieży w wieku do lat 18 zmniejszy się w roku 2008 o ponad 20% w stosunku do stanu dzisiejszego.

Biorąc pod uwagę strukturę aktywności zawodowej Kędzierzyna-Koźla, niekorzystny jest także brak dostatecznie rozwiniętego szkolnictwa wyższego na terenie miasta, za pomocą którego można by z jednej strony **zatrzymać lokalną młodzież**, z drugiej zaś **zachęcić ludzi spoza Miasta do zamieszkania na jego terenach**. Wyjazdy w celach edukacyjnych sprzyjają migracji oraz zwiększają ryzyko odpływu ludności z wyższym wykształceniem.

W związku z niekorzystną sytuacją demograficzną ważnym zadaniem władz Miasta jest podjęcie niezbędnych działań mających na celu zwiększenie atrakcyjności Kędzierzyna-Koźla na tyle, aby zachęcić ludność do pozostawiania lub zamieszkiwania na jego terenach. Aby to było możliwe konieczne jest jednak zapewnienie im bezpiecznych warunków do życia oraz pracy, a także do nauki, rozrywki i kultury.

Dużym problemem wpływającym na zadowolenie mieszkańców i poziom ich życia, **jest bezrobocie**. Problem ten można rozpatrywać w wielu aspektach i doszukiwać się różnych jego przyczyn. W skali województwa opolskiego bezrobocie w Kędzierzynie-Koźlu stawia to miasto na dosyć dobrej pozycji, zdecydowanie lepszej od miejscowości położonych w powiatach brzeskim, nyskim czy też namysłowskim. W roku 2002 w woj. opolskim zarejestrowanych było ponad 84 tys. osób bezrobotnych, z czego na Kędzierzyn-Koźle przypadało ok. 4,5 tys. osób. Stanowiło to ok. 5 % wszystkich bezrobotnych zidentyfikowanych w woj. opolskim. Poziom bezrobocia ulega wahaniom sezonowym, jednakże od kilku już lat stanowi on znaczący problem społeczny. Wydaje się, iż jedynym wyjściem z tej sytuacji jest prowadzenie działań stanowiących zachętę do intensyfikacji działalności gospodarczej, szczególnie na obszarach dotkniętych patologiami oraz terenach po-przemysłowych w znakomitej większości wyposażonych w odpowiednią infrastrukturę. O takim podejściu decyduje szczególnie poziom wykształcenia osób bezrobotnych, wśród których dominują osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (ok. 29,80 %) oraz średnim zawodowym (ok. 19 %). Jedynie ok. 3 % spośród bezrobotnych stanowią osoby z wyższym wykształceniem. Oznacza to, iż dużą część bezrobotnych stanowią osoby o niskich kwalifikacjach, często tracących pracę na skutek procesów restrukturyzacyjnych w zakładach będących wizytówką rozwoju gospodarczego miasta jeszcze w latach 90-tych. Przy rozpatrywaniu wskaźnika bezrobocia należy wziąć także pod uwagę fakt, iż 58 % osób

bezrobotnych w Kędzierzynie-Koźlu stanowią kobiety, co wymaga również aktywizacji działalności w sektorze usługowym i handlowym (np. usług finansowych) oraz administracji. Ze względu na powstawanie nowych zakładów zatrudniających w większości mężczyzn, określona powyżej dysproporcja może się w najbliższym czasie pogłębiać i jeszcze bardziej odbiegać od średniej wojewódzkiej (na poziomie regionu kobiety stanowią ok. 47 % bezrobotnych).

Najczęściej spotykanymi barierami społecznymi wejścia na rynek pracy są:

- brak wyuczonego zawodu
- niskie kwalifikacje
- dezaktualizacja zawodu
- niedopasowanie posiadanego wykształcenia i przygotowania zawodowego do potrzeb lokalnych pracodawców
- brak gruntownego doświadczenia zawodowego wynikającego z częstej zmiany pracy i podejmowania prac jakichkolwiek dla ratowania własnej egzystencji
- brak gotowości do orientacji zawodowej

1.3.3. Charakterystyka zjawiska marginalizacji społecznej w Kędzierzynie-Koźlu – problem patologii społecznych oraz przestępczości

Jednym z głównych kryteriów wskazania obszarów podlegających rewitalizacji, szczególnie obszarów miejskich, jest występowanie na tych obszarach zjawisk patologicznych oraz o charakterze przestępczym. W celu określenia takich obszarów problemowych należy wziąć pod uwagę dane gromadzone przez jednostki dbające o utrzymanie porządku w mieście (m.in. Policja oraz Straż Miejska) oraz dane dotyczące intensywności korzystania z różnych form opieki społecznej.

Nad bezpieczeństwem publicznym mieszkańców Kędzierzyna-Koźla czuwają dwie jednostki policji – Komenda Powiatowa oraz podległy jej Komisariat, Straż Miejska, dwie jednostki Straży Pożarnej, a także 4 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej.

Straż miejska realizuje zadania w zakresie porządku i czystości oraz współpracuje z jednostkami policji w celu zwiększenia stanu bezpieczeństwa w Mieście. Od początku jej funkcjonowania liczba pracowników zwiększyła się z 8 osób w roku 1991 do 23 w roku 2004. Za funkcjonowanie Straży Miejskiej odpowiada bezpośrednio Urząd Miasta.

Straż Miejska włączona jest w strukturę Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle. W roku 2003 zatrudnionych w SM było 17 funkcjonariuszy. Analiza interwencji tej jednostki w 2003 r. wskazuje na najbardziej zagrożone obszary, gdzie popełnianych jest najwięcej wykroczeń objętych interwencjami SM. W roku 2003 Strażnicy Miejscy pojmali 28 sprawców przestępstw, którzy zostali przekazani później do dyspozycji Policji. Tereny te to przede wszystkim: okolice Rynku w Koźlu, osiedle Pogorzelec w Kędzierzynie oraz Śródmieście. Na skutek działalności SM ograniczono znacznie przypadki wandalizmu polegające na niszczeniu publicznego mienia. Wynikiem interwencji SM w Kędzierzynie-Koźlu w 2003 r. było 13 026 pouczeń oraz wydanie 232 mandatów na łączną kwotę 21 tys. zł. Poza tym wykonano 485 konwojów mienia oraz przeprowadzono 36 akcji doraźnych (np. akcja „znicz”, „porządek”, „droga do szkoły”), mających duże znaczenie społeczne.

Wg analizy pracowników Straży Miejskiej **szczególnie zagrożonymi** miejscami w Kędzierzynie-Koźlu są:

1. Rynek – zakłócanie porządku publicznego, ciszy nocnej, wybryki chuligańskie, wyłudzenie pieniędzy,
2. Aleja Jana Pawła II, dworzec PKP (Śródmieście) – j.w.
3. Parki miejskie – dewastacja urządzeń,
4. pustostany (szczególnie w dzielnicach zabytkowych) – kradzieże, picie alkoholu, problemy narkomanii, przebywanie osób bezdomnych.

Na dzień 30 września 2004 r. w obu jednostkach **policji** było zatrudnionych 209 policjantów. Oznacza to, że jeden policjant dba o bezpieczeństwo 326 mieszkańców Kędzierzyna-Koźla. Dla porównania w Polsce ogółem na 1 policjanta przypada 386 osób.

Pozytywnym zjawiskiem jest spadek liczby przestępstw w Mieście. W roku 2003 odnotowano ich 3 545, czyli o ponad 10% mniej niż w roku ubiegłym. Dla porównania w Polsce ogółem liczba przestępstw zwiększyła się o około 12% w analogicznym okresie.

Wg danych Komendy Powiatowej Policji z 2004 r. liczba przestępstw w poszczególnych dzielnicach Miasta kształtowała się w sposób następujący:

Obszar	2003 r.		I półrocze 2004 r.	
	Przestępstwa Kryminalne	Inne przestępstwa	Przestępstwa Kryminalne	Inne przestępstwa
Osiedle Piasty	174	354	62	47
Śródmieście	649	441	281	142
Osiedle Pogorzelec	366	269	118	76
Osiedle Blachownia	65	36	29	28
Osiedle Sławięcice	79	28	29	16
Osiedle Azoty	245	27	61	699
Osiedle Kuźniczki	32	13	9	1
Osiedle Miejsce Kłodnickie	1	8	0	2
Osiedle Lenartowice	13	6	2	3
Osiedle Cisowa	23	3	2	3
Osiedle Stare Miasto	268	49	176	18
Osiedle Zachód	102	17	32	11
Osiedle Port	73	43	35	16
Osiedle Kłodnica i Żabieniec	51	34	36	15
Osiedle Rogi	68	8	30	6
ŁĄCZNIE	2209	1336	907	1082

Przestępstwa kryminalne ujęte w zestawieniu to przede wszystkim kradzieże mienia, kradzieże z włamaniem, uszkodzenie mienia, rozboje, przestępstwa przeciwko rodzinie, przestępstwa z ustawy o narkomanii. Inne przestępstwa to przestępstwa gospodarcze i przestępstwa kierowania pojazdami w stanie nietrzeźwości.

W zestawieniu można zauważyć znaczącą dynamikę przestępstw stwierdzonych (w kategorii inne przestępstwa), która nie wynika z drastycznego zwiększenia ilości przestępstw jednak z notowania tzw. spraw wieloczynowych.

Jak pokazuje powyższa tabela, terenami szczególnie zagrożonymi występowaniem działalności przestępczej o charakterze kryminalnym są: **Osiedle Piastów, Śródmieście, Pogorzelec, Stare Miasto, Osiedle Zachód, Azoty.**

Zgodnie z ustawą o działalności w zakresie Pomocy Społecznej z 1990 roku obowiązek udzielania pomocy został podzielony pomiędzy administrację rządową i samorządową. Na terenie Kędzierzyna-Koźla wszelkie zadania związane z pomocą

społeczną są realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS) zlokalizowany przy ul. Reja 2A.

W ramach MOPS w Kędzierzynie-Koźlu działają także wyprofilowane placówki odpowiedzialne za realizację specjalistycznych działań w zakresie pomocy społecznej. Są to:

- 5 domów dziennego pobytu - ośrodki wsparcia służące utrzymaniu osób w ich naturalnym środowisku, przeznaczone dla osób starszych i niepełnosprawnych – w najbardziej dotkniętych zagrożeniami dzielnicach miasta, tj. Śródmieściu, Starym Mieście, Azotach, Osiedlu Piastów oraz Pogorzelcu,
- Klub Pacjenta „Tęcza” – przeznaczony dla pacjentów Poradni Zdrowia Psychicznego z wybranymi schorzeniami,
- Studium III Wieku dla osób starszych,
- Grupa Psychoedukacyjna „Pomocna Dłoń” dla osób z problemami alkoholowymi,
- Klub Anonimowych Alkoholików „Nadzieja” – przeznaczony dla osób uzależnionych od alkoholu.

Na szczególną uwagę zasługuje Środowiskowy Dom Pomocy Społecznej – „Promyczek” powstały na bazie działającego wcześniej działu opiekuńczo-adaptacyjnego dla dzieci niepełnosprawnych przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej. Realizuje on zadania na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej z upośledzeniem umysłowym, zaburzeniami psychicznymi oraz dysfunkcjami narządu ruchu. Jego działalność jest częściowo finansowana przez sponsorów.

Aktualnie liczba placówek realizujących działania w zakresie pomocy społecznej jest wystarczająca, zwłaszcza, że planuje się powołanie kolejnego domu dziennego pobytu w dzielnicy Pogorzelec. Jednakże ze względu na coraz większe problemy społeczne w Mieście może okazać się, iż konieczne jest stworzenie dodatkowych obiektów tego typu. **Brakuje natomiast mieszkań wspólnotowych** dla osób starszych, którym sytuacja finansowa nie pozwala na pobyt w domach opieki społecznej.

MOPS realizuje zadania własne Miasta oraz zadania zlecone przez administrację państwową zgodnie z obowiązującą ustawą. Niektóre działania są prowadzone bezpośrednio przez Urząd

Miasta – zwłaszcza Wydział Polityki Mieszkaniowej, Spraw Socjalnych i Zdrowia. Odpowiada on między innymi za przyznawanie tzw. dotacji mieszkaniowych, realizację Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, nadzorowanie świadczeń wykonywanych przez stacje Caritas, itp.

Działalność w zakresie pomocy społecznej jest prowadzona w oparciu o środki własne przyznane z budżetu Miasta oraz dotacje z budżetu państwa.

Kwoty przyznawane na pomoc społeczną z budżetu państwa zwykle zwiększają się z roku na rok. Ich wzrost jest jednak niewiele wyższy od poziomu inflacji. Corocznie Kędzierzyn-Koźle rekompensuje z własnych środków ponad 30% ogółu wydatków na pomoc społeczną dla mieszkańców.

Realizacją zadań w zakresie pomocy społecznej zajmują się pracownicy administracyjni, pracownicy socjalni, pielęgniarki, opiekunki oraz obsługa domów dziennego pobytu. W roku 2000 były to 93 osoby. Taka ilość personelu jest wystarczająca w stosunku do potrzeb Kędzierzyna-Koźla, zwłaszcza, że Urząd Miasta podpisał umowę z Caritasem i pracownicy tej instytucji także świadczą usługi (głównie opiekuńczo – rehabilitacyjne) na rzecz potrzebujących. Pozytywnym zjawiskiem jest angażowanie młodzieży, a w szczególności uczennic szkół ponadpodstawowych, w charakterze wolontariuszy do realizacji wybranych zadań z zakresu pomocy społecznej, głównie na rzecz dzieci niepełnosprawnych.

Najczęstszym powodem korzystania z różnych form pomocy społecznej w Kędzierzynie-Koźlu jest bezrobocie. Inne przyczyny korzystania z pomocy społecznej to bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (29,2% przypadków), długotrwała choroba i niepełnosprawność (27,7% przypadków), potrzeba ochrony macierzyństwa (4,3% przypadków) oraz alkoholizm (2,3% przypadków).

Począwszy od 1996 roku obserwuje się **systematyczny wzrost ilości osób objętych usługami opiekuńczymi** (dotyczy to w szczególności osób samotnych). Biorąc pod uwagę prognozy demograficzne dla Miasta sytuacja ta może się pogłębić w ciągu najbliższych kilku bądź kilkunastu lat.

MOPS współpracuje ze służbą zdrowia w rozwiązywaniu problemów osób chorych i niepełnosprawnych. Ponadto realizuje on zadania przy udziale Caritasu oraz innych organizacji i instytucji zajmujących się pomocą. Dzięki nim są organizowane różne formy działań dodatkowych, np. zbiórki odzieży używanej.

Zadania MOPS są prowadzone w sposób profesjonalny, przy pełnym zaangażowaniu personelu. Pracownicy realizują nie tylko typowe działania na rzecz potrzebujących. Opracowywane i wdrażane są także niekonwencjonalne metody udzielania pomocy społecznej. Przykładem stosowania nowatorskich technik jest prowadzenie tzw. Studium III Wieku, wzorowanego na zasadach organizacyjnych Uniwersytetów Trzeciego Wieku, które działają na świecie od lat 70-tych. Ich celem jest realizacja programów edukacyjno-rozrywkowych oraz zdrowotnych dla osób starszych.

Aktualnie jednym z najbardziej odczuwalnych utrudnień jest **brak dostatecznej ilości środków, które umożliwiłyby zaspokojenie potrzeb wszystkich potrzebujących**. Niestety pomoc społeczna to dziedzina działalności, która dotyka na co dzień ludzkich problemów, przez co każda ilość środków mogłaby być spożytkowana. Pozostaje jednak odpowiedź na pytanie, czy większy pożytek przyniesie stałe zwiększanie dotacji na cele pomocowe, czy też bardziej perspektywiczne byłoby stworzenie mieszkańcom Kędzierzyna-Koźla lepszych warunków do samodzielnego życia (rozwój rynku pracy, aktywizacja budownictwa komunalnego itp.). Oczywiście nie dotyczy to ludzi starszych oraz niepełnosprawnych lub chorych, którzy powinni mieć dostęp do świadczeń w zakresie pomocy społecznej.

Na skutek analizy bieżącej sytuacji oraz przyszłych przewidywań co do zmian społeczno-gospodarczych można wyrazić następujące najważniejsze potrzeby zidentyfikowane w obszarze społecznym:

- konieczność uruchomienia **mieszkań chronionych** dla osób mających problemy z samodzielnym funkcjonowaniem w środowisku.
- utworzenie noclegowni dla osób bezdomnych, które nie mają możliwości uzyskania lokali do zamieszkania. Przewiduje się, iż **problem bezdomności** będzie narastał w latach 2007-2008.
- utworzenie **lokalnego domu pomocy społecznej lub zakładu opiekuńczo-leczniczego w zależności od uruchomienia mieszkań chronionych**.

Wyrazistym przykładem wskazującym na traktowanie z dużą dbałością ważnego problemu społecznego, jakim jest alkoholizm, jest realizacja w Kędzierzynie-Koźlu „gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych”.

Główne cele programu, zarazem wyrażające najważniejsze problemy w analizowanym obszarze występujące w Kędzierzynie-Koźlu, to:

- Kształtowanie odpowiedniej polityki społecznej w rozumieniu problemu związanego z nadużywaniem alkoholu i innych substancji uzależniających;
- Propagowanie trzeźwego modelu życia, jako świadomego wyboru, poprzez tworzenie systemu oddziaływań, opartego na profesjonalnym wsparciu w profilaktycznym, procesie wychowawczym społeczeństwa, w tym dzieci, młodzieży oraz dorosłych;
- Zmniejszanie ryzyka zachorowań szkodzących zdrowiu;
- Oddziaływanie na procesy degradacji społecznej, a w szczególności osób uzależnionych i ich rodzin;
- Motywowanie do wyboru życia w trzeźwości;
- Zmniejszanie szkód zdrowotnych, społecznych spowodowanych nadużywaniem alkoholu;
- Pomoc w samorealizacji poprzez grupy wsparcia, pomoc terapeutyczną;
- Zapewnianie wsparcia i profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- Inicjowanie przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania napojów alkoholowych.

O problemach w obszarze społecznym występujących w wielu obszarach miasta świadczy także działalność placówek skierowanych do najmłodszych mieszkańców miasta – tzw. świetlic środowiskowych. W całym mieście zlokalizowanych jest 10 takich placówek, w których przebywa permanentnie ok. 350 dzieci. Najwięcej dzieci zostało objętych opieką w najbardziej zagrożonych patologiami dzielnicach miasta, gdzie są one odizolowane od negatywnych wpływów środowiska i braku opieki ze strony rodziców. Dzielnice te, to przede wszystkim: Śródmieście, Azoty, Osiedle Piastów, Osiedle Pogorzelec, Blachownia, Koźle, Sławęcice oraz Kłodnica.

1.3.4. Problemy zidentyfikowane w obszarze społecznym

Wynikiem wyżej przeprowadzonej analizy jest określenie tych cech i czynników zaobserwowanych w sferze społecznego rozwoju Miasta, które mogą mieć największe odzwierciedlenie w procesach rewitalizacyjnych.

Z tego względu lista problemów nie będzie obejmować wszystkich zidentyfikowanych w badanych obszarach, a jedynie te, które mają bezpośredni związek z wdrożeniem programu

rewitalizacji. W trakcie analizy dokonanej w rozdziale I zidentyfikowano następujące problemy, których rozwiązanie będzie możliwe na skutek wdrożenia **Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich**.

- 1. Kumulacja problemów bezdomności oraz starzenia się społeczeństwa w następnych latach, co wpłynie na konieczność stworzenia odpowiedniej infrastruktury towarzyszącej,*
- 2. Niski poziom wykształcenia mieszkańców, szczególnie w dzielnicach przemysłowych – trudność ze znalezieniem zatrudnienia w innych obszarach, brak chęci do przekwalifikowania się itp.*
- 3. Narastający poziom bezrobocia,*
- 4. Mała dostępność do mieszkań komunalnych,*
- 5. Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, szczególnie w obszarach zagrożonych patologiami społecznymi,*
- 6. Wysoki poziom przestępczości w niektórych dzielnicach, szczególnie na byłych osiedlach przyzakładowych oraz w dużych skupiskach ludności,*
- 7. Duże przestrzenne zróżnicowanie społeczne – wymuszające prowadzenie zróżnicowanej polityki społecznej,*
- 8. Wzrost liczby osób objętych opieką społeczną – konieczność zintensyfikowania tej sfery funkcjonowania Miasta,*
- 9. Mała dostępność do infrastruktury kulturalnej oraz zły stan niektórych obiektów infrastruktury edukacyjnej - jako czynników wpływających na zwiększenie problemu patologii.*

1.4. Analiza SWOT Miasta Kędzierzyn-Koźle

W trakcie opracowywania Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle w roku 2002, zdefiniowano najważniejsze czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, które mają wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy. Czynniki te, w większości aktualne również dzisiaj (rok 2004), zostały wyznaczone w postaci tzw. Analizy SWOT, która przeciwstawia „Mocne Strony” Miasta jego „Słabym Stronom”, oraz „Zagrożenia” zewnętrzne – „Szansom” wpływającym z położenia geopolitycznego Miasta. W analizie, na potrzeby tworzenia odpowiedzialnych programów rewitalizacji, należy zwrócić uwagę na czynniki, które bezpośrednio związane są z tymi procesami.

1.4.1. Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju Miasta

Pierwsza część analizy SWOT polega na zidentyfikowaniu tendencji występujących w otoczeniu, które mogą sprzyjać (szanse) bądź spowolnić (zagrożenia) procesy rozwojowe Miasta. Na uwarunkowania te Miasto nie ma możliwości wpływu.

Szanse:

- Modernizacja połączenia Miasta z autostradą A-4 poprzez węzeł w Olszowej.
- Dokończenie budowy obwodnicy (części północnej i południowej wraz z drugim mostem przez Odre), połączonej ze strategicznymi drogami krajowymi (A-4, Nr-40, Nr-45).
- Możliwość pozyskania środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej.
- Możliwość stworzenia centrum logistycznego w oparciu o istniejącą bazę transportową.
- Budowanie powiązań gospodarczych, turystycznych, kulturalnych opartych na wykorzystaniu bliskości granicy.
- Możliwości rozbudowy nowoczesnego przemysłu ciężkiego - nie tylko chemicznego.
- Restrukturyzacja spółek komunalnych Miasta.
- Pomyślna prywatyzacja Zakładów Azotowych Kędzierzyn S.A. pozwalająca na dalsze funkcjonowanie przedsiębiorstwa i utrzymanie zatrudnienia.
- Kontakty z Niemcami – rodzinne, instytucjonalne oraz partnerskie..
- Budowa tanich mieszkań komunalnych.

- Wzrost zainteresowania turystów potencjałem rekreacyjno-wypoczynkowym oraz naturalnymi walorami Miasta.

Zagrożenia:

- Opóźnianie przez Generalny Zarząd Dróg Publicznych realizacji inwestycji połączenia obwodnicy miejskiej z autostradą A-4.
- Położenie Kędzierzyna-Koźla pomiędzy dynamicznie rozwijającymi się ośrodkami: Opolem, Raciborzem, Gliwicami i Rybnikiem.
- Brak stabilności polityki gospodarczej, w tym finansowej w kraju oraz w Mieście niesprzyjające długofalowemu planowaniu finansów Miasta.
- Możliwość zwolnień grupowych w największych zakładach przemysłowych i związana z tym ewentualność wystąpienia bezrobocia strukturalnego oraz dodatkowych patologii społecznych.
- Niekorzystne tendencje makroekonomiczne w kraju: spadek inwestycji, rosnące bezrobocie, wysoki poziom oprocentowania kredytów.
- Bieżące trudności budżetu państwa skutkujące opóźnieniem wpływów należnych środków.

Powyższe zestawienie potwierdza zróżnicowany wpływ czynników zewnętrznych na Kędzierzyn-Koźle. Wśród **szans** szczególne miejsce zajmują czynniki związane z lokalizacją Miasta. Kędzierzyn-Koźle jest położony na trasie ważnych linii komunikacyjnych o znaczeniu międzynarodowym: połączeń drogowych, kolejowych, odrzańskiej drogi wodnej. Największe perspektywy stwarza Miastu budowa autostrady A-4, która jest częścią III paneuropejskiego korytarza transportowego (Berlin-Kijów). Strategicznymi dla rozwoju Miasta drogami krajowymi są: droga Nr-45 (Opole-Racibórz), a także przecinająca się z nią w Więszycach droga Nr-40 – stanowiąca główną oś komunikacyjną Kędzierzyna-Koźla. Dla Miasta istotne znaczenie posiada również planowana modernizacja połączenia drogowego z autostradą A-4 przez węzeł w Olszowej. Droga ta stanowi bezpośrednie połączenie Kędzierzyna-Koźla z międzynarodowym korytarzem transportowym. Duży wpływ na rozwój Miasta będzie mieć także dokończenie budowy obwodnicy, która poprawi przepustowość dróg Kędzierzyna-Koźla. Lokalizacja Miasta powinna więc sprzyjać aktywizacji działalności

gospodarczej, głównie w zakresie rozwoju funkcji transportowych – możliwość budowy centrum logistycznego w Kędzierzynie-Koźlu.

Innego rodzaju szanse wynikają z procesu integracji z UE oraz niedużej odległości Miasta od granic Polski. Wśród pozytywnych czynników więcej jest jednak sprzyjających okoliczności (jak np. dobre stosunki z krajami sąsiednimi: Czechy i Niemcy, możliwość budowy powiązań gospodarczych, turystycznych i kulturalnych, czy procesy euroregionalizacji), niż rzeczywiście dużych szans, a za taką można uznać możliwość **uzyskania środków z funduszy pomocowych**.

Istotnym czynnikiem sprzyjającym aktywnemu rozwojowi Miasta jest możliwość rozbudowy przemysłu ciężkiego – nie tylko chemicznego. Nowoczesny, wiedzochłonny przemysł pozwoliłby stworzyć atrakcyjne miejsca pracy dla mieszkańców. Przemysł ten może się rozwijać wykorzystując duży potencjał infrastrukturalny Miasta.

Dla mieszkańców ważnym uwarunkowaniem zewnętrznym jest z pewnością prywatyzacja największego podmiotu w Mieście, jakim są Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A. Istotną kwestią jest w tym przypadku szansa utrzymania zatrudnienia na obecnym poziomie, a w perspektywie nawet jego zwiększania. Po warunkiem zaangażowania się w proces prywatyzacji aktywnego inwestora, zamierzającego rozwijać przedsiębiorstwo.

Budownictwo mieszkaniowe jest jednym z poważniejszych problemów Kędzierzyna-Koźla, głównie jeśli chodzi o brak tanich mieszkań komunalnych lub innych lokali czynszowych. Z pewnością budownictwo tego typu pozwoli poprawić dostępność tanich mieszkań, warunki życia mieszkańców, a także będzie istotnym czynnikiem hamującym migrację młodych osób do innych miast.

Szansą dla Kędzierzyna-Koźla, choć obecnie niedocenianą, może być wzrost zainteresowania turystów potencjałem rekreacyjno-wypoczynkowym oraz naturalnymi walorami Miasta. Z jednej strony wpłynie to na nowe inwestycje oraz zwiększenie miejsc pracy w takich sektorach jak kultura, sport, rekreacja i związane z nimi usługi. Z drugiej strony wzmocni pozycję Kędzierzyna-Koźla jako subregionalnego ośrodka kulturalno-sportowego.

Natomiast wśród **zagrożeń** dominują uwarunkowania wynikające z ogólnej sytuacji makroekonomicznej i polityczno-prawnej Polski. Reforma administracyjna nie wzmocniła, tak jak oczekiwano, najniższego szczebla samorządowego. Środki własne niestety nie są wystarczające, aby jednostki te mogły się dynamicznie rozwijać. Dodając do tego opóźnienia w przekazywaniu środków z budżetu centralnego państwa uzyskujemy nie najkorzystniejszy obraz zewnętrznego otoczenia Kędzierzyna-Koźla.

Istotnym zagrożeniem dla Miasta i jego mieszkańców w związku z pogarszającymi się warunkami gospodarczymi mogą być ewentualne zwolnienia grupowe w największych zakładach przemysłowych. Negatywnym efektem tych zwolnień jest możliwość wystąpienia bezrobocia strukturalnego oraz patologii społecznych na znacznych obszarach miasta.

Atrakcyjna lokalizacja – decydująca o rozwoju Miasta – może również stanowić naturalne zagrożenie, głównie z uwagi na bliskie sąsiedztwo innych dużych rozwijających się ośrodków: Opola, Gliwic, Raciborza i Rybnika. Ośrodki te mogą stanowić pewnego rodzaju konkurencję dla Kędzierzyna-Koźla w "walce" o pozyskanie środków z funduszy krajowych i zagranicznych na określone cele rozwojowe, a także w procesie pozyskiwania potencjalnych inwestorów. Miasta te stają się również coraz bardziej atrakcyjne dla samych mieszkańców Kędzierzyna-Koźla, głównie ze względu na rynek pracy.

Dla Kędzierzyna-Koźla wyjątkowo dużym zagrożeniem jest brak stabilności polityki gospodarczej w kraju. **Na sytuację Miasta wprost przekłada się niestabilna polityka finansowa, która nie sprzyja długofalowemu planowaniu finansowemu, a w efekcie planowaniu rozwojowych zamierzeń inwestycyjnych.**

Dużym utrudnieniem dla rozwoju Miasta może być opóźnienie połączenia obwodnicy miejskiej z autostradą A-4. Czynnikiem ten może istotnie spowolnić procesy rozwojowe Kędzierzyna-Koźla, głównie w obszarze funkcji logistyczno-transportowych i możliwości wybudowania w Mieście centrum logistycznego.

1.4.2. Mocne i słabe strony Kędzierzyna-Koźla

Analiza uwarunkowań wewnętrznych stanowi drugą część analizy SWOT. Jej celem jest zidentyfikowanie atutów i słabości Miasta. Uwarunkowania wewnętrzne stanowią te czynniki, na które Miasto ma wpływ, a zatem analiza taka jest szczególnie cenna, ponieważ na jej podstawie można ustalić właściwe kierunki działania.

Mocne strony:

- Dogodna lokalizacja na różnorodnych szlakach komunikacyjnych i w pobliżu granicy - stwarzająca szansę na pobudzenie aktywności gospodarczej Miasta
- Duża rola Kędzierzyna-Koźla jako subregionalnego ośrodka administracyjnego, przemysłowego, usługowego, komunikacyjnego oraz kulturalnego w regionie

- Duży potencjał infrastruktury przemysłowej (uzbrojone tereny, media, dostęp do transportu samochodowego, kolejowego, rzecznoego).
- Powstanie Kędzierzyńsko-Kozielskiego Parku Przemysłowego.
- Wysokie kompetencje Miasta w zakresie przemysłu chemicznego.
- Skonkretyzowana polityka energetyczna Miasta oparta na „Projekcie założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”.
- Zdolność kredytowa Miasta i możliwość korzystania z zewnętrznych źródeł finansowych.
- Nowoczesne: oczyszczalnia ścieków (mogąca obsłużyć Miasto i sąsiednie gminy) i składowisko odpadów komunalnych (wdrożenie I etapu selektywnej zbiórki odpadów).
- Miasto w pełni zwodociągowane i w wysokim stopniu skanalizowane.
- Zaawansowanie prac nad pełnym zabezpieczeniem przeciwpowodziowym na rzece Odrze.
- Wysoki stan bezpieczeństwa publicznego w Mieście.
- Wysoka pozycja Kędzierzyna-Koźla w rankingu miast o największej atrakcyjności dla inwestorów.
- Dogodny dostęp do bardzo dobrze wyposażonych placówek służby zdrowia.
- Duże zaangażowanie Miasta w organizację imprez kulturalno-sportowych o charakterze regionalnym.

Słabe strony:

- Mała atrakcyjność Kędzierzyna-Koźla jako ośrodka kulturalno-rekreacyjnego (zły stan obiektów zabytkowych, słabe zagospodarowanie terenów i obiektów rekreacyjno-wypoczynkowych, słabo rozbudowana baza noclegowo-gastronomiczna, słaby stan techniczny obiektów sportowych)
- Brak mieszkań komunalnych dla mieszkańców
- Nadmierna ilość szkół, przedszkoli oraz żłobków w stosunku do bieżących potrzeb oraz prognoz demograficznych
- Duże potrzeby modernizacyjne dróg gminnych i wewnętrznych
- Lokalizacja Miasta na terenie o zagrożeniu powodziowym
- Brak kanalizacji sanitarnej w niektórych dzielnicach Miasta

- Nadmierne zanieczyszczenie powietrza, wód powierzchniowych i gleb na terenie Kędzierzyna-Koźła
- Zbyt niski poziom promocji Miasta oraz stosowania instrumentów podatkowych dla rozwoju przedsiębiorczości
- Zróżnicowana struktura Miasta – osiedla o charakterze wiejskim i miejskim oraz przemysłowym i administracyjnym
- Zróżnicowanie społeczności Miasta pod względem pochodzeniowym, kulturowym i zawodowym
- Uzależnienie podmiotów gospodarczych innych branż od kondycji kędzierzyńskich zakładów chemicznych
- Ujemne saldo migracji spowodowane wyższą atrakcyjnością innych miast pod względem rynku pracy
- Niska efektywność zarządzania spółkami z udziałem Miasta (mała samodzielność spółek, brak długofalowej strategii, niska efektywność działalności spółek)
- Niskie dochody budżetu Miasta w stosunku do rosnących potrzeb inwestycyjnych

Mówiąc w pewnym uproszczeniu – obecne funkcjonowanie Kędzierzyna-Koźła opiera się na pięciu filarach Są to: położenie geograficzne i naturalne uwarunkowania lokalne, sytuacja demograficzna i warunki życia, sytuacja gospodarcza, infrastruktura techniczna oraz finanse. Filary te charakteryzuje zróżnicowany stopień solidności. Jedne z nich stanowią dobry fundament dla rozwoju Miasta, inne zaś wymagają znacznego wzmocnienia. Zatem istotą strategii będzie obranie takich celów i kierunków działania, aby Miasto posiadało równomierne i silne filary, na których będzie mogło długo i stabilnie funkcjonować.

Pierwszy filar – **położenie geograficzne i naturalne uwarunkowania lokalne** - stanowi raczej o sile Kędzierzyna-Koźła. Mocną stroną jest jego lokalizacja. Wynika to zarówno z niedużej odległości Miasta od granicy, jak również położenia Kędzierzyna-Koźła na trasie ważnych linii komunikacyjnych o znaczeniu międzynarodowym. Wymienione czynniki decydują o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej Miasta. Położenie Kędzierzyna-Koźła w naturalny sposób zadecydowało o jego dzisiejszej pozycji, jako subregionalnego ośrodka administracyjnego, przemysłowego, usługowego, komunikacyjnego oraz kulturalnego.

Wśród niekorzystnych czynników związanych z położeniem geograficznym należy przede wszystkim wymienić lokalizację Miasta na terenie o zagrożeniu powodziowym. Dalszymi słabymi stronami są słabe zagospodarowanie terenów i obiektów rekreacyjno-sportowych, słabo rozbudowana baza noclegowo-gastronomiczna oraz wymagające renowacji zabytki, co negatywnie wpływa na warunki wypoczynku mieszkańców.

Sytuacji demograficznej i warunków życia mieszkańców nie można ocenić jednoznacznie. Tendencje demograficzne w ostatnich latach są zdecydowanie niekorzystne i mogą w przyszłości stanowić poważny problem dla Miasta. Liczba ludności Kędzierzyna-Koźla systematycznie maleje już od 1993 roku. Głównym powodem tej sytuacji jest migracja mieszkańców do innych miast, odznaczających się większą atrakcyjnością pod względem rynku pracy.

Migracja jest także efektem braku wśród społeczności związków emocjonalnych z Miastem. Należy przypomnieć, że Kędzierzyn-Koźle cechuje duże zróżnicowanie mieszkańców pod względem pochodzeniowym, kulturowym i zawodowym. Jest to także pochodna zróżnicowania wewnętrznej struktury Miasta – zbudowanego zarówno z osiedli o charakterze miejskim, jak i wiejskim. Taka sytuacja utrudnia podejmowanie decyzji przez Władze Miasta o jego rozwoju – gdyż zmusza do godzenia potrzeb wielu społeczności.

Słabą stroną Kędzierzyna-Koźla jest mieszkalnictwo, przede wszystkim w zakresie budownictwa komunalnego. Kwestia ta jest tym bardziej istotna, że rozwój budownictwa mieszkaniowego może być jednym z ważniejszych kroków do poprawy sytuacji demograficznej Miasta.

Z kolei działalność oświatowa ma swoje silne i słabe strony. Miasto prowadzi aktywną politykę zmierzającą do poprawy stanu technicznego placówek oświatowych i do odpowiedniego zabezpieczenia zasobów kadry nauczycielskiej. Niestety subwencja z budżetu państwa w ciągu ostatnich trzech lat pokrywa tylko około 65% wydatków na utrzymanie obiektów szkolnych. Natomiast liczba obiektów jest zbyt duża w stosunku do potrzeb (spada liczba uczniów szkół, przedszkoli i żłobków) – niepotrzebnie obciążając budżet Miasta kosztami utrzymania.

Ewidentną mocną stroną jest sytuacja w zakresie ochrony zdrowia. Wśród atutów można także wymienić stan bezpieczeństwa w Mieście oraz duże zaangażowanie Kędzierzyna-Koźla w organizację imprez kulturalno-sportowych o charakterze regionalnym. Wymienione czynniki pozytywnie wpływają na warunki życia mieszkańców.

Aktualna **sytuacja gospodarcza** nie jest najsilniejszą stroną Kędzierzyna-Koźla. Szczególnie niekorzystnie - podobnie jak w całym kraju - przedstawia się sytuacja w przemyśle.

Uwzględniając liczbę zarejestrowanych podmiotów w Kędzierzynie-Koźlu, można stwierdzić, iż jest to jedno z najbardziej uprzemysłowionych miast województwa opolskiego. Kędzierzyn-Koźle uzyskał również wysoką pozycję w rankingu miast o największej atrakcyjności dla inwestorów. Należy tutaj przypomnieć, że Miasto posiada wysokie kompetencje i tradycje w zakresie przemysłu chemicznego. Miasto dysponuje także dużym potencjałem infrastruktury przemysłowej, który może być wykorzystywany dla rozwoju różnych gałęzi nowoczesnego przemysłu. Jednak w okresie 1998-2003 dynamikę wzrostu liczby podmiotów odnotować można w sektorze handlu, opieki zdrowotnej oraz obsłudze nieruchomości i firm. Natomiast spadek zanotowano w działalności budowlanej i przemyśle. Funkcjonujące podmioty w Mieście są głównie związane z branżą chemiczną i kędzierzyńskimi zakładami chemicznymi. Recesja ogólnokrajowa oraz kłopoty rynkowe podmiotów przemysłu chemicznego negatywnie wpływają na kondycję ekonomiczno-finansową pozostałych firm w Mieście. Istnieją również negatywne zjawiska związane z sytuacją gospodarczą Miasta. Należy tu wspomnieć o rosnącej z roku na rok liczbie bezrobotnych. Dla Miasta oznacza to konieczność zwiększenia nakładów na pomoc społeczną.

Realizowane działania w zakresie polityki promocyjnej i instrumentów podatkowych dla rozwoju przedsiębiorczości w Mieście można uznać jako niewystarczający. Dużym atutem Miasta w zakresie rozwoju gospodarczego może być właściwe wykorzystanie potencjału utworzonego przy zaangażowaniu środków Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości Kędzierzyńsko-Kozielskiego Parku Przemysłowego. Jego aktywność na terenach poprzemysłowych może mieć kluczowe znaczenia na rzecz właściwego wykorzystania znajdujących się tam obiektów na rzecz odrodzenia potencjału K-Kozielskiej gospodarki.

Kolejną grupą czynników wewnętrznych są uwarunkowania **infrastrukturalne**. Jest to solidny filar, na którym Kędzierzyn-Koźle może oprzeć rozwój. Należy tu wspomnieć o pełnym zwodociągowaniu i wysokim stopniu skanalizowania Miasta. Ponadto Miasto posiada nowoczesne: oczyszczalnię ścieków, mogącą obsłużyć również sąsiednie gminy oraz składowisko odpadów komunalnych.

Do słabych stron należy przede wszystkim zaliczyć pokutujące przekonanie ludzi spoza tego regionu o nadmiernym zanieczyszczeniu – powietrza, wód powierzchniowych i gleb – będące głównie wynikiem intensywnego rozwoju przemysłu chemicznego w poprzednich latach, a lekceważenie spraw związanych z ochroną środowiska. Brak jest jeszcze kanalizacji sanitarnej w niektórych obszarach Miasta, a stan kanalizacji deszczowej także wymaga

dużych nakładów finansowych. Należy także dodać, iż w Kędzierzynie-Koźlu istnieją duże potrzeby w zakresie modernizacji dróg gminnych i wewnętrznych, realizowane w miarę możliwości finansowych Miasta.

Rozdział 2.

Powiązanie idei rewitalizacji z dokumentami planistycznymi na poziomie Miasta i regionu.

2.1. Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego na lata 2000-2015.

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego na lata 2000-2015 została przyjęta przez Sejmik Województwa Opolskiego Uchwałą z dn. 30 maja 2000 r.

Stanowi ona drogowskaz rozwoju regionu w najbliższym niezwykle ważnym okresie, kiedy to po raz pierwszy podmioty z Opolszczyzny będą mogły skorzystać z szans powstałych na skutek integracji z Unią Europejską

Ważne jest, aby wszystkie podmioty prowadzące politykę pro-rozwojową, realizowały ją zgodnie z wytyczonym przez władze regionalne oraz społeczność kierunkiem, gdyż tylko takie podejście zapewni realizację zasad i idei zrównoważonego rozwoju w skali lokalnej i regionalnej. O konieczności zastosowania takiego podejścia świadczy również fakt, iż w razie chęci realizacji przedsięwzięć z zaangażowaniem zewnętrznych środków pomocowych, bezwzględnie należy wskazać na zbieżność własnych idei z kierunkami rozwoju zaproponowanymi w strategii rozwoju regionu.

Analiza szans i zagrożeń zdefiniowanych na podstawie analizy bieżącej sytuacji regionu pozwoliła na sformułowanie długofalowej wizji rozwoju regionu wyrażonej w postaci misji i kierunków perspektywicznych.

Opisywana strategia określa misję regionu jako:

**„Województwo opolskie regionem partnerstwa,
zamieszkanym przez ludzi wykształconych i otwartych
na świat”.**

Kolejnym etapem planowania strategicznego, wyodrębnionym w strategii rozwoju, było określenie priorytetów rozwojowych i przyporządkowanie im celów strategicznych rozwoju.

Priorytety rozwoju województwa:

1. Wzmocnienie konkurencyjności województwa opolskiego.
2. Wyrównywanie szans rozwoju w regionie.

Spośród wielu **celów strategicznych** mających doprowadzić do zrealizowania ww. misji, poniżej określono te, które **bezpośrednio mają związek z realizacją „Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Kędzierzyna-Koźla”**.

Cel strategiczny: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej oraz istniejącego potencjału gospodarczego.

Na rzecz realizacji niniejszego celu przewiduje się realizację szeregu celów operacyjnych i przedsięwzięć, które mają finalnie doprowadzić do zmniejszenia luki cywilizacyjnej regionu oraz przygotować go do konkurencji na rynku krajowym i zagranicznym.

Cele operacyjne dla opisywanego celu strategicznego sformułowano w następujący sposób:

- pełna dostępność do mediów technicznych,
- rozwój małych i średnich przedsiębiorstw (MSP)
- rozwój sektora usług.

Atrakcyjność inwestycyjna regionu zgodnie, z powyższymi założeniami, uzależniona jest i będzie w duży stopniu od zapewnienia pełnej dostępności mediów technicznych, niezbędnych dla prowadzenia działalności gospodarczej. Modernizacja i rozbudowa sieci: wodociągowych, energetycznych, gazowych i ciepłowniczych stworzy warunki do aktywizacji społecznej i gospodarczej zarówno środowisk lokalnych jak i całego regionu.

Odbudowie i modernizacji podlegać będzie również tkanka drogowa zarówno o znaczeniu lokalnym jak i regionalnym. Dalszej intensyfikacji wymaga poprawa stanu środowiska naturalnego, szczególnie poprzez likwidację tzw. niskiej emisji.

Kolejnym ważnym elementem, który zagwarantuje osiągnięcie tak zdefiniowanego celu strategicznego, będzie stworzenie warunków pozwalających na prowadzenie działań

innowacyjnych w obszarze przemysłu i usług. Jest to element godny szczególnego uwypuklenia, jeżeli rozpatrujemy jako jeden z głównych elementów rozwoju – gospodarkę Kędzierzyna-Koźla, znaną w skali regionu jak i całego kraju z dużych kompetencji w dziedzinie przemysłu chemicznego. W ramach strategii rozwoju regionalnego położono wręcz nacisk na konieczność realizacji inicjatyw dążących do pobudzenia przedsiębiorczości oraz uatrakcyjnienia terenów inwestycyjnych dla inwestorów zewnętrznych.

Rozwój sektora MSP wymaga stworzenia w regionie systemu doradztwa i informacji, szczególnie w zakresie kooperacji i eksportu.

Cel strategiczny: Poprawa warunków życia w regionie.

W strategii rozwoju województwa obok zrównoważonego rozwoju gospodarczego, jako czynnik determinujący zrównoważony rozwój całego regionu przedstawiono rozwój społeczny, rozumiany jako zapewnienie godziwego i spokojnego życia mieszkańcom całego województwa opolskiego.

Określono następujące cele operacyjne związane z drogą do realizacji ww. celu strategicznego:

- **aktywizacja obszarów wymagających szczególnych programów ograniczenia bezrobocia,**
- **wpieranie ośrodków subregionalnych (głównie lokalnych centrów rozwoju).**
- **rozwój budownictwa mieszkaniowego,**
- **dążenie do przedłużenia życia mieszkańców przy jednoczesnym podnoszeniu jego jakości.**

Elementem bardzo ważnym, a wręcz uznanym w tej części strategii za kluczowy, jest dążenie do poprawy sytuacji na rynku mieszkaniowym, który może mieć bezpośredni lub pośredni wpływ na zwiększenie aktywności społeczności lokalnych. Mimo przodującej pozycji w kraju pod względem powierzchni mieszkań przypadającej na jednego mieszkańca, województwo opolskie znajduje się niestety na końcu listy województw, jeżeli weźmiemy pod uwagę liczbę oddawanych corocznie mieszkań w stosunku do liczby mieszkańców regionu.

Zmiana tej sytuacji wymaga aktywnego zaangażowania zarówno podmiotów prywatnych jak i publicznych (mieszkania komunalne), dlatego też niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji

Obszarów Miejskich otworzy szanse zintensyfikowania prowadzenia działalności w tym obszarze, zarówno w latach 2004-2006 jak i w latach 2007-2013, nie w pełni objętych założeniami wspomianej tutaj strategii. W ramach działań strategicznych wspierać należy wszelkie inicjatywy zmierzające do tworzenia nowej substancji mieszkaniowej i modernizacji istniejącej.

Przyczynić się może do tego realizacja inwestycji polegających na uzbrojeniu terenów pod budownictwo mieszkaniowe, budowa dróg oraz zapewnienie innych niezbędnych mediów

Ważnym aspektem rewitalizacji zarówno obszarów miejskich jak i przemysłowych będą mogą być inwestycje, które wpłyną na poprawę stanu obiektów cennych historycznie i uznanych za zabytkowe.

2.2. Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006.

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006 (ZPORR) jest głównym dokumentem programowym średniookresowego, wynikającego z okresu budżetowania Unii Europejskiej, planowania procesu wdrażania funduszy strukturalnych na poziomie regionalnym. Przy wykorzystaniu tego narzędzia, jednego z wielu umożliwiających wdrażanie funduszy strukturalnych w Polsce, istnieje realna szansa na efektywne wykorzystanie w woj. opolskim ponad **76 mln euro** w latach 2004-2006 (z możliwością wydatkowania środków zgodnie z zasadą n+2 do roku 2008). ZPORR po wielomiesięcznych ustaleniach i negocjacjach ze służbami Komisji Europejskiej został przyjęty przez Radę Ministrów w dn. 16 marca 2004 r. i od tego momentu stał się obowiązującym w Polsce aktem prawnym.

ZPORR zakłada realizację wielu celów zbieżnych z zakresem interwencji określonych w Rozporządzeniu Komisji Europejskiej nr 1783/1999.

Główne cele ZPORR zidentyfikowano w następujący sposób:

1. Tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów;
2. Przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów;
3. Sprzyjanie długotrwałemu rozwojowi gospodarczemu;

4. Sprzyjanie spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej.

W ramach ZPORR przewidziano do realizacji następujące Priorytety i Działania:

NAZWA PRIORYTETU/DZIAŁANIA	Podział środków UE dla województwa opolskiego wg ZPORR 2004-2006		
	%	Euro	PLN
Priorytet 1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów	57,62	44 225 774	211 814 921,9
działanie 1. Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego	47,09	20 826 618	99 747 004,24
działanie 2. Infrastruktura ochrony środowiska	17,82	7 880 000	37 740 472
działanie 3. Regionalna infrastruktura społeczna	16,10	7 118 672	34 094 167,67
działanie 4. Rozwój turystyki i kultury	13,07	5 782 393	27 694 193,03
działanie 5. Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego	5,92	2 618 091	12 539 085,03
Priorytet 2. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach	15,39	11 808 836	56 557 239,13
działanie 1. Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy w regionie	23,03	2 720 000	13 027 168
działanie 2. Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne	25,40	3 000 000	14 368 200
działanie 3. Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa	12,79	1 510 000	7 231 994
działanie 4. Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi	17,53	2 070 000	9 914 058
działanie 5. Promocja przedsiębiorczości	10,74	1 268 836	6 076 963,138
działanie 6. Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy	10,50	1 240 000	5 938 856
Priorytet 3. Rozwój lokalny	27,00	20 720 000	99 236 368
działanie 1. Obszary wiejskie	49,66	10 290 000	49 282 926
działanie 2. Obszary podlegające restrukturyzacji	15,64	3 240 000	15 517 656
działanie 3. Zdegradowane obszary miejskie, po-przemysłowe i po-wojskowe	13,37	2 770 000	13 266 638
działanie 4. Mikroprzedsiębiorstwa	7,58	1 570 000	7 519 358
działanie 5. Lokalna infrastruktura społeczna	13,75	2 850 000	13 649 790
RAZEM	100	76 754 610	367 608 529,1

W kontekście możliwości realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych z zakresu rewitalizacji obszarów miejskich, szczególnie ważnym wydaje się działanie 3.3. „Zdegradowane obszary

miejskie, po-przemysłowe i po-wojskowe” wyodrębnione w ramach Priorytetu III Rozwój lokalny.

W ramach Działania przewidziane do realizacji są projekty, które przyczyniają się do zapewniania dobra publicznego lub poprawy jakości istniejącego dobra publicznego (z wyjątkiem projektów zawierających pomoc publiczną).

Działanie to podzielone zostało na dwa uzupełniające się poddziałania, obejmujące swoim oddziaływaniem dwa różnego typu obszary wsparcia:

3.3.1. Rewitalizacja obszarów miejskich.

3.3.2. Rewitalizacja obszarów po-przemysłowych i po-wojskowych.

Uszczegółowienie zasad wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Priorytet I i III) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (Priorytet II) określono w **Uzupełnieniu ZPORR**, którego ostatnia wersja została przyjęta 25 sierpnia 2004 r. przez Krajowy Komitet Monitorujący.

Projekty infrastrukturalne dotyczące rewitalizacji obszarów miejskich oraz terenów po-przemysłowych i po-wojskowych będą wdrażane w powiązaniu z projektami z zakresu ożywienia gospodarczego oraz rozwiązywania problemów społecznych i ułatwienia przedsiębiorstwom warunków prowadzenia działalności gospodarczej – poprzez dostarczenie im dogodniejszych warunków, uzupełniając tym samym działania podejmowane w ramach ZPORR Priorytetu 2 – „Wzmocnienie Regionalnych Zasobów Ludzkich” oraz SPO „Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006” i SPO „Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004-2006”, a także Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL.

Wdrażanie projektów rewitalizacji miast i dzielnic miast, w ramach tego działania, wpłynie również na stworzenie potencjału dla przyszłej realizacji w Polsce Inicjatywy Wspólnotowej **URBAN**.

Warunkiem skorzystania przez potencjalnych beneficjentów z dostępnych od początku 2004 roku środków przeznaczonych na ww. rodzaje działań, jest przygotowanie przez właściwą terytorialnie i kompetencyjnie jednostkę samorządu terytorialnego Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich (dla poddziałania 3.3.1.) lub/i Lokalnego Programu

Rewitalizacji Obszarów Po-przemysłowych i Po-wojskowych (odpowiednio dla poddziałania 3.3.2).

ZASADY KORZYSTANIA ZE ŚRODKÓW EFFR W RAMACH DZIAŁANIA 3.3.1. ZPORR

Cele wymieniane w Podstawach Wsparcia Wspólnoty oraz interwencje określone w ZPORR wykazują potrzebę stworzenia kompleksowego podejścia do kwestii trwałej peryferyzacji obszarów i marginalizacji dużych grup mieszkańców zdegradowanych społecznie i ekonomicznie miast i dzielnic miast oraz zdegradowanych obszarów po-przemysłowych i po-wojskowych poprzez działania inspirujące rozwój nowych funkcji obszarów problemowych oraz przywrócenie terenom zdegradowanym utraconych funkcji społeczno-gospodarczych.

Rewaloryzacja urbanistyczna będzie polegać na wsparciu kompleksowych działań technicznych, takich jak: remonty, modernizacja infrastruktury podstawowej oraz rewaloryzacja zabudowy, poprawa funkcjonalności ruchu kołowego i ruchu pieszego, zwiększenie funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznych, w tym renowacja obiektów o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się na terenach rewitalizowanych.

W ramach poddziałania 3.3.1. wspierane będą projekty, które będą wynikały ze zintegrowanych programów rewitalizacji społeczno-gospodarczej, przestrzennej i funkcjonalnej zdegradowanych: dzielnic mieszkaniowych, zespołów mieszkaniowych w miastach, (szczególnie na obszarach zagrożonych lub dotkniętych zjawiskami patologii społecznej) w celu:

- tworzenia w zdegradowanych dzielnicach warunków lokalowych i infrastrukturalnych dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości, działalności kulturalnej i edukacyjnej, w tym mających za zadanie podniesienie kwalifikacji mieszkańców ww. terenów zagrożonych wykluczeniem społecznym. Priorytetowo będą traktowane projekty mające znaczenie dla rozwoju gospodarczego,
- porządkowania „starej tkanki” urbanistycznej poprzez odpowiednie zagospodarowywanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem,
- renowacji zabudowy budynków, w tym obiektów infrastruktury społecznej,

- renowacji budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się na rewitalizowanym terenie oraz ich adaptacja na cele: gospodarcze, społeczne i kulturalne,
- poprawy funkcjonalności struktury ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych,
- przebudowy lub remontów publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych połączonych z działalnością gospodarczą,
- tworzenia stref bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach miast.

Ważny element tego poddziałania stanowi pobudzenie **aktywności środowisk lokalnych** i stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach miast poprzez szybszy wzrost gospodarczy i wzrost zatrudnienia.

Dlatego też gminy, które będą chciały uzyskać wsparcie w ramach tego poddziałania na terenie, których znajdują się obszary miast wymagające rewitalizacji, muszą przygotować kilkuletnie Lokalne Programy Rewitalizacji.

Obszary miejskie poddawane rewitalizacji muszą zostać wyznaczone w **Lokalnym Programie Rewitalizacji**. Ich granice są wyznaczone na podstawie krytycznej analizy wyników badań i analiz (w tym wniosków różnych podmiotów współuczestniczących w procesie rewitalizacji) przeprowadzonych dla potrzeb przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Dokonując tego wyboru należy wziąć pod uwagę poziom:

- **bezrobocia,**
- **ubóstwa oraz trudne warunki mieszkaniowe,**
- **przestępczości,**
- **wykształcenia mieszkańców,**
- **przedsiębiorczości mieszkańców,**
- **degradacji technicznej infrastruktury i budynków,**
- **zanieczyszczenia środowiska naturalnego.**

Inwestycje wdrażane w ramach Poddziałania 3.3.1. muszą wynikać z Lokalnych Programów Rewitalizacji i są to poniższe projekty:

- 1) porządkowanie „starej tkanki” urbanistycznej poprzez odpowiednie zagospodarowywanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem,
- 2) izolacja, remont lub przebudowa elewacji, fasad i dachów budynków oraz pomieszczeń przeznaczonych na cele: gospodarcze, szkoleniowe lub kulturalne - za wyjątkiem przeprowadzania prac budowlano-montażowych w indywidualnych mieszkaniach - w ramach działania wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu, w tym:
 - remont, przebudowa instalacji w budynkach: grzewczych, elektrycznych, gazowych i wodno-kanalizacyjnych,
 - zagospodarowanie przyległego terenu (budowa, remont, przebudowa małej architektury, ogrodzeń).
- 3) renowacja budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się na rewitalizowanym terenie w tym ich adaptacja na cele: gospodarcze, społeczne, edukacyjne, turystyczne lub kulturalne, przyczyniająca się do tworzenia stałych miejsc pracy. Priorytetowo będą traktowane budynki posiadające potencjał dla rozwoju turystyki. Renowacja będzie się składała z działań wspierających:
 - prace konserwatorskie,
 - odnowienie zabudowań (za wyjątkiem indywidualnych mieszkań).
- 4) prace konserwatorskie, odnowienie fasad i dachów budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się w rejestrze zabytków wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu przyczyniająca się do tworzenia stałych miejsc pracy,
- 5) wyburzanie budynków pod cele: usługowe, kulturowe, edukacyjne, gospodarcze, turystyczne lub rekreacyjne,
- 6) remont lub przebudowa infrastruktury publicznej związanej z rozwojem funkcji turystycznych, rekreacyjnych, kulturalnych,
- 7) tworzenia stref bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach miast, w tym:
 - budowa lub remont oświetlenia;
 - zakup i instalacja systemów monitoringu przyczyniających się do realizacji działania.
- 8) adaptacja, przebudowa lub remonty budynków i przestrzeni użyteczności publicznej wraz z przyległym otoczeniem na cele edukacyjno-społeczne znajdujących się na terenie

rewitalizowanym, w tym między innymi przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły średnie i ponadgimnazjalne, szkoły wyższe, szkolne stołówki, domy dziecka, ośrodki walki z patologiami społecznymi (np. walki z narkomanią, alkoholizmem), poradnie psychologiczne, świetlice dla dzieci i młodzieży, domy kultury, Warsztaty Terapii Zajęciowej oraz obiekty służące pomocą społeczną (np. dla samotnych matek z dziećmi, zapobiegania przestępczości, punkty służące pomocą i przekwalifikowaniem byłych więźniów) – priorytetowo będą traktowane budynki, które głównie przyczynią się do rozwoju działalności gospodarczej i zatrudnienia (za wyjątkiem prac remontowo-instalacyjnych w indywidualnych mieszkaniach), w tym:

- izolacja, remont, przebudowa fasad i dachów budynków;
 - remont, przebudowa, adaptacja pomieszczeń
 - budowa, remont, przebudowa instalacji w budynkach: grzewczych, wodno-kanalizacyjnych, gazowych, elektrycznych;
 - zagospodarowanie przyległego terenu (np. budowa, remont, przebudowa ogrodzeń i małej architektury).
- 9) przebudowa, wymiana lub remont infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, elektrycznej, grzewczej i gazowej w rewitalizowanych obiektach publicznych, usługowych,
- 10) regeneracja, rehabilitacja i zabudowywanie pustych przestrzeni publicznych, w tym:
- remont lub przebudowa: placów, rynków, parkingów, placów zabaw dla dzieci, publicznych toalet miejskich, małej architektury (np. tarasy widokowe, fontanny, ławki, kosze na śmieci), miejsc rekreacji, terenów zielonych (zieleń wysoka, niska i trawniki) oraz prace restauracyjne na terenie istniejących parków.
- 11) remonty lub przebudowa infrastruktury technicznej, szczególnie w zakresie ochrony środowiska na terenie zdegradowanych dzielnic miast, w tym:
- budowa, remonty lub przebudowa sieci kanalizacyjnych i innych urządzeń do oczyszczania, gromadzenia, odprowadzania i przesyłania ścieków,
 - budowa, remonty lub przebudowa kanalizacji deszczowej,
 - wymiana elementów konstrukcyjnych zawierających azbest w budynkach publicznych (poza celami mieszkaniowymi) w przypadku, gdy nie wymaga to przebudowy całego obiektu i po spełnieniu wymagań przekazania powstałych odpadów zawierających azbest podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki takimi odpadami,

- budowa, remonty lub przebudowa sieci wodociągowych, ujęć wody i urządzeń służących do gromadzenia i uzdatniania wody oraz urządzeń regulujących ciśnienie wody.
- 12) poprawa funkcjonalności ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych rewitalizowanego terenu, w tym:
- remonty, przebudowa lub modernizacja dróg lokalnych (gminnych lub powiatowych) i ulic prowadzących do dzielnic mieszkalnych oraz komunalnych dróg osiedlowych (między innymi wzmocnienie podbudowy jezdni, polepszenie stanu nośności, wymiana i poszerzenie nawierzchni) oraz małych obiektów inżynierskich,
 - budowa, remonty lub przebudowa chodników i przejść dla pieszych, jak również wszelkie inne prace infrastrukturalne lub zakup wyposażenia pozwalający zwiększyć bezpieczeństwo pieszych, rowerzystów lub zwierząt, (np. budowa, przebudowa lub remont ścieżek rowerowych),
- 13) remont lub przebudowa obiektów pełniących funkcje zaplecza turystycznego, kulturalnego,
- 14) remont, przebudowa lub przystosowanie budynków i przestrzeni dla potrzeb tworzenia inkubatorów przedsiębiorczości,
- 15) remont, przebudowa lub przystosowanie budynków i infrastruktury na cele turystyczne i kulturalne (włącznie z odnowieniem i konserwacją obiektów dziedzictwa kulturowego) prowadząca do zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy.

Projekty z zakresu kultury przewidziane w Działaniu nie będą związane z działalnością gospodarczą, za wyjątkiem działalności statutowej nie nastawionej na zysk realizowanej przez działające w imieniu samorządu terytorialnego jednostki organizacyjne, instytucje kultury z sektora finansów publicznych dla których organem założycielskim są jednostki administracji rządowej lub samorządowej, a także organizacje pozarządowe, w tym stowarzyszenia, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe.

Rodzaje beneficjentów w ramach poddziałania 3.3.1

1. **Gmina, miasto na prawach powiatu** lub jednostki organizacyjne wykonujące zadania wyżej wymienionych jednostek samorządu terytorialnego.
2. Następujące podmioty, których projekt został ujęty w Lokalnym Programie Rewitalizacji:
 - a) spółki prawa handlowego oraz inne jednostki organizacyjne nie działające w celu osiągnięcia zysku lub przeznaczające zyski na cele statutowe, w których większość udziałów lub akcji posiadają podmioty wymienione w pkt 1 lub samorząd województwa,
 - b) podmioty wykonujące usługi publiczne na podstawie umowy zawartej z jednostką samorządu terytorialnego, w których większość udziałów lub akcji posiada gmina lub miasto na prawach powiatu,
 - c) podmioty wybrane w wyniku postępowania przeprowadzonego na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych –dostarczające usługi użyteczności publicznej na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego, pod warunkiem przestrzegania zasad pomocy publicznej, określonych w przepisach odrębnych,
 - d) organizacje pozarządowe nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia, fundacje oraz kościoły i związki wyznaniowe,
 - e) spółdzielnie mieszkaniowe,
 - f) jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych, w szczególności policja, straż pożarna,
 - g) szkoły wyższe,
 - h) wspólnoty mieszkaniowe.

UWAGA!!! Wspólnoty mieszkaniowe mogą realizować jedynie projekty dotyczące konserwacji i renowacji fasad budynków oraz połaci dachowej, a także projekty dotyczące zagospodarowania budynków i przyległego otoczenia zgodnie z celami poddziałania (bez prowadzenia prac w indywidualnych mieszkaniach) - znajdujących się w rejestrze zabytków i pod warunkiem, że wiążą się one z tworzeniem stałych miejsc pracy.

Projekty realizowane w ramach ZPORR w przypadku przyjęcia do realizacji przez samorząd województwa, podlegają finansowemu wsparciu bezzwrotnemu. Płatności w ramach funduszy strukturalnych odbywają się na zasadach refundacji poniesionych kosztów kwalifikowanych.

Poziom dofinansowania projektów poddziałania 3.3.1.

Dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego:

- maksymalnie **75%** wydatków kwalifikowanych.

Dofinansowanie z krajowych środków publicznych:

- z budżetu państwa – Minister Gospodarki i Pracy (**10%** wydatków kwalifikowanych) oraz zgodnie z zasadami ustalonymi przez danego dysponenta części budżetowej.

W ramach projektów związanych z turystyką pomoc publiczna będzie przyznawana na następujących warunkach:

- na **projekty infrastrukturalne**, zgodnie z pułapami zawartymi w mapie pomocy regionalnej.

maksymalnie 50% kosztów kwalifikowanych

Beneficjenci, którzy spełniają kryteria małego lub średniego przedsiębiorcy mogą otrzymać dodatkową pomoc, której poziom nie może przekroczyć 15 punktów procentowych brutto.

- na **projekty promocyjne** udzielana jest pomoc de minimis do momentu, w którym, łącznie z inną pomocą uzyskaną przez przedsiębiorcę, nie przekroczy kwoty 100 tys. euro w okresie 3 kolejnych lat.

W przypadku realizacji projektów z zakresu Rewitalizacji Obszarów Miejskich następujące koszty mogą być objęte dofinansowaniem z funduszy strukturalnych.

Wydatki kwalifikowane do dofinansowania w ramach funduszy strukturalnych:

Podstawy prawne zagadnienia kwalifikowalności projektów i wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego stanowią następujące wspólnotowe akty prawne:

- Rozporządzenie Rady (WE) nr 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r. wprowadzające ogólne przepisy dotyczące Funduszy Strukturalnych;

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1783/1999 z 12 lipca 1999 roku w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego;
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 448/2004 z dnia 10 marca 2004 r. zmieniające Rozporządzenie (WE) nr 1685/2000 ustanawiające szczegółowe zasady wykonania Rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 w zakresie kwalifikowalności wydatków ponoszonych na operacje współfinansowane z Funduszy Strukturalnych i usuwające Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1145/2003 z dnia 27 czerwca 2003 r.

Pełne teksty rozporządzeń dostępne są m. in. na stronie internetowej Ministerstwa Gospodarki i Pracy:

www.fundusze-strukturalne.gov.pl

Wszystkie rozporządzenia dostępne są w angielskiej wersji językowej na oficjalnej stronie Unii Europejskiej pod adresem:

<http://europa.eu.int/eur-lex/>

Obowiązkiem Państw Członkowskich jest zapewnienie, by proces wyboru i realizacji projektów współfinansowanych przez EFRR przebiegał zgodnie z ww. rozporządzeniami. Państwa Członkowskie mogą dodatkowo stosować własne, bardziej rygorystyczne przepisy i wymogi, które jednak muszą pozostawać w zgodzie z rozporządzeniami organów wspólnotowych.

W polskim systemie prawnym podstawowym aktem prawnym regulującym kwestie korzystania ze środków Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej jest ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju. Zagadnienie kwalifikowalności projektów i wydatków w ramach poszczególnych Programów Operacyjnych zostało zdefiniowane w Uzupełnieniach Programów przyjętych w drodze rozporządzeń właściwych ministrów na podstawie ww. ustawy.

Fakt, że dany typ projektu kwalifikuje się do wsparcia przez EFRR nie oznacza, że wszystkie wydatki, które zostaną poniesione podczas jego realizacji mogą zostać zakwalifikowane do refundacji. Dlatego od projektodawców wymaga się, by w ramach swojego projektu określili zarówno koszty kwalifikujące się do wsparcia, jak i koszty niekwalifikujące się. Wiążące potwierdzenie wysokości poniesionych wydatków, które zostaną zrefundowane beneficjentowi, stanowi umowa realizacji projektu.

UWAGA: Wydatek jest kwalifikowalny jeżeli:

- został poniesiony w ramach projektu realizowanego z udziałem Funduszu (w tym przypadku EFRR),
- spełnia warunki szczegółowe określone w Rozporządzeniu Komisji nr 448/2004.

Należy pamiętać, że tylko wydatki faktycznie poniesione i udokumentowane mogą zostać uznane za koszt kwalifikujący się do refundacji.

Ustalenie, jakie wydatki i na jakich warunkach można uznać za kwalifikujące się do refundacji jest jednym z podstawowych aspektów codziennego zarządzania funduszami Unii Europejskiej. Kwalifikowanie wydatków jest jednym z kluczowych pojęć związanych z funduszami.

Celem Komisji jest uzyskanie gwarancji, że wszystkie wydatki składowe poniesione w ramach projektów zakwalifikowanych do współfinansowania wspólnotowego, również są uprawnione do takiego współfinansowania. Ogólne warunki kwalifikacji takich wydatków są następujące :

- wydatki te są niezbędne do realizacji projektu, a więc mają z rzeczonym projektem bezpośredni lub pośredni związek;
- są rzetelne, wierne i można je zweryfikować;
- zostały zaplanowane w budżecie zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- nie są wyraźnie zakazane na mocy obowiązujących przepisów.

Horyzont czasowy kwalifikowalności wydatków.

Zgodnie z lit. (o) pkt. 2 Tytułu 5 Załącznika III do Traktatu Akcesyjnego, „bez uszczerbku dla terminów wymienionych w art. 30 ust. 2 (Rozporządzenia 1260/99/WE wprowadzającego ogólne przepisy dot. Funduszy Strukturalnych) wydatki faktycznie poniesione, w odniesieniu do których Komisja otrzymała wniosek o wsparcie z Republiki Czeskiej, Estonii, Cypru, Łotwy, Litwy, Węgier, Malty, Polski, Słowenii lub Słowacji przed dniem przystąpienia, które spełniają wszystkie warunki ustanowione w niniejszym rozporządzeniu mogą być uznane za kwalifikujące się do wsparcia z funduszy od 1 stycznia 2004 r.”

Decyzja Rady Europejskiej w Kopenhadze stworzyła warunki do kwalifikowania wydatków do współfinansowania ze środków Funduszy Strukturalnych w wymienionych powyżej krajach przystępujących do UE od 1 stycznia 2004 r. W przypadku Polski wystąpiły pewne ograniczenia dotyczące możliwości kwalifikowania wydatków poniesionych w ramach realizacji/przygotowania projektów w zakresie działań objętych procedurą zamówień publicznych oraz pomocą publiczną.

W związku z faktem, że ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych, zawierająca zgodne z przepisami wspólnotowymi regulacje odnośnie przeprowadzania procedur zamówień publicznych (opublikowana w Dz. U. Nr 19, poz. 177 z dnia 9 lutego 2004 r.) weszła w życie w dniu 2 marca 2004 r., koszty ponoszone w ramach realizacji projektów objętych ustawą Prawo zamówień publicznych kwalifikują się do wsparcia od dnia 2 marca 2004 r. (przy zachowaniu od dnia 2 marca 2004 r. wszystkich punktów artykułu 227), tj. od daty wejścia w życie ww. ustawy. W przypadku projektów, które ze względu na wartość nie podlegają procedurze zamówień publicznych za kwalifikowalne mogą zostać uznane również te wydatki, które zostały poniesione w okresie od 1 stycznia do 2 marca 2004r.

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 448/2004 z dn.10 marca 2004 r. zmieniające rozporządzenie Komisji nr 1685/2000 w sprawie szczegółowych zasad wdrażania rozporządzenia Rady nr 1260/1999 w zakresie uznawania wydatków na działania współfinansowane z funduszy strukturalnych porusza następujące zagadnienia, które zostały pogrupowane w dwunastu Zasadach:

Zasada 1: *Wydatki rzeczywiście ponoszone*

Zasada 2: *Księgowanie wpływów*

Zasada 3: *Oplaty finansowe i inne oraz wydatki prawne*

Zasada 4: *Zakup sprzętu używanego*

Zasada 5: *Zakup ziemi*

Zasada 6: *Zakup nieruchomości*

Zasada 7: *Podatek VAT i inne podatki oraz opłaty*

Zasada 8: *Kapitał podwyższonego ryzyka i fundusze pożyczkowe*

Zasada 9: *Fundusze gwarancyjne*

Zasada 10: *Leasing*

Zasada 11: Koszty wynikające z zarządzania i uruchomienia funduszy strukturalnych.

Zasada 12: Kwalifikowanie się działań w zależności od miejsca

Powyższe zasady kwalifikowalności mają pierwszeństwo przed wszelkimi innymi informacjami zawartymi w notach kierunkowych, które mogłyby wydawać się sprzeczne z tymi zasadami. Praktyka stosowania powyższego Rozporządzenia wskazała na istnienie niejasnych aspektów. Niektóre spośród nich są ciągle dyskutowane.

W przypadku realizacji projektów z zakresu Rewitalizacji Obszarów Miejskich **poniżej wymienione koszty mogą być objęte dofinansowaniem** z funduszy strukturalnych.

W ramach Poddziałania 3.3.1. do wydatków kwalifikowalnych, wyłącznie w przypadku przyjęcia projektu do realizacji, mogą zostać zaliczone koszty zgodne z zasadami określonymi w rozporządzeniu nr 448/2004 z dnia 10 marca 2004 r. zmieniającym rozporządzenie nr 1685/2000 ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia nr 1260/1999 w zakresie kwalifikowalności wydatków ponoszonych na operacje współfinansowane z Funduszy Strukturalnych i uchylającym rozporządzenie nr 1145/2003 z dnia 27 czerwca 2003 r. W szczególności mogą to być wydatki poniesione na:

1. Przygotowanie Lokalnych Programów Rewitalizacji (przeprowadzenie prac studialnych, ekspertyz, badań) – podmiotem uprawnionym do otrzymania zwrotu poniesionego kosztu przygotowania dokumentu jest samorząd miasta,
2. Prace przygotowawcze:
 - przygotowanie dokumentacji technicznej: koncepcja budowlana, projekt budowany, projekt wykonawczy,
 - przygotowanie studium wykonalności, raportu oddziaływania na środowisko,
 - przygotowanie dokumentacji przetargowej,
 - zakup niezabudowanej nieruchomości nierozzerwalnie związanej z realizacją projektu (nie więcej niż 10 % wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu),
 - projekt budowlany i architektoniczny
 - badania i prace projektowe poprzedzające rewitalizację obszarów miejskich związane z urbanistyką, krajobrazem i budownictwem oraz prace geodezyjne,

- zakup nieruchomości, jeśli istnieje bezpośrednie powiązanie między zakupem i celami realizacji poddziałania 3.3.1. ZPORR
- przygotowanie dokumentacji przetargowej,
- koszt przygotowania projektu, w tym publikacji ogłoszeń przetargowych.

3. Prace inwestycyjne i związane z procesem inwestycyjnym:

- przygotowanie terenu pod budowę,
- prace ziemne,
- prace budowlano-montażowe,
- prace budowlane,
- prace rozbiórkowe,
- prace remontowe,
- prace modernizacyjne,
- prace konserwacyjne,
- prace wykończeniowe,
- prace ziemne,
- przebudowa infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją,
- prace wykończeniowe w tym umocnienia,
- zakup wyposażenia nierozzerwalnie związanego z funkcjonowaniem inwestycji,
- nadzór sprawowany w imieniu inwestora w zakresie prawidłowości realizacji inwestycji i nadzór konserwatorski,
- koszty informacji i promocji projektu integralnie związane z realizacją działania.

Do wydatków NIEKWALIFIKOWALNYCH należy:

- **budowa budynków mieszkaniowych,**
- adaptacja, przebudowa, remont budynków, powierzchni i mieszkań na **cele mieszkaniowe,**
- remont, przebudowa, adaptacja budynków **administracji publicznej** w celach wyłącznie administracyjnych, (za wyjątkiem funkcji szkoleniowych, przekwalifikowywania,

- poradnictwa zawodowego osób bezrobotnych, zapobiegania przestępczości - przyczyniających się do realizacji celów działania i dla jednostek, które uczestniczą w realizacji programu),
- zakup obiektów wykorzystywanych jako miejsce świadczenia usług przez administrację publiczną (za wyjątkiem funkcji szkoleniowych, przekwalifikowywania, poradnictwa zawodowego osób bezrobotnych - przyczyniających się do realizacji celów działania i dla jednostek, które uczestniczą w realizacji programu) – zgodnie z zasadą nr 6 zawartą w rozporządzeniu nr 448/2004 z dnia 10 marca 2004. .
 - uzbrojenie terenu pod budowę budynków mieszkaniowych,
 - remont, przebudowa indywidualnych mieszkań (prace budowlano-montażowe),
 - rozbiórka budynków pod budowę budynków mieszkalnych,
 - zakup nieruchomości dla celów mieszkaniowych,
 - zakup nieruchomości w przypadku, jeśli w ciągu ostatnich 10 lat była finansowana z krajowych lub wspólnotowych grantów, które powodowałyby podwójne współfinansowanie jego zakupu ze środków EFRR - zgodnie z zasadą nr 6 zawartą w rozporządzeniu nr 448/2004 z dnia 10 marca 2004.
 - finansowanie projektów, nie ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji (nie znajdują się w granicach obszaru podlegającego rewitalizacji), nie przyczyniających się do realizacji celów działania.

2.3. Strategia rozwoju miasta Kędzierzyn-Koźle do 2010r.

Strategia Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do roku 2010 powstała w ramach umowy między Zarządem Miasta Kędzierzyn-Koźle i firmą konsultingową SJOS Sp. z o.o. we Wrocławiu w 2001 r.

Strategia rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle jest planem stawiającym na dynamikę. Założono, że tylko aktywne postępowanie władz Miasta pozwoli zaspokoić obecne i przyszłe potrzeby mieszkańców. Niniejsza strategia jest również planem wszechstronnym. Kładzie bowiem nacisk na rozwój w wielu obszarach funkcjonowania Miasta, które nie chce być utożsamiane wyłącznie z przemysłem chemicznym, a ze względu na swoje walory naturalne i szczególnego rodzaju atuty ma wyjątkową szansę, aby na jego terenie nastąpił rozwój przemysłu, handlu i usług.

Diagnoza i ocena sytuacji strategicznej Kędzierzyna-Koźla wykazały, że zarówno czynniki wewnętrzne, jak i czynniki zewnętrzne wykazują bardzo złożony charakter Miasta. Wiele jest atutów, które mogą stać się filarem strategii jego rozwoju, ale też istnieje wiele słabości i zagrożeń, z którymi musi się ono zmierzyć. Wobec powyższego warto rozważyć możliwe warianty rozwoju Miasta zarówno w układzie funkcjonalnym, jak i przestrzennym. Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta wskazuje, że ze względu na szczególną jego lokalizację i potencjał przemysłowo-usługowy Kędzierzyn-Koźle największe szanse powinien wiązać z **rozwojem gospodarczym** oraz umiejętnym **wykorzystaniem położenia i infrastruktury logistycznej**.

W Strategii Rozwoju Miasta K-Koźle zdefiniowano następującą **MISJĘ**:

*Chcemy, aby Kędzierzyn-Koźle był miastem otwartym na współpracę, opierającym swój rozwój na wiedzochłonnym przemyśle, właściwie wykorzystanym położeniu i infrastrukturze logistycznej, edukacyjnej oraz badawczo-rozwojowej, oferującym mieszkańcom **europejski standard życia**.*

Obok tak zdefiniowanej misji, wskazującej na konieczność wielobiegowego i zrównoważonego, zarówno w sferze społecznej jak i gospodarczej, rozwoju, określono również **wizję rozwoju miasta**, w której dominują następujące założenia, ściśle powiązane z koniecznością dokonania niezbędnych prac rewitalizacyjnych w obrębie obszarów miejskich:

1. *Uporządkowane przestrzenie Miasta z wyraźnie ukształtowanymi dwoma centrami: „nowoczesnym” w Kędzierzynie i „tradycyjnym” w Koźlu.*
2. *Miasto o europejskim standardzie życia (zapewniające pełną dostępność mediów technicznych, oferujące szerokie możliwości spędzania wolnego czasu).*
3. *Kędzierzyn-Koźle – Miasto w pełni zabezpieczone przed zagrożeniem powodziowym.*
4. *Ośrodek integrujący różne społeczności lokalne, kreujący i promujący własną tożsamość, jako wielokulturowego Miasta w zjednoczonej Europie.*

Główny kontekst ww. elementów wizji wskazuje, że w roku 2010 Kędzierzyn – Koźle byłby Miastem uporządkowanym przestrzennie. Wyraźnie wykształcone byłyby **dwa centra: „nowoczesne” w Kędzierzynie i „tradycyjne” w Koźlu**. Ujętą w cudzysłowie specyfikę tych centrów należy rozumieć wyłącznie ideowo. W Kędzierzynie np. dominujący charakter zabudowy i rozwoju przestrzennego będzie wskazywał, że jest to miejsce biznesu (przemysłu, handlu i usług), co jednak nie oznacza, że nie będzie tu możliwości spędzenia wolnego czasu. Podobnie sytuacja się przedstawia w nastawionym głównie na turystykę i wypoczynek Koźlu. Piątą cechą wizji Miasta w roku 2010 również jest śmiały zapisem. Za dziesięć lat Kędzierzyn-Koźle oferowałby swoim mieszkańcom **europejski standard życia**, czyli bezpieczne, wygodne i ciekawe życie w zdrowym, ekologicznym otoczeniu. Będzie to jednak możliwe dopiero po zrealizowaniu szeregu inwestycji infrastrukturalnych zapewniających pełną dostępność mediów, a także przy założeniu rozwoju bazy kulturalno-rekreacyjnej.

W długofalowej perspektywie działania Miasto ustanowiło następujące **cele strategiczne**:

1. Aktywizacja przedsiębiorczości i stworzenie warunków do intensywnego rozwoju gospodarczego Kędzierzyna-Koźła
2. Utrwalenie roli Miasta jako kluczowego w tym regionie węzła przemysłowo-logistyczno-edukacyjnego i usługowego
3. **Wykreowanie Kędzierzyna-Koźła jako Miasta zintegrowanego wewnątrznie i otwartego na współpracę (międzygminną, krajową i międzynarodową)**
4. **Zapewnienie mieszkańcom europejskiego standardu życia przez stałe doskonalenie infrastruktury technicznej Kędzierzyna-Koźła**
5. **Stworzenie mieszkańcom szerokich możliwości w zakresie edukacji, rozwoju zawodowego, a także wypoczynku i rekreacji**

Szczególnie trzy ostatnie cele strategiczne są bardzo zbieżne z ideą rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich, które stanowią podstawową tkankę rozwoju społecznego Kędzierzyna-Koźła.

Cel strategiczny – **wykreowanie Kędzierzyna-Koźła jako Miasta zintegrowanego wewnątrznie i otwartego na współpracę (międzygminną, krajową i międzynarodową)** – kładzie nacisk na wykształcenie pożądanego obrazu Kędzierzyna-Koźła w oczach przedsiębiorców polskich i zagranicznych, władz wojewódzkich i krajowych, a także samych mieszkańców, którzy będą chcieli tu żyć, kształcić się, zakładać rodziny i pracować. Zintegrowany i otwarty na współpracę ośrodek posiadający korzystny wizerunek będzie przyciągał coraz to nowych inwestorów chcących właśnie na tym terenie zaangażować swój kapitał.

Przyjęcie czwartego celu – **zapewnienie mieszkańcom europejskiego standardu życia przez stałe doskonalenie infrastruktury technicznej Kędzierzyna-Koźła** – oznacza, że kontynuowane będą intensywne działania w tym zakresie. Chociaż poziom infrastruktury technicznej już obecnie należy określić jako wysoki, to jednak do poziomu europejskiego z pewnością jeszcze daleko. Niezbędne jest zapewnienie pełnej dostępności podstawowych mediów do wszystkich gospodarstw domowych, zdecydowana poprawa komunikacji i poziomu bezpieczeństwa na drogach. Przedsięwzięcie tych zadań będzie świadczyło o tym, że Miasto dba zarówno o swoich mieszkańców, jak i środowisko naturalne.

Ostatni cel strategiczny – **stworzenie mieszkańcom szerokich możliwości w zakresie edukacji, rozwoju zawodowego, a także wypoczynku i rekreacji** – świadczy o tym, że Miasto troszczy się o swoich mieszkańców, zarówno o perspektywy edukacyjne, zawodowe, jak i o możliwości spędzania wolnego czasu. Przyjęcie tego celu oznacza również otwarcie się Kędzierzyna-Koźla na zewnątrz na turystów i osoby przyjezdne.

Należy w szczególności podkreślić, iż przewidziane w ramach niniejszego Planu przedsięwzięcia szczegółowe, jak również ogólne kierunki działań muszą być zbieżne z celami zapisanymi w strategii i dążyć do realizacji wizji rozwoju miasta, przyjętej przez władze Miasta na początku XXI w.

Należy również wspomnieć, iż obok ww. celów strategicznych określono w poszczególnych sferach rozwoju szczegółowe kierunki działań i programy pozwalające na ich realizację.

W kontekście działań pro-rozwojowych w sferze społecznej i gospodarczej na terenach stanowiących skupiska obiektów mieszkaniowych, o szczególnie negatywnych cechach, wskazujących na konieczność ich jak najszybszego odnowienia i zrewaloryzowania, należy w tym miejscu wymienić następujące **kierunki działań**, będące głównymi filarami strategii długofalowego rozwoju i mogącymi decydować o sukcesie jej realizacji:

1. *Rozwój budownictwa mieszkaniowego;*
2. *Usprawnienie systemu opieki społecznej;*
3. *Poprawa warunków oraz bazy kulturalno-sportowej umożliwiającej rozwój aktywności mieszkańców Miasta;*
4. *Zapewnienie mieszkańcom dogodnego dostępu do usług medycznych;*
5. *Dalsza poprawa poziomu bezpieczeństwa w Mieście;*
6. *Rozbudowa systemu komunikacyjnego oraz poprawa bezpieczeństwa drogowego;*
7. *Rozwój miejskiej komunikacji zbiorowej;*
8. *Kontynuacja likwidacji tzw. „niskiej emisji”;*
9. *Dokończenie budowy kanalizacji sanitarnej oraz modernizacja kanalizacji deszczowej;*
10. *Wdrażanie racjonalnej gospodarki odpadami;*
11. *Ochrona obiektów i obszarów przyrodniczo-cennych.*

Tak duża liczba i szeroki zakres zadań zidentyfikowanych i koniecznych do realizacji zadań w celu osiągnięcia zamierzeń długofalowego i harmonijnego rozwoju społeczno-gospodarczego, jeszcze bardziej przekonuje autorów Planu o konieczności jego przygotowania i wdrożenia. Jedynie spójne i odpowiadające obecnym potrzebom działania w tak delikatnej i wymagającej ostrożnego podejścia dziedzinie, jak rewitalizacja obszarów dotkniętych patologiami i negatywnym wpływem szybko postępujących zmian, zapewnią właściwy i założony w oparciu o analizę szans i zagrożeń, rozwój Miasta.

2.4. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Kędzierzyn-Koźle

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP) jest dokumentem planowania lokalnego decydującym w zasadzie o harmonijnym i skoordynowanym rozwoju danej jednostki podziału administracyjnego Państwa. Kędzierzyn-Koźle, jako jedna z pierwszych i niewielu do chwili obecnej jednostek samorządu lokalnego w woj. opolskim, dopełniło obowiązek opracowania tego dokumentu, co w znacznej mierze pozwala realizować procesy rozwojowe poszczególnych obszarów Miasta bez konieczności stosowania kosztownych i długotrwałych procedur uzgodnieniowych.

Miejscowy Plan Zagospodarowania przestrzennego został opracowany w roku 2003 przez zespół Instytutu Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej w Warszawie i stał się aktem prawa miejscowego po uchwaleniu go przez Radę Miasta K-Koźle (**Uchwała Nr IX/98/2003 Rady Miasta Kędzierzyn-Koźle z dnia 22 Maja 2003r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kędzierzyn-Koźle**). Podstawowym elementem MPZP jest rysunek planu w skali 1:10000 stanowiący załącznik graficzny do ww. uchwały.

Ze względu na trudności proceduralne, które mogłyby przeszkodzić w realizacji inwestycji w dużej części Miasta, nastąpiła konieczność przygotowania osobnego, uzupełniającego MPZP dla dzielnicy Sławięcice. Ten dokument również został opracowany przez zespół Instytutu Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej w Warszawie i stał się aktem prawa miejscowego po uchwaleniu go przez Radę Miasta K-Koźle (**Uchwała Nr XIII/147/2003 Rady Miasta Kędzierzyn-Koźle z dnia 25 września 2003r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru jednostki planistycznej Sławięcice**).

MPZP przedstawia **szczegółowe warunki i zasady lokalizowania wszelkich inwestycji** na terenie Miasta, stąd też jest dokumentem wręcz niezbędnym dla prowadzenia działań

planistycznych w krótkim okresie czasu zarówno przez jednostki publiczne, jak i przez prywatnych inwestorów.

Przy realizacji jakichkolwiek przedsięwzięć inwestycyjnych, należy kierować się zgodnością z MPZP uwzględniającym w szczególności:

- 1) wymagania ładu przestrzennego, urbanistyki i architektury,
- 2) walory architektoniczne i krajobrazowe,
- 3) wymagania ochrony środowiska przyrodniczego, zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia, a także wymagania osób niepełnosprawnych,
- 4) wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury,
- 5) walory ekonomiczne przestrzeni i prawo własności,
- 6) potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa.

Na potrzeby jednostki planistyczne wyznaczone granicami jednostek planistycznych zgodnie z rysunkiem planu:

- 1) Rogi - oznaczona symbolem jednostki **A**,
- 2) Koźle - oznaczona symbolem jednostki **B**,
- 3) Kłodnica Las - oznaczona symbolem jednostki **C**,
- 4) Kłodnica - oznaczona symbolem jednostki **D**,
- 5) Kędzierzyn Pogorzelec - oznaczona symbolem jednostki **E**,
- 6) Kędzierzyn Śródmieście - oznaczona symbolem jednostki **F**,
- 7) Cisowa - oznaczona symbolem jednostki **G**,
- 8) Kuźniczka - oznaczona symbolem jednostki **H**,
- 9) Lenartowice - oznaczona symbolem jednostki **I**,
- 10) Błachownia Osiedle - oznaczona symbolem jednostki **J**,
- 11) Błachownia Przemysłowa - oznaczona symbolem jednostki **K**,
- 12) Azoty Osiedle - oznaczona symbolem jednostki **L**,
- 13) Azoty Przemysłowe - oznaczona symbolem jednostki **L**,
- 14) Miejsce Kłodnickie - oznaczona symbolem jednostki **M**.

Dla każdej z ww. jednostek określono szczegółowe ustalenia planistyczne, ze szczególnym uwzględnieniem dominujących form zagospodarowania terenu. Ustalenia te decydują o charakterze przeznaczenia danego obszaru, co ma kluczowe znaczenie w rzetelnym określeniu granic obszarów objętych **PROM**. Przykładowo dla dzielnicy Kędzierzyn-Pogorzelec określono następujące szczegółowe wymagania i ustalenia:

- 1) **podstawową funkcją jednostki jest mieszkalnictwo w zabudowie wielorodzinnej oraz usługi w tym usługi publiczne o zasięgu lokalnym,**
- 2) zabrania się lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wymagających sporządzenia raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko za wyjątkiem obiektów technicznej obsługi miasta, budowli przeciwpowodziowych oraz transportu drogowego, kolejowego i wodnego,
- 3) należy ograniczać szczególnie rozwój funkcji wytwórczych i innych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obowiązek sporządzenia raportu może być wymagany,
- 4) wszelkie zagospodarowanie musi być zgodne z warunkami ochrony przeciwpowodziowej i umożliwiać jej prawidłowe wykonywanie,
- 5) należy ograniczać wpływ pobliskich terenów przemysłowych oraz uciążliwości transportowych na warunki życia mieszkańców poprzez ochronę istniejących terenów leśnych i parkowych oraz wprowadzenie zieleni miejskiej w obszary terenów mieszkaniowo-usługowych oraz wzdłuż dróg publicznych.

Poza tym w dzielnicy tej wyznacza się obszar zorganizowanej działalności inwestycyjnej, który stanowią tereny usług uciążliwych z dopuszczeniem zespołów obiektów handlowych o powierzchni sprzedażnej powyżej 2000m² położone w granicach jednostki. Obszar ten z uwagi na położenie, oraz możliwości rozwoju powinien w przyszłości stanowić dominantę kompozycyjną miasta o zasięgu lokalnym. Zagospodarowanie tego obszaru powinno być prowadzone w sposób szczególny poprzez koordynację procesu inwestycyjnego w zakresie rozwiązań urbanistycznych, architektonicznych i funkcjonalnych i zapewniać ich najwyższą jakość.

Czynnikiem decydującym o możliwości realizacji określonego rodzaju inwestycji jest zlokalizowanie jej na odpowiednim obszarze wyznaczonym w ramach MPZP.

Na rysunku planu wyznaczono liniami rozgraniczającymi następujące kluczowe przeznaczenie terenów funkcjonalnych:

- 1) teren oczyszczalni ścieków - oznaczony symbolem przeznaczenia **IT-1**,
- 2) tereny przepompowni ścieków wraz ze zbiornikami retencyjnymi - oznaczone symbolem przeznaczenia **IT-2**,
- 3) tereny stacji uzdatniania wody - oznaczone symbolem przeznaczenia **IT-3**,
- 4) tereny ujęć wody ze stacją uzdatniania wody - oznaczone symbolem przeznaczenia **IT-4**,
- 5) teren elektrowni konwencjonalnej - oznaczony symbolem przeznaczenia **IT-5**,
- 6) tereny głównych punktów zasilania - oznaczone symbolem przeznaczenia **IT-6**,
- 7) teren składowiska odpadów - oznaczony symbolem przeznaczenia **IT-7**,
- 8) tereny osadników - oznaczone symbolem przeznaczenia **IT-8**,
- 9) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług nieuciążliwych - oznaczone symbolem przeznaczenia MNU,**
- 10) tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej niskiej i usług nieuciążliwych - oznaczone symbolem przeznaczenia MWNU,**
- 11) tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usług nieuciążliwych - oznaczone symbolem przeznaczenia MWU,**
- 12) tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usług nieuciążliwych o szczególnej koncentracji usług użyteczności publicznej - oznaczone symbolem przeznaczenia MWU-1,**
- 13) teren powierzchniowej eksploatacji - oznaczony symbolem przeznaczenia **PE**,
- 14) tereny przemysłowe - oznaczone symbolem przeznaczenia **P**,
- 15) tereny produkcji rolnej - oznaczone symbolem przeznaczenia **RP**,
- 16) tereny usług nieuciążliwych - oznaczone symbolem przeznaczenia **UN**,
- 17) tereny usług sportu, rekreacji i turystyki - oznaczone symbolem przeznaczenia US,**
- 18) tereny usług sportu, rekreacji i turystyki z dopuszczeniem istniejącej zabudowy mieszkaniowej - oznaczone symbolem przeznaczenia US-1,**
- 19) tereny usług sportu, rekreacji i turystyki z zakazem wprowadzania zabudowy - oznaczone symbolem przeznaczenia **US-2**,
- 20) tereny usług sportu, rekreacji i turystyki z dopuszczeniem targowiska miejskiego - oznaczone symbolem przeznaczenia **US-3**,

- 21) tereny usług uciążliwych - oznaczone symbolem przeznaczenia **UU**,
- 22) tereny usług uciążliwych z dopuszczeniem zespołów handlowych o powierzchni sprzedażnej powyżej 2000 m² - oznaczone symbolem przeznaczenia **UU-1**,
- 23) tereny usługowo-wytwórcze - oznaczone symbolem przeznaczenia **UW**,
- 24) teren usługowo-wytwórczy - Centrum Logistyczne - oznaczony symbolem przeznaczenia **UW-1**,
- 25) tereny cmentarzy - oznaczone symbolem przeznaczenia **ZC**,
- 26) tereny ogrodów działkowych - oznaczone symbolem przeznaczenia **ZD**,
- 27) tereny lasów - oznaczone symbolem przeznaczenia **ZL**,
- 28) tereny zieleni nieurządzonej - oznaczone symbolem przeznaczenia **ZN**,
- 29) tereny zieleni parkowej - oznaczone symbolem przeznaczenia ZP,**
- 30) wody powierzchniowe – nieoznaczone symbolem przeznaczenia.

Obok wyznaczonych powyżej terenów funkcjonalnych ustalono następujące przeznaczenie terenów komunikacji:

- 1) tereny komunikacji wodnej - oznaczone symbolem przeznaczenia **KH**,
- 2) tereny komunikacji kolejowej - oznaczone symbolem przeznaczenia **KK**.

Kolejnym elementem prowadzącym do szczegółowego określenia terenów znajdujących się w granicach administracyjnych Kędzierzyna-Koźla jest wskazanie terenów komunikacji:

- 1) drogi publiczne klasy głównej ruchu przyspieszonego - oznaczone symbolem przeznaczenia **KGP**,
- 2) drogi publiczne klasy drogi głównej o minimalnej szerokości w liniach rozgraniczających dla odcinków noworealizowanych 35 m - oznaczone symbolem przeznaczenia **KG-1**,
- 3) drogi publiczne klasy drogi głównej o minimalnej szerokości w liniach rozgraniczających dla odcinków noworealizowanych 25 m - oznaczone symbolem przeznaczenia **KG-2**,
- 4) drogi publiczne klasy drogi zbiorczej o minimalnej szerokości w liniach rozgraniczających dla odcinków noworealizowanych 25 m - oznaczone symbolem przeznaczenia **KZ-1**,

- 5) drogi publiczne klasy drogi zbiorczej o minimalnej szerokości w liniach rozgraniczających dla odcinków noworealizowanych 20 m - oznaczone symbolem przeznaczenia **KZ-2**,
- 6) drogi publiczne klasy drogi lokalnej - oznaczone symbolem przeznaczenia **KL**.

Ważnym czynnikiem określającym cechy oznaczonych ww. symbolami jednostek są szczegółowe wytyczne i warunki obowiązujące na danym typie obszaru.

Np. na terenach oznaczonych symbolami przeznaczenia **MWU** i **MWU-1** wprowadza się całkowity zakaz lokalizowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wymagających sporządzenia raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Plan wskazuje m.in. obiekty zabytkowe objęte ochroną prawną poprzez wpisanie do rejestru zabytków województwa opolskiego.

Plan wskazuje również obiekty objęte ochroną prawną, będące w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Wszystkie inwestycje dotyczące obiektów będących w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków muszą być zaopiniowane przez właściwego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

MPZP wskazuje obiekty objęte ochroną prawną, jako pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej oznaczone na rysunku planu. Wszystkie inwestycje w promieniu 5 m od pomników przyrody ożywionej muszą być uzgodnione z właściwym organem służb ochrony przyrody i środowiska. Kluczowe znaczenie dla lokalizacji inwestycji (szczególnie w Koźlu) jest wskazanie w MPZP na tereny powodziowe.

Na terenie objętym ustaleniami planu zabrania się również wykonywania jakichkolwiek podziałów działek budowlanych za wyjątkiem zgodnych z ustaleniami planu, przepisami szczególnymi i zasadami współżycia społecznego. Aspekt ten również może mieć znaczenie dla przeprowadzenia prac rewitalizacyjnych, w szczególności na obszarach przemysłowych, które do chwili obecnej w dużej mierze charakteryzują się brakiem wydzielenia z dotychczasowego majątku Skarbu Państwa odpowiednich działek inwestycyjnych.

Ważnym zadaniem planu, unifikującym zasady realizacji różnorodnego typu przedsięwzięć na terenie miasta (np. budownictwa mieszkaniowego, lokalizacji zakładów

przemysłowych, ingerencji w środowisko naturalne, ochrony urządzeń melioracji wodnych, lokalizacji jednostek użyteczności publicznej, inwestycje realizowane na terenach zagrożonych powodzią) jest określenie dla nich jednakowych kryteriów i zakazów.

Rozdział 3.

Założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich (LPROM).

3.1. Okres realizacji LPROM

Okres realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich przewidziany jest **na lata 2005-2013**. Ma to ścisły związek z członkostwem Polski w Unii Europejskiej, w której obowiązuje 7-letni okres planowania budżetu. Obecnie trwa okres budżetowania 2000-2006, w ramach którego przewidziano (również dla naszego kraju) konkretne instrumenty finansowe (m.in. ZPORR), za pomocą których można wspierać rozwój obszarów miejskich.

Trudno natomiast na obecnym etapie przewidzieć, jakie narzędzia dostępne będą w kolejnym okresie programowania Unii Europejskiej, dlatego też w ramach LPROM należy stworzyć jak najszersze możliwości realizacji konkretnych, obecnie nie zdefiniowanych, zadań i projektów w przyszłości. Jedną z przesłanek jest, iż Polska po roku 2006 będzie mogła korzystać z Inicjatywy Wspólnotowej URBAN, która nakierowana jest na współpracę między miastami i m.in. ich rewitalizację.

Patrząc z powyżej określonej perspektywy, można założyć, iż wdrażanie LPROM będzie podzielone na dwa zazębiające się z sobą podokresy:

Okres 1: 2005 - 2006

Okres 2: 2007 – 2013

Zasięg terytorialny LPROM będzie stały dla tych okresów (w razie potrzeb i rozwoju Miasta istnieje jednakże możliwość rozszerzenia oddziaływania Programu na inne nie ujęte w pierwszej wersji obszary).

Dla **Okresu 1** zostaną wyznaczone przykładowe rozwiązania projektowe, zasygnalizowane na etapie opracowywania Programu przez potencjalnych wykonawców inwestycji i jednocześnie beneficjentów funduszy Unii Europejskiej. Należy jednak zaznaczyć, iż lista ta nie będzie zamknięta i każdy podmiot spełniający cele LPRÓM będzie mógł realizować swoje zadania. Taki warunek jest szczególnie ważny w przypadku korzystania z funduszy pomocowych Unii Europejskiej, gdyż należy wykazać zgodność projektu z założeniami LPRÓM.

Dla **Okresu 2**, w ramach niniejszego LPRÓM zostaną wskazane przesłanki, które będą decydować o podstawach merytorycznych rozwiązań projektowych rozpoczynających swój bieg w tym okresie. Warunkiem Realizacji projektów w ramach Programu będzie spełnianie celów wyznaczonych dla poszczególnych obszarów wsparcia.

Należy również podkreślić, iż okres objęty Programem Rewitalizacji Obszarów Miejskich, wykracza poza ramy czasowe objęte Strategią Rozwoju Miasta (do 2010 r.). Sytuacja taka pozwala na ściśle powiązanie ze sobą tych dwóch znaczących dla rozwoju Kędzierzyna-Koźla średniookresowych dokumentów planistycznych, co powinno być uwypuklone w okresowej ocenie ich realizacji.

W odróżnieniu od Strategii Rozwoju Miasta, która określa cele działania, do których powinny dążyć wszystkie podmioty funkcjonujące na obszarze Miasta, LPRÓM wskazuje bezpośrednio na obszary, które mogą podlegać wsparciu z konkretnych źródeł finansowania. Pozwala to w sposób czytelny skonfrontować oba dokumenty, pod kątem przydatności realizacji założeń Programu na rzecz osiągnięcia celów rozwojowych określonych w Strategii.

Skutki realizacji zadań zbieżnych z założeniami Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich powinny znaleźć silne odzwierciedlenie w pracach nad kolejną Strategią Rozwoju Miasta po roku 2010.

3.2. Zasięg terytorialny rewitalizowanych obszarów

Zgodnie z warunkami zapisanymi w UZPORR, obszary miejskie poddawane rewitalizacji zostają wyznaczone w **Lokalnym Programie Rewitalizacji**. Ich granice są wyznaczone na podstawie krytycznej analizy wyników badań i analiz (w tym wniosków różnych podmiotów współpracujących w procesie rewitalizacji) przeprowadzonych dla potrzeb przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Dokonując tego wyboru **należy wziąć pod uwagę** poziom:

- **bezrobocia,**
- **ubóstwa oraz trudne warunki mieszkaniowe,**
- **przestępczości,**
- **wykształcenia mieszkańców,**
- **przedsiębiorczości mieszkańców,**
- **degradacji technicznej infrastruktury i budynków,**
- **zanieczyszczenia środowiska naturalnego.**

Przeprowadzona w **rozdziale 1.** wieloczynnikowa analiza sytuacji społeczno-gospodarczej pozwoliła wyciągnąć wnioski, ułatwiające wskazanie najważniejszych dla Miasta obszarów problemowych, spełniających co najmniej trzy z powyższych kryteriów.

Obok krytycznej analizy powyższych czynników w procesie wyznaczenia obszarów, które poddane zostaną rewitalizacji wzięto pod uwagę zgodność działań z:

- Strategią Rozwoju Kędzierzyna-Koźla do roku 2010 – odnośnie realizacji celów rozwojowych miasta, wypełniania jego Misji i realizacji Wizji rozwoju;
- Strategią Rozwoju Województwa Opolskiego na lata 2000-2015;
- Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego – odnośnie zgodności planowanych rozwiązań inwestycyjnych z założeniami Planu.

Zbieżność ta została opisana w **rozdziale 2. Programu.**

Pozwala to zakwalifikować te obszary do terenów, które powinny w najbliższym okresie podlegać rewitalizacji na wielu płaszczyznach:

- przestrzennej;
- gospodarczej;
- społecznej.

3.2.1. Obszary rewitalizacji

W wyniku przeprowadzonej analizy wyodrębniono PIĘĆ OBSZARÓW, spełniających powyższe kryteria, w ramach których będą realizowane inwestycje zgodne z założeniami LPRM.

Nazwa OBSZARU	Lokalizacja (granice obszaru)	Wiodące funkcje
Obszar I	<p>Stare Miasto – Koźle</p> <p>obszar wyznaczony granicami następujących obiektów/ulic:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zachodnia granica miasta - ul. Głębczycka - ul. 24 Kwietnia - ul. Stara Odra - rzeka Odra /do mostu/ - Wyspa - ul. Łukasiewicza - ul. Żeromskiego - ul. Piastowska - ul. Chrobrego 	<ul style="list-style-type: none"> - administracyjna - edukacyjna - usługowa - mieszkalna - kulturowa
Obszar II	<p>Osiedle Zachód – Koźle</p> <p>obszar wyznaczony granicami następujących obiektów/ulic:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zachodnia granica miasta - ul. Chrobrego - ul. Synów Pułku - ul. Niemcewicza - ul. Piastowska - ul. Żeromskiego - rzeka Odra - linia kolejowa <p>/ z wyłączeniem terenów powojkowych – Koszary/</p>	<ul style="list-style-type: none"> - mieszkalna - usługowa

Obszar III	<p>Osiedle Pogorzelec – Kędzierzyn</p> <p>obszar wyznaczony granicami następujących obiektów/ulic:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ul. Gliwicka (od Ronda) - ul. Krokusów - ul. Partyzantów (przedłużenie do linii kolejowej), - linia kolejowa, - Aleja Armii Krajowej (do ronda) 	<ul style="list-style-type: none"> - mieszkalna - społeczna - administracyjna
Obszar IV	<p>Śródmieście – Kędzierzyn</p> <p>obszar wyznaczony granicami następujących obiektów/ulic:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aleja Armii Krajowej (od linii kolejowej do Alei Jana Pawła II) - Aleja Ignacego Lisa - ul. Stelmacha (przedłużenie do trakcji kolejowej) - linia kolejowa 	<ul style="list-style-type: none"> - administracyjna - kulturowa - usługowa - mieszkalna - rekreacyjno-sportowa
Obszar V	<p>Osiedle Sławięcice</p> <p>obszar wyznaczony granicami następujących obiektów/ulic:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ul. Sławięcicka (od skrzyżowania z ul. Spacerową do skrzyżowania z ul. Szpaków) - ul. Sadowa – przedłużenie do skrzyżowania ul. Sławięcickiej i Spacerowej 	<ul style="list-style-type: none"> - administracyjna (usługi publiczne) - kulturowa - usługowa - mieszkalna - rekreacyjno-sportowa

Granice obszarów zostały graficznie przedstawione na **mapie nr 1**, stanowiącej załącznik do Programu.

3.2.2. Uzasadnienie wyboru obszarów rewitalizacji

Zgodnie z założeniami ZPORR oraz praktyki prowadzenia procesów rewitalizacji w Polsce, obszary poddane rewitalizacji muszą spełniać odpowiednie kryteria wyboru. Kryteria te zostały przedstawione na początku podrozdziału. Uzasadnienie liczbowe spełniania kryteriów przez poszczególne obszary zostały opisane w ***Rozdziale I. Charakterystyka obecnej sytuacji Kędzierzyna-Koźla.***

Analiza została przeprowadzona w trzech obszarach funkcjonalnych – przestrzennym, gospodarczym oraz społecznym.

Z uwagi na charakter programów rewitalizacji obszarów miejskich największe znaczenie w wyborze obszarów rewitalizacji mają względy **przestrzenne** (m.in. degradacja obiektów budowlanych, nieuporządkowana zabudowa oraz przestrzeń miejska) oraz **społeczne** (dostępność mieszkań komunalnych, wysoka przestępczość, występowanie patologii społecznych, negatywne zjawiska demograficzne itp.).

OBSZAR I

- występowanie wielu zdegradowanych obiektów o dużym znaczeniu architektonicznym oraz pomników przyrody,
- zły stan techniczny obiektów publicznych – szczególnie obiektów społecznych (Dom Dziecka), kulturalnych (Miejski Dom Kultury), edukacyjno-wychowawczych (np. szkoła podstawowa, zespół szkół budowlanych)
- niezagospodarowany teren parku miejskiego,
- zdegradowane obiekty budownictwa mieszkaniowego – występowanie licznych opuszczonych i zdegradowanych kamienic, pustostanów,
- narastające zjawisko bezrobocia,
- występowanie patologii społecznych (szczególnie w okolicach rynku), wysoka przestępczość notowana przez Komendę Powiatową Policji oraz Straż Miejską .
- niskie wykształcenie mieszkańców.

OBSZAR II

- wielorodzinna zabudowa mieszkaniowa,
- narastający problem bezrobocia wśród mieszkańców,
- konieczność zagospodarowania nabrzeża Odry,
- zła sytuacja w obszarze zaspokajania potrzeb kulturalnych,
- niska przedsiębiorczość mieszkańców,
- brak instytucji wspierających tworzenie nowych miejsc pracy,
- wysoka przestępczość notowana przez Komendę Powiatową Policji oraz Straż Miejską,
- niezadawalający stan publicznej infrastruktury technicznej .

OBSZAR III

- wielorodzinna, zdegradowana zabudowa mieszkaniowa (drugie co do wielkości skupisko mieszkaniowe w Kędzierzynie-Koźlu) - występowanie licznych opuszczonych i zdegradowanych budynków, pustostanów,
- narastający problem bezrobocia wśród mieszkańców,
- wysoki poziom patologii społecznych,
- nieharmonijne zagospodarowanie terenu (łączenie różnych funkcji na małym terenie w sposób nieprzemyślany przestrzennie),
- niska dostępność mieszkań komunalnych,
- wysoka przestępczość – niski poziom bezpieczeństwa mieszkańców,
- niewystarczająca ilość instytucji społecznych – skutek negatywnych zjawisk demograficznych,
- niezadawalający stan publicznej infrastruktury technicznej .

OBSZAR IV

- zdegradowana zabudowa mieszkaniowa (wielorodzinna),
- wysoka przestępczość – niski poziom bezpieczeństwa mieszkańców (szczególnie w rejonie Alei Jana Pawła II oraz stacji PKP),
- niski standard obiektów publicznych (obiektów społecznych, kulturalnych (Miejski Dom Kultury „Chemik”), sportowych (kryta pływalnia, hala sportowa), edukacyjno-wychowawczych (np. liceum ogólnokształcące)
- brak odpowiedniego zagospodarowania przestrzeni publicznej (np. parku miejskiego)
- niewystarczająca ilość instytucji społecznych – skutek negatywnych zjawisk demograficznych,
- niezadawalający stan publicznej infrastruktury technicznej (m.in. drogi).

OBSZAR V

- występowanie wielu zdegradowanych obiektów o dużym znaczeniu architektonicznym oraz pomników przyrody,
- zły stan i brak zagospodarowania przestrzeni publicznych – szczególnie obiektów sportowych oraz cennego przyrodniczo parku,
- zdegradowane obiekty budownictwa mieszkaniowego – występowanie licznych opuszczonych i zdegradowanych kamienic, pustostanów,
- narastające zjawisko bezrobocia,
- występowanie nasilających się problemów społecznych (m.in. zubożenie społeczeństwa uderzające w najmłodszych mieszkańców osiedla) – konieczność zwiększenia dostępności do publicznych usług społecznych

3.3. Cele przestrzenne rewitalizacji

Na podstawie analizy sytuacji przeprowadzonej w rozdziale I Programu określono następujące *problemy* w sferze przestrzennej na zdefiniowanych powyżej obszarach, które podlegać będą rewitalizacji:

- Duże zróżnicowanie funkcjonalno-przestrzenne Miasta,
- Duże potrzeby modernizacyjne dróg gminnych i wewnętrznych – ograniczona mobilność mieszkańców (szczególnie w godzinach szczytu)
- Lokalizacja Miasta na terenie o zagrożeniu powodziowym (dot. szczególnie dzielnicy Koźle Zachód oraz Stare Miasto) – zagrożenie dla obiektów zabytkowych oraz mieszkalnych
- Brak kanalizacji sanitarnej w niektórych dzielnicach Miasta
- Nadmierne zanieczyszczenie powietrza, wód powierzchniowych i gleb na terenie Kędzierzyna-Koźla

- Występowanie wielu zabytków architektonicznych, wymagających odnowienia i przeprowadzenia procesów rewitalizacyjnych – duże połacie miasta objęte są ochroną konserwatorską
- Niespójne zagospodarowanie przestrzenne, brak koncepcji zagospodarowania terenów zielonych.

Na podstawie tak wyrażonych problemów, wyodrębniono następujące **cele rewitalizacji w obszarze przestrzennym**, zmierzające do zmniejszenia negatywnego ich oddziaływania na otoczenie zewnętrzne:

- 1. Poprawa funkcjonalności struktury ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych*
- 2. Rozwój miejskiej komunikacji zbiorowej*
- 3. Likwidacja tzw. „niskiej emisji”*
- 4. Dokończenie budowy kanalizacji sanitarnej oraz modernizacja kanalizacji deszczowej*
- 5. Wdrażanie racjonalnej gospodarki odpadami*
- 6. Ochrona obiektów cennych architektonicznie i obszarów przyrodniczo-cennych*
- 7. Przebudowy lub/i remont publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych połączonych z działalnością gospodarczą*
- 8. Poprawa warunków oraz bazy kulturalno-sportowej umożliwiającej rozwój aktywności mieszkańców Miasta;*

Cele te są zbieżne z celami określonymi w Strategii Rozwoju Kędzierzyna Koźla do roku 2010, Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do roku 2015 oraz Uzupełnieniu Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

3.4. Planowane działania przestrzenne na obszarze rewitalizowanym

Wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne w sferze zagospodarowania przestrzennego należy przyporządkować do jednego z opisanych w rozdziale 3.2. *Programu Rewitalizacji*. Jest to warunkiem ubiegania się o zewnętrzne źródła finansowania (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej).

Każdy beneficjent/podmiot, który zamierza realizować przedsięwzięcie z jakichkolwiek programów oferujących zewnętrzne finansowanie, dla których warunkiem jest zgodność z LPRM, musi uzyskać akceptację Prezydenta Miasta Kędzierzyna-Koźła wskazującą na zgodność realizowanego przedsięwzięcia z celami LPRM.

Lista rodzajów projektów, które mogą podlegać wsparciu jest bardzo szeroka i pokrywa się z zakresem inwestycji wspieranych w ramach ZPORR. Są to m.in.:

- 1) zagospodarowywanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem,
- 2) porządkowanie „starej tkanki” urbanistycznej,
- 3) izolacja, remont lub przebudowa elewacji, fasad i dachów budynków oraz pomieszczeń przeznaczonych na cele: gospodarcze, szkoleniowe lub kulturalne,
- 4) renowacja budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się na rewitalizowanym terenie (renowacja będzie się składała z działań wspierających: prace konserwatorskie oraz odnowienie zabudowań).
- 5) wyburzanie budynków pod cele: usługowe, kulturowe, edukacyjne, gospodarcze, turystyczne lub rekreacyjne.
- 6) remont lub przebudowa infrastruktury publicznej związanej z rozwojem funkcji turystycznych, rekreacyjnych, kulturalnych, sportowych.
- 7) regeneracja, rehabilitacja i zabudowywanie pustych przestrzeni publicznych (m.in. placów, rynków, parkingów, placów zabaw dla dzieci, publicznych toalet miejskich, małej architektury - np. tarasy widokowe, fontanny, ławki, kosze na śmieci, miejsc rekreacji, terenów zielonych (zieleń wysoka, niska i trawniki) oraz prace restauracyjne na terenie istniejących parków).

- 8) regeneracja infrastruktury technicznej, szczególnie w zakresie ochrony środowiska, m.in.:
- budowa, remonty lub przebudowa sieci kanalizacyjnych i innych urządzeń do oczyszczania, gromadzenia, odprowadzania i przesyłania ścieków,
 - budowa, remonty lub przebudowa kanalizacji deszczowej,
 - wymiana elementów konstrukcyjnych zawierających azbest w budynkach publicznych (poza celami mieszkaniowymi) w przypadku, gdy nie wymaga to przebudowy całego obiektu i po spełnieniu wymagań przekazania powstałych odpadów zawierających azbest podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki takimi odpadami,
 - budowa, remonty lub przebudowa sieci wodociągowych, ujęć wody i urządzeń służących do gromadzenia i uzdatniania wody oraz urządzeń regulujących ciśnienie wody.
- 9) adaptacja, przebudowa lub remonty budynków i przestrzeni użyteczności publicznej wraz z przyległym otoczeniem na cele edukacyjne-społeczne.
- 10) poprawa funkcjonalności ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych rewitalizowanego terenu, poprzez m.in.:
- remonty, przebudowę lub modernizację dróg lokalnych (gminnych lub powiatowych) i ulic prowadzących do dzielnic mieszkalnych oraz komunalnych dróg osiedlowych (między innymi wzmocnienie podbudowy jezdni, polepszenie stanu nośności, wymiana i poszerzenie nawierzchni) oraz małych obiektów inżynierskich,
 - budowę, remonty lub przebudowę chodników i przejść dla pieszych, jak również wszelkie inne prace infrastrukturalne lub zakup wyposażenia pozwalający zwiększyć bezpieczeństwo pieszych, rowerzystów lub zwierząt, (np. budowa, przebudowa lub remont ścieżek rowerowych).

Ww. rodzaje projektów w dużej mierze dotyczą również opisywanej w dalszej części sfery społecznej. Zatem trudno w przypadku niektórych projektów jednoznacznie zdefiniować zaliczenie do jednej z trzech opisywanych sfer funkcjonalnych. Nie wpływa to jednakże na możliwość realizacji inwestycji w ramach LPROM, gdyż projekty zaplanowane przez potencjalnych beneficjentów mogą mieć charakter kompleksowy, obejmujący wiele aspektów

rewitalizacji (np. uporządkowanie przestrzeni społecznej powiązane z tworzeniem obiektów społecznych lub zabudowy komunalnej).

Istnieje również możliwość realizacji **innych przedsięwzięć/projektów** nie wymienionych na powyższej liście, jeżeli wykaże się ich zgodność z celami LPROM w określonym obszarze.

W toku konsultacji społecznych przeprowadzonych w trakcie opracowywania Programu udało się wyodrębnić (wskazać) kilka projektów, które wpisują się w założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich. Projekty te mogą być traktowane jako pilotażowe, których realizacja zainteresuje inne podmioty kompetentne w zakresie prowadzenia inwestycji, spełniające kryteria oznaczone w rozdziale 3.3.

Projekt 1.

Obszar ujęty w LPRM:	Obszar I
Inwestor:	Zespół Szkół nr 1
Nazwa przedsięwzięcia:	Rewitalizacja boiska sportowego w Zespole Szkół nr 1
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Skarbowa, Koźle
Opis przedsięwzięcia	Zadanie polega na rewitalizacji obiektu publicznego – boiska sportowego zlokalizowanego przy Zespole Szkół. Celem inwestycji jest zwiększenie atrakcyjności sportowej rewitalizowanego terenu
Okres realizacji (łącznie z opracowaniem dokumentacji)	2005-2007
Przewidywany łączny koszt inwestycji	150 000,00 PLN
Przewidywane źródło finansowania	środki własne Zespołu Szkół budżet Powiatu K-Kozielskiego wsparcie finansowe w ramach funduszy Unii Europejskiej

Projekt 2.

Obszar ujęty w LPRM:	Obszar II
Inwestor:	I Liceum Ogólnokształcące w Kędzierzynie-Koźlu
Nazwa przedsięwzięcia:	REWITALIZACJA BOISKA SPORTOWEGO W I LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCYM
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Piramowicza, Koźle
Opis przedsięwzięcia	Zadanie polega na rewitalizacji obiektu publicznego – boiska sportowego zlokalizowanego przy Zespole Szkół. Celem inwestycji jest zwiększenie atrakcyjności sportowej rewitalizowanego terenu
Okres realizacji (łącznie z opracowaniem dokumentacji)	2009-2010
Przewidywany łączny koszt inwestycji	250 000,00 PLN
Przewidywane źródło finansowania	środki własne I Liceum budżet Powiatu K-Kozielskiego wsparcie finansowe w ramach funduszy Unii Europejskiej

Projekt 3.

Obszar ujęty w LPRM:	Obszar I
Inwestor:	Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego w Kędzierzynie-Koźlu
Nazwa przedsięwzięcia:	Utworzenie bazy szkoleniowej, klubu i przystani wodnej w Koźlu
Lokalizacja przedsięwzięcia	Koźle – Wyspa
Opis przedsięwzięcia	Zadanie polega na rozszerzeniu bazy szkoleniowej wnioskodawcy na potrzeby podnoszenia kwalifikacji zawodowych kształcącej się młodzieży oraz osób dorosłych
Okres realizacji (łącznie z opracowaniem dokumentacji)	2005-2006
Przewidywany łączny koszt inwestycji	2 400 000,00 PLN
Przewidywane źródło finansowania	środki własne CKP budżet Powiatu K-Kozielskiego

Projekt 4.

Obszar ujęty w LPRM:	Obszar I
Inwestor:	Miasto Kędzierzyn-Koźle
Nazwa przedsięwzięcia:	Parking przy PKS w Kędzierzynie-Koźlu
Lokalizacja przedsięwzięcia	Teren PKS w Koźlu
Opis przedsięwzięcia	Wykonanie odwodnienia, instalacji oświetleniowej, małej architektury oraz parkingu
Okres realizacji (łącznie z opracowaniem dokumentacji)	2005
Przewidywany łączny koszt inwestycji	1400 000,00 PLN
Przewidywane źródło finansowania	Środki własne Miasta Fundusze pomocowe Unii Europejskiej

Projekt 5.

Obszar ujęty w LPRM:	Obszar I
Inwestor:	Miasto Kędzierzyn-Koźle
Nazwa przedsięwzięcia:	Parking dla samochodów ciężarowych i autobusów
Lokalizacja przedsięwzięcia	Koźle, ul.Łukasiewicza
Opis przedsięwzięcia	Wykonanie parkingu dla samochodów ciężarowych i autobusowych
Okres realizacji (łącznie z opracowaniem dokumentacji)	2005
Przewidywany łączny koszt inwestycji	1 533 000,00 PLN
Przewidywane źródło finansowania	Środki własne Miasta Fundusze pomocowe Unii Europejskiej

Projekt 6.

Obszar ujęty w LPRM:	Obszar I
Inwestor:	Diecezja Opolska / Rzymskokatolicka Parafia pw. Św. Zygmunta i Św. Jadwigi w Koźlu
Nazwa przedsięwzięcia:	Renowacja zabytkowego budynku kościoła pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Czerwińskiego, Koźle
Opis przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia jest renowacja budynku kościoła poprzez: <ul style="list-style-type: none"> - wymianę posadzki, - wymianę instalacji elektrycznej, - remonty tynków, odrestaurowanie fresków, - roboty renowacyjne na zapleczu kościoła, - wykonanie nowych przyłączy, - remont elewacji kościoła z malowaniem.
Okres realizacji (łącznie z opracowaniem dokumentacji)	Rzeczowa realizacja: 2005-2009 /dokumentacja kompletna/
Przewidywany łączny koszt inwestycji	950 000,00
Przewidywane źródło finansowania	- wkład własny Kościoła - dofinansowanie z funduszy Unii Europejskiej lub innych środków zewnętrznych

Projekt 7.

Obszar ujęty w LPRM:	Obszar I
Inwestor:	Diecezja Opolska / Rzymskokatolicka Parafia pw Św. Zygmunta i Św. Jadwigi w Koźlu
Nazwa przedsięwzięcia:	Renowacja Kościoła parafialnego pw św. Zygmunta i Św. Jadwigi w Koźlu
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Pamięci Sybiraków, Koźle
Opis przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia jest remont i renowacja zabytkowego budynku kościoła poprzez: - wymianę okien, remont drzwi oraz witraży - remont elewacji kościoła - remont instalacji odwadniającej - remont ogrodzenia, schodów i oświetlenia
Okres realizacji (łącznie z opracowaniem dokumentacji)	Rzeczowa realizacja: 2006-2008 Dokumentacja: 2004/2005
Przewidywany łączny koszt inwestycji	1 100 000,00
Przewidywane źródło finansowania	- wkład własny Kościoła - dofinansowanie z funduszy Unii Europejskiej lub innych środków zewnętrznych

Projekt 8.

Obszar ujęty w LPRM:	Obszar II
Inwestor:	Miasto Kędzierzyn-Koźle
Nazwa przedsięwzięcia:	Modernizacja ul. Synów Pułku
Lokalizacja przedsięwzięcia	Koźle, ul. Synów Pułku
Opis przedsięwzięcia	Zadanie polega na gruntownej modernizacji nawierzchni ul. Synów Pułku, prowadzącej do obszarów rozwoju gospodarczego (byłe koszary w Koźlu)
Okres realizacji (łącznie z opracowaniem dokumentacji)	2003-2005
Przewidywany łączny koszt inwestycji	1 997 000,00 PLN
Przewidywane źródło finansowania	Środki własne Miasta Fundusze pomocowe Unii Europejskiej

Projekt 9.

Obszar ujęty w LPRÓM:	Obszar IV
Inwestor:	Miejski Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.
Nazwa przedsięwzięcia:	Remont sieci ciepłej – wymiana sieci ciepłej w rejonie ulic Wojska Polskiego, Harcerskiej, Dmowskiego, 11 Listopada
Lokalizacja przedsięwzięcia	Kędzierzyn – Śródmieście
Opis przedsięwzięcia	Ze względu na zły stan techniczny rurociągów, powodujący czasowe przerwy w dostawie ciepła i jego straty, planowana jest wymiana sieci na nowoczesną (przeizolowaną). Realizacja projektu ma pozytywny wpływ na realizację polityki ochrony środowiska poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych.
Okres realizacji (łącznie z opracowaniem dokumentacji)	2005 /dokumentacja kompletna/
Przewidywany łączny koszt inwestycji	1 278 600,00
Przewidywane źródło finansowania	Środki własne /budżet miasta/ Dofinansowanie ze źródeł zewnętrznych (fundusze strukturalne UE, WFOŚiGW)

Projekt 10.

Obszar ujęty w LPRM:	Obszar IV
Inwestor:	Miejski Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.
Nazwa przedsięwzięcia:	Remont sieci ciepłej – wymiana sieci ciepłej – sieć niskoparametrowa z węzła ciepłego Lompy 4 – etap I
Lokalizacja przedsięwzięcia	Kędzierzyn – Śródmieście (Al. Jana Pawła II, ul. 1-go Maja)
Opis przedsięwzięcia	Ze względu na zły stan techniczny rurociągów (wiek około 50 lat), powodujący czasowe przerwy w dostawie ciepła i jego straty, planowana jest wymiana sieci na nowoczesną (preizolowaną). Realizacja projektu ma pozytywny wpływ na realizację polityki ochrony środowiska poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych.
Okres realizacji (łącznie z opracowaniem dokumentacji)	2005 /dokumentacja kompletna/
Przewidywany łączny koszt inwestycji	610 200,00
Przewidywane źródło finansowania	Środki własne /budżet miasta/ Dofinansowanie ze źródeł wewnętrznych (fundusze strukturalne UE, WFOŚiGW)

Projekt 11.

Obszar ujęty w LPRÓM:	Obszar IV
Inwestor:	Miejski Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.
Nazwa przedsięwzięcia:	Remont sieci ciepłej – wymiana sieci ciepłej – sieć niskoparametrowa z węzła ciepłego Lompy 4 – etap II
Lokalizacja przedsięwzięcia	Kędzierzyn – Śródmieście (ul. Damrota, ul. 1-go Maja)
Opis przedsięwzięcia	Ze względu na zły stan techniczny rurociągów (wiek około 50 lat), powodujący czasowe przerwy w dostawie ciepła i jego straty, planowana jest wymiana sieci na nowoczesną (preizolowaną). Realizacja projektu ma pozytywny wpływ na realizację polityki ochrony środowiska poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych.
Okres realizacji (łącznie z opracowaniem dokumentacji)	2005 /dokumentacja kompletna/
Przewidywany łączny koszt inwestycji	374 200,00
Przewidywane źródło finansowania	Środki własne /budżet miasta/ Dofinansowanie ze źródeł wewnętrznych (fundusze strukturalne UE, WFOŚiGW)

Projekt 12.

Obszar ujęty w LPRM:	Obszar IV
Inwestor:	Miasto Kędzierzyn-Koźle
Nazwa przedsięwzięcia:	Zagospodarowanie Parku Pojednania
Lokalizacja przedsięwzięcia	Park Pojednania Al. Jana Pawła II
Opis przedsięwzięcia	Remont i modernizacja parku wraz z małą architekturą
Okres realizacji (łącznie z opracowaniem dokumentacji)	2005
Przewidywany łączny koszt inwestycji	1424 000,00
Przewidywane źródło finansowania	Środki własne Miasta Fundusze pomocowe Unii Europejskiej

3.5. Cele rewitalizacji w obszarze gospodarczym

Na podstawie analizy sytuacji przeprowadzonej w rozdziale I Programu określono następujące **problemy** w sferze przestrzennej na zdefiniowanych powyżej obszarach, które podlegać będą rewitalizacji:

- ograniczone możliwości budżetu Miasta
- trudności z pozyskiwaniem instytucji, które finansowo zaangażują się w procesy inwestycyjne w mieście
- skoncentrowanie terenów rozwojowych w trzech dzielnicach Miasta

Na podstawie tak wyrażonych problemów, wyodrębniono następujące **cele główne rewitalizacji w obszarze gospodarczym**, zmierzające do zmniejszenia negatywnego oddziaływania ww. problemów:

- 1. tworzenia w zdegradowanych dzielnicach warunków lokalowych i infrastrukturalnych dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości**
- 2. renowacja budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się na rewitalizowanym terenie oraz ich adaptacja na cele gospodarcze**

Należy pamiętać, iż tak zdefiniowane cele związane są z bezpośrednim wpływem na rozwój gospodarczy obszarów rewitalizowanych. Natomiast celem pośrednim wszystkich działań prowadzonych w pozostałych dwóch obszarach funkcjonowania (czyli przestrzennym i społecznym) jest tworzenie takich warunków życia i rozwoju, aby doprowadzić do zwiększenia potencjału gospodarczego Miasta i zintensyfikowania działalności, szczególnie w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw.

Ww. cele są zbieżne z celami określonymi w Strategii Rozwoju Kędzierzyna-Koźła do roku 2010, Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do roku 2015 oraz Uzupełnieniu Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

3.6. Planowane działania na obszarze rewitalizowanym w obszarze gospodarczym

Wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne w sferze gospodarczej należy przyporządkować do jednego z opisanych w rozdziale 3.2. *Programu Rewitalizacji*. Jest to warunkiem ubiegania się o zewnętrzne źródła finansowania (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej).

Każdy beneficjent/podmiot, który zamierza realizować przedsięwzięcie z jakichkolwiek programów oferujących zewnętrzne finansowanie, dla których warunkiem jest zgodność z LPRM, musi, powinien uzyskać akceptację Prezydenta Miasta Kędzierzyna-Koźla wskazujące na zbieżność realizowanego przedsięwzięcia z celami LPRM.

Ze względu na mniejszą rolę działań wpływających bezpośrednio na funkcjonowanie przedsiębiorstw wyznaczono jedynie cztery rodzaje projektów, które na obszarach rewitalizacji będą traktowane jako priorytetowe:

- 1) remont, przebudowa lub przystosowanie budynków i przestrzeni dla potrzeb tworzenia inkubatorów przedsiębiorczości oraz instytucji wsparcia biznesu*
- 2) prowadzenie działań promocyjnych i szkoleniowych na rzecz wspierania małych i średnich przedsiębiorstw*
- 3) przygotowanie terenów inwestycyjnych na rewitalizowanych terenach miejskich na potrzeby prowadzenia działalności gospodarczej*
- 4) izolacja, remont lub przebudowa elewacji, fasad i dachów budynków oraz pomieszczeń przeznaczonych na cele gospodarcze*

Istnieje również możliwość realizacji *innych przedsięwzięć/projektów* nie wymienionych na powyższej liście, jeżeli wykaże się ich zgodność z celami LPRM w określonym obszarze.

3.7. Cele rewitalizacji w obszarze społecznym

Na podstawie analizy sytuacji przeprowadzonej w rozdziale I Programu określono następujące *problemy* w sferze społecznej na zdefiniowanych powyżej obszarach, które podlegać będą rewitalizacji:

- Kumulacja problemów bezdomności oraz starzenia się społeczeństwa w następnych latach, co wpłynie na konieczność stworzenia odpowiedniej infrastruktury towarzyszącej,
- Niski poziom wykształcenia mieszkańców, szczególnie w dzielnicach przemysłowych – trudność ze znalezieniem zatrudnienia w innych obszarach, brak chęci do przekwalifikowania się itp.
- Narastający poziom bezrobocia – szczególnie wśród osób z najniższym wykształceniem
- Mała dostępność do mieszkań komunalnych
- Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, szczególnie w obszarach zagrożonych patologiami społecznymi
- Wysoki poziom przestępczości w niektórych dzielnicach (szczególnie przemysłowych i stanowiących duże skupiska ludności)
- Duże przestrzenne zróżnicowanie społeczne – wymuszające prowadzenie zróżnicowanej polityki społecznej
- Wzrost liczby osób objętych opieką społeczną – konieczność zintensyfikowania tej sfery funkcjonowania Miasta
- Mała dostępność do infrastruktury kulturalnej oraz zły stan niektórych obiektów infrastruktury edukacyjnej - jako czynników wpływających na zmniejszenie problemu patologii

Na podstawie tak wyrażonych problemów, wyodrębniono następujące **cele rewitalizacji w obszarze społecznym**, zmierzające do zmniejszenia ich negatywnego oddziaływania na otoczenie:

- 1. tworzenie w zdegradowanych dzielnicach warunków lokalowych i infrastrukturalnych dla rozwoju kulturalno-edukacyjnego, w tym mających za zadanie podniesienie kwalifikacji mieszkańców ww. terenów zagrożonych wykluczeniem społecznym**
- 2. renowacja zabudowy budynków - w tym obiektów infrastruktury społecznej**

- 3. renowacja budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się na rewitalizowanym terenie oraz ich adaptacja na cele społeczne i kulturalne*
- 4. tworzenie stref bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach miasta*
- 5. rozwój budownictwa mieszkaniowego*
- 6. usprawnienie systemu opieki społecznej*

Cele te są zbieżne z celami określonymi w Strategii Rozwoju Kędzierzyna-Koźla do roku 2010, Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do roku 2015 oraz Uzupełnieniu Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

3.8. Planowane działania na obszarze rewitalizowanym w obszarze społecznym.

Wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne w sferze społecznej należy przyporządkować do jednego z opisanych w rozdziale 3.2. *Programu Rewitalizacji*. Jest to warunkiem ubiegania się o zewnętrzne źródła finansowania (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej).

Każdy beneficjent/podmiot, który zamierza realizować przedsięwzięcie z jakichkolwiek programów oferujących zewnętrzne finansowanie, dla których warunkiem jest zgodność z LPRM, musi uzyskać **akceptację** Prezydenta Miasta Kędzierzyna-Koźla wskazującą na zbieżność realizowanego przedsięwzięcia z celami LPRM.

Lista rodzajów projektów, które mogą podlegać wsparciu jest bardzo szeroka i pokrywa się z zakresem inwestycji wspieranych w ramach UZPORR. Są to m.in.:

- 1) izolacja, remont lub przebudowa elewacji, fasad i dachów budynków oraz pomieszczeń przeznaczonych na cele: społeczne i mieszkaniowe (wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu)

- 2) renowacja budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się na rewitalizowanym terenie w tym ich adaptacja na cele społeczne i mieszkaniowe
- 3) tworzenie stref bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach miast, w tym: budowa lub remont oświetlenia; zakup i instalacja systemów monitoringu przyczyniających się do realizacji działania
- 4) adaptacja, przebudowa lub remonty budynków i przestrzeni użyteczności publicznej wraz z przyległym otoczeniem na cele edukacyjno-społeczne, znajdujących się na terenie rewitalizowanym w tym między innymi przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły średnie i ponadgimnazjalne, szkoły wyższe, szkolne stołówki, domy dziecka, ośrodki walki z patologiami społecznymi (np. walki z narkomanią, alkoholizmem), poradnie psychologiczne, świetlice dla dzieci i młodzieży, domy kultury, Warsztaty Terapii Zajęciowej oraz obiekty służące pomocą społeczną (np. dla samotnych matek z dziećmi, zapobiegania przestępczości, punkty służące pomocą i przekwalifikowaniem byłych więźniów)
- 5) remont lub przebudowa obiektów pełniących funkcje zaplecza turystycznego, kulturalnego

Ww. rodzaje projektów w dużej mierze dotyczą również opisywanej wcześniej sfery zagospodarowania przestrzennego. Zatem trudno w przypadku niektórych projektów jednoznacznie zdefiniować zaliczenie do jednej z trzech opisywanych sfer funkcjonalnych. Nie wpływa to jednakże na możliwość realizacji inwestycji w ramach LPRÓM, gdyż projekty zaplanowane przez potencjalnych beneficjentów mogą mieć charakter kompleksowy, obejmujący wiele aspektów rewitalizacji (np. uporządkowanie przestrzeni społecznej powiązane z tworzeniem obiektów społecznych lub zabudowy komunalnej). Istnieje również możliwość realizacji **innych przedsięwzięć/projektów** nie wymienionych na powyższej liście, jeżeli wykaże się ich zgodność z celami LPRÓM w określonym obszarze.

W toku konsultacji społecznych przeprowadzonych w trakcie opracowywania Programu udało się wyodrębnić (wskazać) **przykładowe** projekty, które wpisują się w założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich. Projekty te mogą być traktowane jako pilotażowe, których realizacja zainteresuje inne podmioty kompetentne w zakresie prowadzenia inwestycji spełniające kryteria oznaczone w rozdziale 3.3.

Projekt 1.

Obszar ujęty w LPRM:	Obszar I
Inwestor:	Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kędzierzynie-Koźlu
Nazwa przedsięwzięcia:	Adaptacja obiektu internatu na potrzeby Publicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Skarbowa, Koźle
Opis przedsięwzięcia	Zadanie inwestycyjne polega na gruntownej modernizacji istniejącego obiektu Poradni w celu polepszenia warunków prowadzenia działalności dydaktycznej na rzecz uczniów i młodzieży Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego. Planuje się m.in. wymianę instalacji elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej oraz montaż instalacji i urządzeń poprawiających dostępność do obiektu przez osoby niepełnosprawne
Okres realizacji (łącznie z opracowaniem dokumentacji)	III kw. 2005 – I kw. 2007 r.
Przewidywany łączny koszt inwestycji	ok. 300 000,00 PLN
Przewidywane źródło finansowania	- wkład własny jednostki - wkład budżetu Powiatu K-Kozielskiego

Projekt 2.

Obszar ujęty w LPRM:	Obszar I
Inwestor:	Miasto Kędzierzyn-Koźle
Nazwa przedsięwzięcia:	Instalacja systemu monitoringu zagrożonych przestępczością obszarów Starego Miasta
Lokalizacja przedsięwzięcia	Stare Miasto – Koźle
Opis przedsięwzięcia	Zadanie inwestycyjne polega na instalacji systemu kamer monitorujących najbardziej zagrożone przestępczością i patologiami obszary Koźla.
Okres realizacji (łącznie z opracowaniem dokumentacji)	2005 r.
Przewidywany łączny koszt inwestycji	ok. 170 000,00 PLN
Przewidywane źródło finansowania	- wkład budżetu Miasta K-Koźle - dofinansowanie z funduszy Unii Europejskiej

Projekt 3.

Obszar ujęty w LPRÓM:	Obszar III
Inwestor:	Miasto Kędzierzyn-Koźle
Nazwa przedsięwzięcia:	Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 14
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Kozielska 16, Pogorzelec – Kędzierzyn
Opis przedsięwzięcia	Zadanie inwestycyjne polega na rozbudowie istniejącego budynku Szkoły Podstawowej o pomieszczenia świetlicy, kuchni, budowie sali gimnastycznej oraz boiska szkolnego
Okres realizacji (łącznie z opracowaniem dokumentacji)	2009 r. – 2011 r.,
Przewidywany łączny koszt inwestycji	ok. 4 000 000,00 PLN
Przewidywane źródło finansowania	- wkład budżetu Miasta K-Koźle - dofinansowanie z funduszy Unii Europejskiej

Projekt 4.

Obszar ujęty w LPRÓM:	Obszar III
Inwestor:	Miasto Kędzierzyn-Koźle
Nazwa przedsięwzięcia:	Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 5
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Kościuszki 41, Pogorzelec – Kędzierzyn
Opis przedsięwzięcia	Zadanie inwestycyjne polega na modernizacji istniejącego budynku szkoły oraz budowie sali gimnastycznej
Okres realizacji (łącznie z opracowaniem dokumentacji)	I. etap: IV kw. 2005 – IV kw. 2006 II. etap: IV kw. 2008 – II kw. 2010
Przewidywany łączny koszt inwestycji	ok. 2 500 000,00 PLN
Przewidywane źródło finansowania	- wkład budżetu Miasta K-Koźle - dofinansowanie z funduszy Unii Europejskiej

Projekt 5.

Obszar ujęty w LPRM:	Obszar I
Inwestor:	Diecezja Opolska – Parafia pw Św. Zygmunta i Św. Jadwigi w Koźlu / Fundacja „Centrum Charytatywno-Kulturowe”
Nazwa przedsięwzięcia:	Rewaloryzacja budynku zabytkowego na Centrum Charytatywno-Kulturowe przy Parafii pw Św. Zygmunta i Św. Jadwigi w Koźlu
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Piramowicza 17, Koźle
Opis przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia jest renowacja zabytkowego budynku poprzez: <ul style="list-style-type: none"> - ukończenie odbudowy stanu surowego budynku - wykonanie instalacji wew. i zew. - wykonanie robót wykończeniowych - remont elewacji i malowanie - odnowienie podwórza i ogrodzenie terenu
Okres realizacji (łącznie z opracowaniem dokumentacji)	rzeczowa realizacja: 2005-2008 /dokumentacja kompletna/
Przewidywany łączny koszt inwestycji	1 500 000,00
Przewidywane źródło finansowania	- wkład własny Kościoła / środki własne Fundacji - dofinansowanie z funduszy Unii Europejskiej lub innych środków zewnętrznych

Obok tak zdefiniowanych zagadnień inwestycyjnych można określić wiele innych przedsięwzięć, których proces planistyczny znajduje się obecnie na etapie koncepcyjnym, jednakże mogą mieć one rzeczywisty i duży wpływ na osiągnięcie celów LPRM. Zadania te obejmują m.in.:

- wymianę efektów azbestowych w budynkach publicznych,
- budowę ścieżek rowerowych,
- remont istniejących obiektów kultury (domy kultury, kina),
- budowę i remont parkingów (szczególnie na potrzeby usług przewozowych).

3.9. Kryteria wyboru pilotażu i kolejności realizacji zadań

Zadania inwestycyjne możliwe do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich mają zróżnicowany wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy wspieranych obszarów. Biorąc pod uwagę fakt, iż wymienione w rozdziałach 3.3 – 3.5 inwestycje nie wyczerpują pełnej listy przedsięwzięć, jakie będą spełniały założenia niniejszego Programu, wybór zadań do realizacji będzie uzależniony od **dostępności środków** oraz **stopnia realizacji przez inwestycję celów LPR**. W większości zadań, szczególnie związanych z rewitalizacją obiektów publicznych oraz rozbudową infrastruktury komunalnej, głównym inwestorem będzie Miasto Kędzierzyn-Koźle, które jak zostało wykazane w analizie przeprowadzonej w ramach rozdziału I Programu, dysponuje ograniczonymi środkami na inwestycje. W przypadku takich projektów decydującym kryterium wpływającym na wybór konkretnych rozwiązań będzie bieżąca dostępność środków finansowych.

Ze względu na możliwość realizacji projektów wpisujących się w ramy Programu przez inne jednostki publiczne lub *quasi*-publiczne realizacja ważnych z punktu widzenia Miasta przedsięwzięć będzie uzależniona od możliwości finansowych tych podmiotów.

Ze względu na znaczenie społeczno-gospodarcze poszczególnych rodzajów inwestycji, dokonane pod kątem wyników analizy stanu obszarów Miasta Kędzierzyn-Koźle objętych Programem oraz ich wpływu na rozwój terenów rewitalizowanych, co jest podstawowym kryterium realizacji zadań rewitalizacyjnych na obszarach miejskich, można wskazać następującą hierarchię działań:

- 1) Przedsięwzięcia prowadzące do poprawy stanu infrastruktury komunalnej (m.in. drogowej i ochrony środowiska),
- 2) Przedsięwzięcia wpływające na polepszenie stanu cennych architektonicznie obiektów (np. Zamek w Koźlu),
- 3) Przedsięwzięcia polegające na uporządkowaniu i zwiększeniu estetyki terenów publicznych,
- 4) Przedsięwzięcia wpływające na zmniejszenie skutków negatywnych przemian społecznych – tworzenie dostosowanej do potrzeb infrastruktury społecznej,

- 5) Przedsięwzięcia prowadzące do zwiększenia potencjału intelektualnego mieszkańców oraz przystosowania do nowych warunków panujących na rynku pracy - rewitalizacja obiektów kulturalnych i edukacyjnych
- 6) Przedsięwzięcia prowadzące do polepszenia stanu bezpieczeństwa w dzielnicach szczególnie dotkniętych problemami przestępczości,
- 7) Rozwój komunalnego i społecznego budownictwa mieszkaniowego,
- 8) Przedsięwzięcia polegające na rewitalizacji obiektów na cele turystyczne.

Pod uwagę przy wyborze projektów do realizacji będą brane także takie kryteria jak:

- liczba mieszkańców objęta oddziaływaniem projektu,
- wartość architektoniczna obiektów poddanych rewitalizacji,
- efekt społeczny projektu w postaci tworzenia nowych miejsc pracy
- zgodność z założeniami Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego,
- efekty estetyczne w przypadku realizacji projektów polegających na uporządkowaniu terenów publicznych
- wpływ projektu na zmniejszenie występowania zjawisk patologicznych i przestępczości
- liczba/powierzchnia budynków przebudowanych/wyremontowanych na cele edukacyjne i społeczne
- liczba/pow. obiektów zmodernizowanych na cele kulturalne i turystyczne
- wskaźnik wykształcenia wśród mieszkańców terenów zrewitalizowanych
- zwiększenie wskaźnika wykrywalności przestępstw na obszarach objętych projektami poprawiającymi bezpieczeństwo publiczne

Ww. kryteria można traktować jako wskaźniki osiągnięcia celów Programu.

Rozdział 4

Plan finansowy realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich w latach 2004-2006.

Plan finansowy realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich obejmuje jedynie zidentyfikowane w okresie opracowywania Programu planowane przedsięwzięcia inwestycyjne w okresie **2005-2006** (z możliwą rzeczową realizacją do 2008 roku.). Ze względu na dużą liczbę przedsięwzięć możliwych do realizacji oraz długi okres objęty Programem, wykraczający poza horyzont planistyczny wielu podmiotów (co uzależnione jest m.in. od wielkości posiadanych środków własnych oraz formy własności obiektów) wymienione projekty oraz zakres finansowy **mają jedynie charakter szacunkowy**. Wielkość nakładów na poszczególne zadania będzie uzależniona także od zmiany cen na rynku usług i materiałów budowlanych.

OKRES: 2005-2006 (rzeczowa realizacja możliwa do 2008 r.)

Lp.	Tytuł zadania	Planowane całkowite nakłady finansowe na realizację zadania /PLN/
1.	Rewitalizacja boiska sportowego w Zespole Szkół nr 1	150 000,00
2.	Utworzenie bazy szkoleniowej, klubu i przystani wodnej w Koźlu	2 400 000,00
3.	Modernizacja ul. Synów Pułku	1 997 000,00
4.	Parking przy PKS w Kędzierzynie-Koźlu	1 400 000,00
5.	Adaptacja obiektu internatu na potrzeby Publicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej	300 000,00
6.	Parking dla samochodów ciężarowych i autobusów	1 533 000,00
7.	Instalacja systemu monitoringu zagrożonych przestępczością obszarów Starego Miasta	170 000,00
8.	Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 5	2 500 000,00
9.	Rewaloryzacja budynku zabytkowego na Centrum Charytatywno-Kulturowe przy Par.pw Św.Zygmunta i Św.Jadwigi w Koźlu	1 500 000,00

10.	Renowacja Kościoła parafialnego pw św. Zygmunta i Św. Jadwigi w Koźlu	1 100 000,00
11.	Renowacja zabytkowego budynku kościoła pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny	950 000,00
12.	Remont sieci ciepłej – wymiana sieci ciepłej – sieć niskoparametrowa z węzła ciepłego Lompy 4 – etap I	610 200,00
13.	Remont sieci ciepłej – wymiana sieci ciepłej – sieć niskoparametrowa z węzła ciepłego Lompy 4 – etap II	374 200,00
14.	Remont sieci ciepłej – wymiana sieci ciepłej w rejonie ulic Wojska Polskiego, Harcerskiej, Dmowskiego, 11 Listopada	1 278 600,00
15.	Zagospodarowanie Parku Pojednania	1 424 000,00

W przypadku realizacji inwestycji finansowanych w ramach Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich, należy spełnić **następujące warunki**:

- Uzyskanie zaświadczenia o zgodności inwestycji z celami Programu (na zasadach określonych w rozdziale V)
- Podjęcie uchwał (wydanie decyzji) potwierdzających decyzję realizacji przedsięwzięcia przez odpowiednie organy uchwałodawcze właściwe dla poszczególnych instytucji (np. Rada Miasta, Rada Mieszkańców, dyrektor placówki)
- Zabezpieczenie kwoty udziału własnego zgodnie z zasadami określonymi dla programów pomocowych. Kwota ta musi zostać potwierdzona niezależnymi dokumentami (np. uchwałą budżetową, zapisem w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym, dokumentami bankowymi, promesą otrzymania pożyczki/kredytu).

Rozdział 5

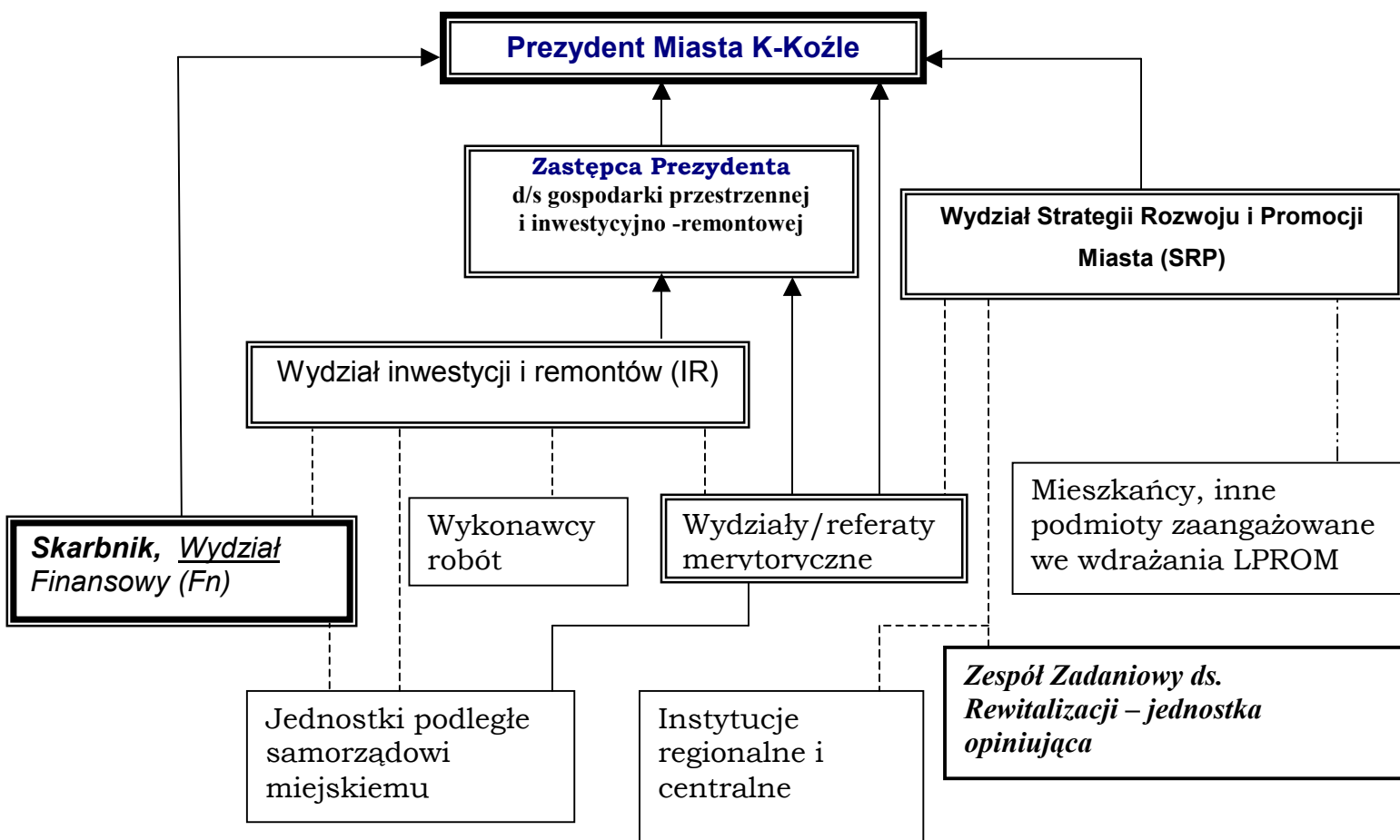
System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Kędzierzyna Koźla.

Warunkiem obowiązywania Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich jako aktu prawa funkcjonującego w Kędzierzynie-Koźlu jest jego przyjęcie do realizacji na mocy Uchwały Rady Miasta. Akt ten wskaże wolę Rady Miasta do zharmonizowanego jego rozwoju na zasadach określonych w Programie.

Ważnym elementem decydującym o skuteczności realizacji założeń i celów każdego dokumentu planistycznego jest skuteczny i przemyślany system jego wdrażania.

System wdrażania LPRM będzie zgodny z wymogami określonymi dla wdrażania poszczególnych projektów w ramach ZPORR, które to wymogi zostały określone w treści dokumentu programowego, Uzupełnieniu ZPORR, „Ogólnym Podręczniku Wdrażania ZPORR”, aktach prawnych związanych z wdrażaniem funduszy strukturalnych (m.in. Ustawa z dn. 24 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju) oraz innymi przygotowanymi przez instytucje zaangażowane w ZPORR dokumentami metodycznymi i aktami prawnymi.

Na poniższym schemacie określono jednostki/podmioty, które będą odgrywać najistotniejszą rolę we wdrażaniu Programu oraz relacje zachodzące między nimi.

- podległość formalna jednostki
 - - - - - współpraca, przekazywanie dokumentów (zgodnie z kompetencjami)
 ··········· informacja nt. realizacji LPRM, promocja efektów

W ramach Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle został powołany Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji. Brał on aktywny udział w opracowaniu założeń Programu i pełni funkcję ciała doradczego dla Prezydenta Miasta Kędzierzyna-Koźla w przedmiotowej kwestii.

Główną rolę w przygotowaniu odpowiednich wniosków aplikacyjnych, zgodnych z formatem wniosku do Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach ZPORR, odegrają pracownicy Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle, którzy będą odpowiedzialni za pełen nadzór nad realizacją zadań, w których jako beneficjent występuje Miasto. Główną rolę w tym procesie odgrywają pracownicy Wydziału Inwestycji i Remontów (IR), Wydział Strategii Promocji i Rozwoju Miasta (SRP) oraz poszczególnych wydziałów merytorycznych.

Pracownicy IR oraz SRP w przypadku realizacji projektów własnych Miasta Kędzierzyna-Koźla odpowiedzialni są m.in. za:

- przygotowanie dokumentacji technicznej (nadzór nad pracami projektantów i innych zewnętrznych ekspertów), studiów wykonalności zgodnych z wytycznymi Ministerstwa Gospodarki i Pracy oraz wszystkich innych załączników niezbędnych do realizacji projektu,
- nadzór techniczny i merytoryczny nad Inżynierem Projektu,
- przygotowanie wniosków według obowiązujących procedur i zasad oraz złożenie ich w odpowiednim terminie w Instytucji Wdrażającej dany program,
- współpracę z jednostkami podległymi realizującymi projekty finansowane z budżetu Miasta (pomoc tym jednostkom w przygotowaniu dokumentacji),
- współpracę z samorządem powiatowym i regionalnym,
- współpracę z Instytucją Zarządzającą ZPORR (Ministerstwo Gospodarki i Pracy) oraz z Instytucją Pośredniczącą (Opolski Urząd Wojewódzki) w zakresie wdrażanych projektów,
- przygotowanie odpowiedniej dokumentacji niezbędnej w razie przeprowadzenia kontroli realizacji projektów przez instytucje uprawnione (m.in. Instytucję Pośredniczącą, Urzędy Kontroli Skarbowej, uprawnione organy Komisji Europejskiej),
- nadzór nad właściwym wdrażaniem LPRÓM (monitoring),
- przygotowanie i wykonanie przetargów,
- zgodną z wymogami funduszy strukturalnych archiwizację dokumentacji,
- opracowywanie zgodnie z zapisami umów finansowania projektów okresowych, rocznych i końcowych raportów monitoringowych z realizacji projektów,
- zapewnienie właściwej z wytycznymi EFRR i UZPORR promocji projektów, ze szczególnym uwzględnieniem faktu zaangażowania środków unijnych.

Nadzór nad całością realizowanych projektów sprawuje osobiście **Prezydent Miasta**, natomiast nadzór nad kwestiami finansowymi związanymi z realizacją projektów sprawuje Wydział Finansowy oraz Skarbnik Miasta, który kontrasygnuje wszystkie dokumenty (zgodnie ze statutem miasta).

Do głównych zadań pracowników odpowiedzialnych za finanse należy m.in.

- opracowanie harmonogramów płatności,
- dbałość o zabezpieczenie wydzielonych subkont na potrzeby realizowanych zadań,
- właściwe opisywanie faktur,
- przygotowanie i/lub akceptacja wniosków o refundację poniesionych wydatków ze środków funduszy strukturalnych, budżetu państwa i innych źródeł zgodnie z określonymi przez dysponentów zasadami,
- dokonywanie płatności na rzecz wykonawców robót,
- dokonywanie płatności na rzecz innych jednostek zaangażowanych w realizację projektów.

Należy także sprecyzować odpowiedzialność podmiotów pełniących rolę **beneficjentów końcowych (BK)**. BK realizujący projekt w ramach LPRM Kędzierzyna-Koźla korzystając ze środków pomocowych Unii Europejskiej odpowiedzialny będzie za poprawność wydatkowania środków przeznaczonych na dany projekt;

W szczególności Beneficjent Końcowy będzie odpowiedzialny za to, że:

- wybór wykonawcy oraz procedura zawarcia z nim umowy nastąpi zgodnie z postanowieniami ustawy „Prawo zamówień publicznych” (Dz.U. Nr 19 z dn. 19 lutego 2004 r., poz. 177)
- zestawienie wydatków będzie dokładne i prawdziwe, a wyniki zostaną uzyskane z systemów księgowania,
- umowa w wykonawcą będzie zawierana zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz zasadami wdrażania funduszy strukturalnych, m.in. w ramach ZPORR,
- projekt będzie wdrażany zgodnie z zawartą umową o przyznanie dofinansowania,
- poczynione wydatki dotyczyć będą operacji faktycznie dokonanych.

Główne warunki powodzenia wdrażania Programu Rewitalizacji to:

- aktywna obecność różnego typu inwestorów,
- dobrowolność przystępowania do Programu,
- właściwa skala działań i autonomia jednostki zarządzającej (w naszym przypadku – Miasta Kędzierzyn-Koźle),
- elastyczność i pragmatyzm w konkretnych realizacjach przy jednoczesnym zachowaniu przyjętej strategii działań,
- przygotowanie i mobilizacja wszystkich partnerów instytucjonalnych: banków, organu wykonawczego miasta, inwestorów budowlanych, prywatnych właścicieli mieszkań i budynków, wspólnot mieszkaniowych, kupców, stowarzyszeń lokalnych,
- wprowadzenie planowanych zamierzeń do *programów regionalnych* dla zapewnienia współfinansowania publicznego,
- zaprogramowanie lokalnych instrumentów pomocy dla inwestowania w dziedzinie infrastruktury, działań budowlanych jak remonty, dobudowy, rozbudowy, adaptacje itp.
- przygotowanie działań pro-społecznych, m.in. pomoc w przesiedleniach rodzin i osób samotnych oraz innych grup o specyficznych problemach, m.in. młodych robotników, osób samotnych, osób starszych, osób z marginesu społecznego,
- przygotowanie programów rozwoju gospodarczego, np. w dziedzinie przywrócenia lub rozwoju sektorów usług, handlu oraz drobnej przedsiębiorczości.

Potwierdzenie zgodności projektu z założeniami LPRM

W przypadku realizacji inwestycji finansowanych w ramach Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich, podmiot starający się o dofinansowanie z zewnętrznych źródeł musi uzyskać akceptację Prezydenta Miasta o zgodności projektu z LPRM.

Podmiot zainteresowany przedłoży w Wydziale Strategii Rozwoju i Promocji Miasta UM K-Koźle krótką mertrykę projektu, mogące wskazywać na jego zgodność z celami LPRM. Przedkładana do UM metryka projektu obligatoryjnie musi zawierać następujące elementy, ułatwiające stwierdzenie jego zgodności z LPRM :

- tytuł projektu,
- wskazanie beneficjenta projektu (podmiot odpowiedzialny za jego realizację),
- przedmiot/zakres inwestycji,
- wskazanie obszaru rewitalizacji zgodnego z Programem,
- wskazanie zgodności z konkretnymi celami Programu Rewitalizacji,
- wartość projektu w PLN,
- okres rzeczowej realizacji projektu,
- stan przygotowania dokumentacji projektowej
- przewidywane źródła finansowania projektu.

W przypadku stwierdzenia takiej zgodności przez pracowników UM K-Koźle (w razie wątpliwości możliwa jest konsultacja z członkami Zespołu Zadaniowego ds. Rewitalizacji lub Komisjami Rady Miasta), **podmiot otrzymuje akceptację zgodności projektu z celami LPRM podpisaną przez Prezydenta Miasta**, która załączana jest wraz z kopią LPRM do wniosku aplikacyjnego. Kopia wydanego potwierdzenia archiwizowana jest w SRP, co pozwoli na efektywny monitoring Programu zgodnie z założeniami rozdziału 6.

Dostępność Programu

Ze względu na dużą liczbę podmiotów, które mogą być zainteresowane realizacją przedsięwzięć inwestycyjnych wpisujących się w założenia Programu należy zapewnić, iż będzie on dostępny dla każdego z nich.

LPRM zostanie umieszczony na stronach internetowych Miasta Kędzierzyn-Koźle (www.kedzierzynkozle.pl), a równocześnie Program będzie dostępny w ramach Biuletynu Informacji Publicznej (BIP).

Ze względu na konieczność dołączenia kopii Programu przyjętego przez Radę Miasta opatrzoną odpowiednimi podpisami i adnotacjami, przez każdy podmiot składający wniosek o dofinansowanie z funduszy strukturalnych, będzie on dostępny w wersji papierowej w Wydziale Strategii Rozwoju i Promocji Miasta UM K-Koźle. Otrzymanie potwierdzonej za zgodność z oryginałem kopii LPRM może nastąpić po uzyskaniu zaświadczenia, o którym mowa powyżej.

Rozdział 6

Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

6.1. System monitorowania LPRÓM Kędzierzyna-Koźla

W trakcie wdrażania LPRÓM pojawia się potrzeba porównywania zgodności i stopnia realizacji poszczególnych celów Programu.

Konieczna będzie analiza zgodności zapisów Programu z ustaleniami tworzonej obecnie Ustawy o rewitalizacji obszarów miejskich.

Monitoring wdrażania LPRÓM prowadzi Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji, dokonując oceny jego realizacji raz na pół roku, podczas spotkania grupy. W przypadku stwierdzenia konieczności dokonania korekt w LPRÓM fakt ten jest przekazywany Prezydentowi Miasta. Niezbędnych korekt (np. polegających na rozszerzeniu zasięgu obszarów objętych Programem) dokonują pracownicy Wydział Strategii Promocji i Rozwoju Miasta (SRP). Zmieniony Program po zatwierdzeniu przez Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji, a następnie przez Prezydenta Miasta, przedkładany jest pod obrady Rady Miasta K-Koźle w celu dokonania zmian właściwą uchwałą.

Szczególnie ważnym elementem wdrażania Programu jest umiejętne określenie sprawnego systemu kontroli i monitorowania realizacji strategicznych programów realizacyjnych. Podstawowym zadaniem tego systemu jest dostarczenie bieżących informacji o tym, czy strategiczne cele rozwoju są osiągnane oraz w jakim stopniu.

System monitorowania i kontroli realizacji strategicznych programów realizacyjnych powinien być skierowany na:

- analizę postępów w realizacji Programu,
- kontrolę terminów wykonania poszczególnych zadań.

W celu bieżącego monitoringu realizacji założeń Programu pracownicy Wydziału Strategii Promocji i Rozwoju Miasta prowadzą ewidencję tych przedsięwzięć, które uzyskały akceptację o zgodności z celami realizacji Programu oraz inwestycji własnych Miasta

Kędzierzyna-Koźla, które realizowane są na obszarach objętych Programem Rewitalizacji i realizują nakreślone w nim cele.

W przypadku inwestycji realizowanych przy wykorzystaniu funduszy strukturalnych, ważnym instrumentem pozwalającym na monitoring realizacji całego Programu są raporty monitoringowe przedkładane do Instytucji Płatniczej.

Zgodnie z Art. 34 Rozporządzenia Rady (UE) Nr 1260/1999 z 21 czerwca 1999 r. wprowadzającego ogólne przepisy dotyczące funduszy strukturalnych, monitorowanie obejmuje zarówno monitoring rzeczowy, będący elementem zarządzania poprzez cele określone w programie, jak i monitorowanie wskaźników finansowych, będących funkcją zarządzania finansowego programem.

6.2. Ocena realizacji LPROM Kędzierzyna-Koźla

Raz do roku, wraz z oceną realizacji innych dokumentów programowych Miasta z perspektyw wykonania zadań ujętych w budżecie miasta, władze samorządowe będą miały za zadanie podsumować realizację zamierzeń inwestycyjnych przedstawionych w LPROM oraz ocenić wpływ realizacji inwestycji na osiągnięcie celów LPROM.

Podsumowanie realizacji LPROM w roku ubiegłym będzie przedkładane do oceny Radzie Miejskiej. Podsumowanie w formie skróconego raportu zawierać będzie m.in. kopie raportów dot. realizacji projektów, dla których beneficjentem jest Miasto Kędzierzyna-Koźle oraz wnioski z prowadzonych działań informacyjnych i promocyjnych LPROM, które są przedmiotem rozważań w podrozdziale 6.3. Skrócony raport przygotowany przez pracowników UM Kędzierzyn-Koźle zawierał będzie również informacje nt. ilości i zakresu rzeczowego projektów, które otrzymały w badanym okresie zaświadczenie o zgodności z celami Programu.

Ocenie Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich, Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Poprzemysłowych i Powojkowych oraz Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle, ze względu na występujący duży związek między tymi dokumentami, przedstawiana będzie na sesji Rady Miejskiej w pierwszym kwartale każdego roku, na którą zostaną zaproszeni przedstawiciele podmiotów zaangażowanych w realizację Programów, włączając w to grono partnerów społecznych oraz przedstawicieli samorządu Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego oraz samorządu regionalnego.

6.3. Upowszechnianie efektów realizacji LPRÓM Kędzierzyna-Koźla

Bardzo ważnym elementem jest upowszechnianie osiągnięć związanych z realizacją LPRÓM oraz zachęcanie do pełnego korzystania z udostępnionych dzięki niemu możliwości. Rozwiązania infrastrukturalne zaproponowane w Planie spełnią swoją funkcję, tylko wówczas gdy zostaną właściwie wykorzystane, zarówno w sposób bezpośredni, jak i pośredni, tzn. zostaną osiągnięte planowane wskaźniki oddziaływania, identyfikowane w ramach poszczególnych projektów (wskaźniki te muszą być zgodne z celami Programu).

Najważniejszym narzędziem komunikacji z potencjalnymi odbiorcami informacji w dobie rozwijającego się społeczeństwa informacyjnego, obok bezpośrednich kontaktów z zainteresowanymi, jest sieć internetowa. Miasto posiada własny, bardzo dobrze funkcjonujący i przyjazny dla internatów, serwis www.kedzierzynkozle.pl, który stwarza nieograniczone możliwości w zakresie m.in. promocji osiągnięć Programu i zachęcenia podmiotów mających siedzibę na terenie miasta i poza nim do korzystania z jego efektów. Bardzo ważne jest wykorzystanie potencjału gospodarczego i pozytywnych zmian społecznych, jakie będą udziałem realizacji Programu.

Ważnym elementem będzie umieszczenie odnośników do strony internetowej miasta na innych, często odwiedzanych portalach internetowych (np. witrynie samorządu województwa opolskiego), co w znacznym stopniu pozwoli na nisko-kosztową promocję miasta, jego osiągnięć i dziedzictwa.

Bardzo ważne będzie nawiązanie kontaktów przez Władze Miasta z organizacjami i instytucjami profesjonalnie zajmującymi się zagadnieniami Rewitalizacji – m.in. Stowarzyszeniem „FORUM REWITALIZACJI” funkcjonującym w skali całego kraju. Pozwoli to na wymianę doświadczeń z innymi jednostkami Miejskimi z kraju i zagranicy, które wdrażają na swoich obszarach programy rewitalizacji.

W celu dotarcia z informacją i propozycją współpracy do jak największej grupy zainteresowanych ważne będzie wykorzystanie innych, tradycyjnych nośników informacji, jak lokalna i regionalna prasa oraz lokalne i regionalne rozgłośnie radiowe i telewizyjne.

Dla przybliżenia zagadnień związanych z realizacją LPRÓM i przekonania wszystkich mieszkańców do tej idei i większego zaangażowania w czynne wsparcie rozwoju Miasta planowane jest organizowanie dorocznych otwartych spotkań ze wszystkimi

zainteresowanymi osobami, na których dyskutowane będą efekty realizowanych dotąd projektów i zamierzenia na przyszłość. Miasto, bądź wspierana przez miasto organizacja pozarządowa podejmie również kroki w celu pozyskania zewnętrznego finansowania na wydanie ulotki promującej walory miasta oraz efekty realizacji projektów w ramach LPRM. Istnieje możliwość realizacji takiego przedsięwzięcia z gminami sąsiadującymi w ramach współpracy na rzecz rozwoju całego powiatu lub regionu.

Za realizację tzw. *Public Relations* związanego z wdrażaniem Programu odpowiedzialni są pracownicy Wydziału Strategii Promocji i Rozwoju Miasta.